

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

MAGISTERSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2013–2015

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Martin Skalický

Spisovatel Ota Pavel jako sportovní novinář

Praha 2015

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Hugo Schreiber

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

MASTER PART-TIME STUDIES

2013–2015

DIPLOMA THESIS

Martin Skalický

Writer Ota Pavel as a sports writer

Prague 2015

The Diploma Thesis Work Supervisor:

PhDr. Hugo Schreiber

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 20. 5. 2015

Martin Skalický

.....

Anotace

Tato diplomová práce se zabývá poněkud opomíjenou sportovní žurnalistickou tvorbou spisovatele Oty Pavla, kterého veřejnost zná především díky vzpomínkovým knihám *Smrt krásných srnců* a *Jak jsem potkal ryby*. Pavel byl ale většinu života především sportovní novinář a díky svým nenapodobitelným článkům a reportážím se stal vzorem pro mnohé generace sportovních žurnalistů. Práce se zabývá vývojem sportovní žurnalistiky od prvních pravidelných zmínek o sportu v tisku až do příchodu Oty Pavla do sportovní redakce Československého rozhlasu. Potvrzuje, že tento autor přinesl do české sportovní žurnalistiky do té doby neznámé prvky a snahu o dokonalé popsání skutečných událostí. Dále se zaměřuje na nejvýznamnější předchůdce Oty Pavla v roli sportovních novinářů a spisovatelů, kterými se inspiroval, a kteří ovlivnili jeho budoucí redakční i literární tvorbu. Popisuje autorovo dětství, profesní začátky a důležitost rodinných vazeb pro jeho tvorbu. Detailně se zaměřuje na jeho redakční činnost v Československém rozhlasu a sportovních časopisech *Stadion* a *Československý voják*. Dále se zabývá jeho sportovně literárními díly, okolnostmi, při kterých vznikaly a stylem, kterým byly autorem vytvářeny. Závěr práce se zabývá Pavlovou těžkou nemocí, která mu velmi zkrátila život a pravděpodobně ho připravila o vydání mnohých kvalitních děl.

Klíčová slova

Československý rozhlas, Československý voják, historie, nemoc, novinářské organizace, Ota Pavel, sport, sportovní žurnalistika, Stadion, tvorba.

Annotation

This thesis deals with the somewhat neglected sports journalistic work of a writer Ota Pavel, whom the public knows primarily due commemorative books *Beautiful deer death* and *How I met fish*. Pavel was most of his life but especially sports journalist and because his inimitable articles and reportage became a model for many generations of sports journalists. The work deals with the development of sports journalism from the first regular mentions in the press about the sport until the arrival of Ota Pavel in sports Czechoslovak Radio. It confirms that the author brought to Czech sports journalism hitherto unknown elements, and the pursuit of the perfect description of actual events. It also focuses on the most important forerunners of Ota Pavel in the role of sports journalists and writers who have inspired, and who influenced his future editorial and literary work. Describes the author's childhood, career beginnings and the importance of family ties with his work. Detail focusing on its editorial activities in Czechoslovak Radio and sports magazines *Stadium* and *the Czechoslovak soldier*. It also deals with the sports literary works, the circumstances in which they were created and style, which are created by the author. Finally, the work deals with the serious illness of Pavel, who was a great life cut short, and probably deprived him of his release many high-quality works.

Keywords

Creation, Czechoslovak Radio, Czechoslovak soldier, disease, journalistic organization, history, Ota Pavel, sport, sports journalism, *Stadium*.

OBSAH

ÚVOD	8
1 VÝVOJ ČESKÉ SPORTOVNÍ ŽURNALISTIKY OD 2. POL. 19. STOL. PO PŘÍCHOD OTY PAVLA	11
1.1 Počátky české žurnalistiky a novinářského spolčování.....	11
1.2 Sport v denním tisku	14
1.3 Sport v časopisech.....	16
1.3.1 Nejvýznamnější sportovní časopisy	17
1.4 Rozvoj sportu a sportovní žurnalistiky v dobách první republiky	19
1.5 Vznik prvních sportovních novinářských organizací a sport v ČTK.....	22
1.6 Rozhlasové sportovní zpravodajství	23
1.7 Vývoj a společenská pozice sportovního novináře	24
1.8 Sportovní žurnalistika v době druhé světové války	26
1.9 Sportovní žurnalistika po druhé světové válce.....	28
2 NEJVÝZNAMNĚJŠÍ PŘEDCHŮDCI OTY PAVLA	31
2.1 Vilém Heinz.....	31
2.2 Jaroslav Kalva.....	33
2.3 Miloslav Horáček.....	34
2.4 Eduard bass.....	36
2.5 Emil Vachek.....	38
2.6 Ondřej Sekora.....	39
2.7 Josef Laufer	41
2.8 Karel Poláček.....	43
3 OTA PAVEL A JEHO TVORBA	46
3.1 Život Oty Pavla a profesní začátky	46
3.2 Rodina Popperů	49
3.3 BIBLIOGRAFIE OTY PAVLA.....	53
4 OTA PAVEL JAKO SPORTOVNÍ NOVINÁŘ	54
4.1 Ota Pavel v československém rozhlase	54
4.2 Ota Pavel v redakci Stadionu	56
4.3 Ota Pavel v redakci Československého vojáka	59
5 SPORTOVNÍ TÉMATIKA V DÍLE OTY PAVLA	64
5.1 Dukla mezi mrakodrapy.....	64
5.2 Plná bedna šampaňského	68
5.3 Cena vítězství	73

5.4	Pohár od Pánaboha	74
5.5	Syn celerového krále.....	77
5.6	Pohádka o Raškovi	82
6	NEMOC OTY PAVLA	85
	ZÁVĚR.....	88
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	92
	SEZNAM PŘÍLOH.....	97
	PŘÍLOHY	I

ÚVOD

Oblast sportovní žurnalistické tvorby Oty Pavla, která je předmětem zkoumání této práce, představuje výjimečný jev v českém tisku i literatuře 60. a 70. let 20. století, jak volbou tematiky, tak jejím dosud nepoznaným zpracováním. Vysokoškolských bakalářských i diplomových prací s tématy týkajícími se tvorby tohoto autora je mnoho, dosud žádná se však nezaměřovala čistě na jeho sportovní žurnalistickou tvorbu, na kterou pak navázal ve své úspěšné literární tvorbě. Není pochyb o tom, že k povídkovému mistrovství dozrál Pavel až těsně před jeho smrtí v roce 1973, když během tří let vydal nezapomenutelná díla *Smrt krásných srnců* a *Jak jsem potkal ryby*. K onomu mistrovství autor dospěl přes mnohaletou každodenní redakční tvorbu, která je v závěrečných pracích i vzpomínkových knihách na tohoto autora poněkud opomíjená. Diplomová práce s názvem *Ota Pavel jako sportovní novinář* si klade za cíl detailně popsat jeho sportovní žurnalistickou tvorbu, která ho provázela téměř celý dospělý život a na kterou pak úspěšně navázal jako spisovatel. Sportovní žurnalistika je v současné době nedílnou součástí všech mediálních uskupení na našem území, málokdo si však uvědomuje, že například Ota Pavel patří mezi nejdůležitější články ve vývoji české sportovní žurnalistiky. Tento autor i jeho významní předchůdci a následovníci dopomohli k rozvoji sportovní žurnalistiky až do dnešní podoby, a i když už ve své podstatě nemá s tehdejší Pavlovou tvorbou mnoho společného, je stále považován za jeden ze vzorů pro současné sportovní novináře.

Ota Pavel odstartoval svou sportovní žurnalistickou kariéru v roce 1949 poté, co v pouhých devatenácti letech nastoupil do Československého rozhlasu. Tam získával zkušenosti a učil se od kapacit svého oboru. Během práce v rozhlasu strávil ještě dva roky na vojně a v roce 1956 přijal nabídku pracovat v redakci sportovního týdeníku *Stadion*. Postupně si začal uvědomovat, že potřebuje na svoji práci klid, protože jinak není schopen psát kvalitně. Byl naprostý perfekcionista a vyžadoval od svých textů nejvyšší možnou kvalitu. Proto po roce přijal nabídku z redakce sportovního čtrnáctideníku *Československý voják*, kde pracoval až do svého odchodu ze scény sportovní žurnalistiky v roce 1966. Sportovně literární tvorbě se však věnoval až do konce svého života, vydal několik úspěšných souborů sportovních povídek a po souboru *Syn celerového krále* chtěl tuto životní etapu ukončit a přesunout se k čistě literární tvorbě. Nakonec ale své rozhodnutí změnil a napsal definitivně poslední knihu se sportovní tematikou *Pohádka o Raškovi*, jejího vydání se však již nedožil. Sportovní žurnalistice se věnoval od roku 1949 do roku 1973 a právě tímto obdobím a jeho

tehdejší tvorbou se zabývá tato diplomová práce. Dále se autor práce podrobně věnuje vývoji sportovní žurnalistiky až do jeho nástupu v rozhlasu, díky tisku měl Pavel již v dětství sportovní hrdiny a tehdejší tvorba výrazně ovlivnila jeho pohled na sport obecně, zjistil totiž, že je to jeho životní láska, se kterou chce strávit celý život.

Text je rozdělen do šesti kapitol, úvodu a závěru. V úvodní kapitole (*Vývoj české sportovní žurnalistiky od druhé poloviny 19. století do příchodu Oty Pavla*) se autor práce zabývá počátky české sportovní žurnalistiky, jejímu vývoji v denním tisku, specializovaných časopisech a posléze v rozhlasu. Popisuje v ní vznik prvních sportovních novinářských organizací nebo také sportovní žurnalistiku v době druhé světové války a následně situaci po ní, když v roce 1948 přišli s novým politickým vedením výrazné změny pro sportovní novináře. Právě v tomto poválečném období přišel do světa sportovní žurnalistiky Ota Pavel. Ve druhé kapitole (*Nejvýznamnější předchůdci Oty Pavla*) se autor práce zabývá nejvýraznějšími osobnostmi české sportovní žurnalistiky do poloviny 20. století, kteří výrazně ovlivnili podobu sportovní žurnalistiky i sportu obecně, a zároveň ovlivnili i tvorbu Oty Pavla, který se jimi inspiroval už ve svých začátcích. Každá z vybraných osobností přispěla výraznou měrou k současné podobě vnímání sportu jako společenského jevu. Ve třetí kapitole (*Ota Pavel a jeho tvorba*) se autor práce zabývá jeho dětstvím poznamenaným druhou světovou válkou, rodinnou situací a profesními začátky. Dále se také zaměřuje na jednotlivé členy jeho rodiny, kteří mu po celý život byli výraznou inspirací v mnoha textech. Závěr této kapitoly je věnován bibliografii tohoto autora, včetně posmrtně vydaných souborů. Ve čtvrté kapitole (*Ota Pavel jako sportovní novinář*) se autor práce detailně zaměřuje na Pavlovu redakční činnost v Československém rozhlasu a časopisech Stadion a Československý voják. V této kapitole autor sleduje vývoj jeho článků a výběr témat, o kterých psal. Zároveň v ní jsou obsaženy téměř všechny články, které vydal v redakcích Stadionu a Československého vojáka, na které navázal v následné literární tvorbě. V páté kapitole (*Sportovní tematika v díle Oty Pavla*) se autor práce zabývá sportovní literaturou tohoto autora. Popisuje, za jakých okolností jednotlivá díla vznikala, jakým způsobem je autor psal a co je jejich obsahem. Zároveň přibližuje přínos jednotlivých děl do české literatury. V poslední, šesté, kapitole (*Nemoc Oty Pavla*) se autor práce zabývá maniodepresivní psychózou, která ho postihla v necelých čtyřiceti letech a výrazně zkrátila jeho život. Autor v ní popisuje příznaky i okolnosti jednotlivých fází od vypuknutí nemoci v roce 1964 až do smrti v roce 1973. Od diplomové práce autor očekává dosud neučiněný exkurz do sportovní žurnalistické

tvorby tohoto autora, objevení dosud neznámých kontextů Pavlových textů a bezprecedentně nejpodrobnější popis jeho tehdejší redakční tvorby.

1 VÝVOJ ČESKÉ SPORTOVNÍ ŽURNALISTIKY OD 2. POL. 19. STOL. PO PŘÍCHOD OTY PAVLA

První kapitola je věnována vývoji české sportovní žurnalistiky od jejích počátků ve druhé polovině 19. století, kdy se začaly v tisku pravidelně objevovat zmínky o sportu, do příchodu Oty Pavla na scénu české sportovní žurnalistiky v roce 1949, kdy nastoupil do redakce Československého rozhlasu. První část kapitoly se zaměřuje na rozvoj tisku ve druhé polovině 19. století a první novinářské organizace. Druhá a třetí část této kapitoly je věnována vývoji sportovních zpráv v denním tisku a prvním specializovaným sportovním časopisům. Čtvrtá podkapitola popisuje výrazný progres českého sportu i sportovní žurnalistiky od první republiky do začátku druhé světové války. V dalších částech této kapitoly je popsán vznik prvních sportovních novinářských organizací, vývoj sportovního rozhlasového zpravodajství a vývoj profese sportovního novináře. Závěr první kapitoly je věnován sportovní žurnalistice v době druhé světové války, jejímu poválečnému návratu v tisku a změně pravidel pro sportovní novináře po změně politického režimu v roce 1948.

1.1 Počátky české žurnalistiky a novinářského spolčování

Česká tištěná média sehrála v polovině 19. století velmi důležitou roli v procesu české národní emancipace a uvědomění si vlastní identity. V revolučních letech 1848–1849 byla zrušena předběžná tisková cenzura, díky níž byl veškerý tisk kontrolován před jeho vydáním. Tím získala periodika mnohem větší volnost a tehdy také vznikl první česky psaný deník *Národní noviny* pod vedením Karla Havlíčka Borovského. Ve stejné době vznikala další, především politicky zaměřená, periodika, například *Pražský večerní list*, *Noviny Lípy slovanské* nebo *Moravské noviny*. Výraznými postavami při zrodu české moderní žurnalistiky v polovině 19. století byli vedle již zmíněného Karla Havlíčka Borovského například František Palacký, František Ladislav Rieger nebo František Matouš Klácel.¹

V době Bachovského absolutismu v 50. letech 19. století ale nebylo vydávání svobodného tisku příliš jednoduché. Tištěná média byla proskribována, a to především noviny, které se omezily na pouhé vládní listy. Režim se pomocí různých tlaků, jako

¹ KONČELÍK, Jakub, ORSÁG, Petr, VEČEŘA, Pavel. *Dějiny českých médií 20. století*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8. s. 18.

byla třeba povinná koncese na vydávání tisku, inzertní daň, vysoké kauce pro případ odsouzení novinářů, nebo také systém dvojí výstrahy, následovaný možností zastavit list úředně. Český mediální prostor byl v té době v podstatě paralyzován, v 60. letech 19. století ale přišel zlom, kterému pomohla postupná liberalizace mediální legislativy. Rakouský tiskový zákon a zákon o řízení tiskovém ze 17. prosince 1862 vyňaly tisk z pravomoci policejních úřadů a podřídily ho přímo justici. O tom, co může a nemůže být v tisku tak již nerozhodovali policejní úředníci, ale řádný soudní proces. Nadále však bylo povinné platit kauci, inzertní daň a nově také novinový kolek za každý výtisk. Všechny tři povinné poplatky byly do roku 1900 zrušeny.²

Ve druhé polovině 19. století se v českých zemích začaly objevovat také první snahy o novinářské spolčování, když díky liberalizaci mediální legislativy razantně stoupl počet novinových i časopiseckých titulů a současně také logicky výrazně vzrostl i počet novinářů. Zatímco v roce 1863 vycházelo na našem území deset politických listů a sedmáct odborných časopisů, na konci roku 1895 vycházelo už sto dvacet politických listů a dvě stě deset odborných časopisů.³ V souvislosti s rychlým rozvojem žurnalistiky si novináři, stejně jako tomu bylo v ostatních povoláních, uvědomovali význam svého sdružování jako podmínky efektivního organizovaného postupu k prosazení svých požadavků vůči zaměstnavatelům.⁴

Úplně první schůze pražských novinářů za účelem vytvoření sdružení se podle dochovaných záznamů uskutečnila 9. dubna 1872 a jednalo se o založení penzijního fondu českých žurnalistů. Schůzi svolal Jan Neruda, tehdy významný redaktor Národních listů. Na první schůzi však ještě k dohodě nedošlo. To se podařilo až o pět let později, konkrétně 18. listopadu 1877, kdy pražští novináři v Brožíkově síni na Staroměstské radnici založili Spolek českých novinářů. Hlavní postavou a iniciátorem tohoto spolku byl znovu Jan Neruda.⁵

Založení Spolku českých novinářů pomohlo k uznání novinářiny jako profese a zároveň k uvědomění si vlastní identity. Vznik spolku měl výrazný podíl na oddělení profese novináře od spisovatele, i když ještě mnoho let poté převládal v novinářích pocit spřízněnosti se společensky prestižnější umělecko-literární kariérou. Vstup do Spolku nebyl nikterak složitý, členem se totiž stal každý, kdo o to projevil zájem. Musel

² KONČELÍK, Jakub, ORSÁG, Petr, VEČEŘA, Pavel. *Dějiny českých médií 20. století*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8. s. 19.

³ BERÁNKOVÁ, Milena. *Dějiny československé žurnalistiky I. díl*. 1. vyd. Praha: Novinář, 1981. s. 149.

⁴ BLODIGOVÁ, Alexandra, KÖPPOVÁ, Barbara, SEKERA, Martin, KONČELÍK, Jakub, KRYŠPÍNOVÁ, Jitka a kol. *Dějiny českého novinářství a českých novinářských spolků: výstava k dějinám českého tisku na území České republiky*. 1. vyd. Praha: Státní ústřední archiv, 2002. s. 12.

⁵ HUDEC, Vladimír a kol. *Z historie naší novinářské organizace (1877–1987)*. 1. vyd. Praha: Novinář, 1987. s. 14.

však splnit povinná kritéria, kterými byla minimálně dvouletá praxe v žurnalistice, plnoletost a věk nižší než šedesát let. Novinářů, kteří tato kritéria splňovali, však v té době nebylo mnoho. Na konci roku 1877 evidoval spolek čtyřicet čtyři řádných členů z pěti politických deníků a šesti nepravidelných listů, dále také padesát pět zakládajících a sto osmdesát dva přispívajících členů. Ti všichni složili se vstupem do spolku sto dvacet zlatých. Cílem tohoto sdružení nebyl jen boj za svobodu tisku a novinářů, ale především péče o sociální zabezpečení svých členů a jejich rodinných příslušníků. Společenské postavení novinářů ve druhé polovině 19. století bylo velmi špatné a jejich platy velmi nízké. Mezi nimi se sice odlišovali novináři-spisovatelé, kteří patřili mezi prominenty, ale i přesto bylo mezi novináři mnoho nezaměstnaných.⁶

Proto byl také v rámci Spolku českých novinářů 1. ledna 1883 založen Penzijní fond českých žurnalistů a fond pro vdovy a sirotky, o rok později byla založená i nemocenská pokladna. Rozpočet těchto fondů plnily především sponzorské dary mecenášů, výnosy z novinářských plesů či jiných kulturních akcí, které spolek pořádal a povinné měsíční příspěvky všech členů.⁷ Osamostatnění sportovní žurnalistiky jako specializovaného novinářského oboru však postupovalo velmi pomalu. Před založením Kruhu sportovních novinářů v roce 1912 se novináři sportu věnovali nepravidelně, spíše příležitostně. Výjimkami byli redaktoři specializovaných sportovních časopisů. Specializace novinářského povolání přišla až po první světové válce a největšího rozmachu se tiskoviny těšily ve 20. a na začátku 30. let, například v roce 1926 vycházelo jen v Praze téměř tisíc čtyři sta titulů, v roce 1930 to bylo dokonce téměř tisíc osm set novin a časopisů. V té době se vedle zpravodajských a publicistických textů z ekonomického, politického či kulturního dění čtenáři deníků a také posluchači rozhlasu začali pravidelně setkávat se sportovními zprávami. Většinou na poslední straně listů nebo na konci rozhlasových relací.⁸

Novinářské hnutí na rozvoj tisku a nutnou specializaci reagovalo založením různých tematicky zaměřených spolků. Existoval například klub hudebních referentů, klub národohospodářských či zahraničně politických redaktorů. Sportovní žurnalistika měla svůj Kruh sportovních novinářů, ale až po jeho přeměně na Klub sportovních novinářů v roce 1923 získal výraznější vliv v novinářském hnutí. Jeho prvním

⁶ HUDEC, Vladimír a kol. *Z historie naší novinářské organizace (1877–1987)*. 1. vyd. Praha: Novinář, 1987. s. 18.

⁷ Tamtéž.

⁸ BLODIGOVÁ, Alexandra, KÖPPOVÁ, Barbara, SEKERA, Martin, KONČELÍK, Jakub, KRYŠPÍNOVÁ, Jitka a kol. *Dějiny českého novinářství a českých novinářských spolků: výstava k dějinám českého tisku na území České republiky*. 1. vyd. Praha: Státní ústřední archiv, 2002. s. 14.

předsedou byl Vilém Heinz, v té době vážený sportovní novinář a vedoucí sportovních rubrik v Národních listech a deníku Československé národní demokracie.⁹

1.2 Sport v denním tisku

Jedny z prvních zmínek o sportu nebo tělovýchově obecně se objevily v tisku v první polovině 19. století. Tehdejší články ale neměly charakter sportovních zpráv, sloužily spíše k pobavení či rozptýlení čtenářů.¹⁰ „V první etapě vývoje našeho sportu bylo zařazováno stručné líčení atrakcí a výkonů sportovního charakteru mezi ostatními zprávami o denních událostech. Jako příklad můžeme uvést „Zprávu o panu Görichovi, prudkoběžci“, kterou přinesly v roce 1826 Pražské Nowiny nebo článek „Otevření c. k. státní železné dráhy“ z roku 1845, jehož součástí byl i popis „lodní kolby“ a veslařských závodů, které se při této příležitosti konaly.“¹¹

Po roce 1850 na českém území vznikaly první organizované spolky zaměřené na tělovýchovu. Jednou z nejvýznamnějších byla tělovýchovná organizace Sokol, založená Miroslavem Tyršem v roce 1862. Lidé se v té době nevěnovali pouze tělovýchově, velké pokroky tehdy udělaly nově se rodící sportovní disciplíny. Tak jako v 80. a 90. letech, kdy se o velké rozšíření a propagaci cyklistiky zasloužil rodinný klan Kohoutů, otec Jan a synové František a Josef. Josef Rössler se ve stejné době postaral o rozmach dalších sportů, především fotbalu, veslování, bruslení a lyžování. Rössler byl také 21. listopadu 1903 u vzniku iniciativy Svaz lyžařů Království českého. Iniciativa drží primát úplně prvního lyžařského svazu na světě. Podílel se ale i na založení mnoha dalších sportovních organizací, v roce 1906 to byla Česká lan-tenisová asociace, v roce 1908 Český svaz hokejový, v roce 1910 Ústřední svaz těžké atletiky a v roce 1913 Český svaz šermířský.¹²

V tiskovinách se sportovní tematika v 19. století objevovala jen velmi zřídka. Často to byly zprávy, které si ve vlastním zájmu prosadili redaktoři nebo sportovci samotní. Články o veslování a později v 80. letech i o cyklistice se objevovaly mezi ostatními zprávami, zájem o sport a výsledky s ním spojené ale postupně vzrostl. Původně kratší a stručnější zprávy se měnily na velmi obsáhlé, podrobné referáty,

⁹ BERÁNKOVÁ, Milena. *Dějiny československé žurnalistiky I. díl*. 1. vyd. Praha: Novinář, 1981. s. 149.

¹⁰ JEŽEK, Přemysl. *České sportovní časopisy vydávané od jejich počátku až do roku 1918*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1965. s. 133.

¹¹ Tamtéž.

¹² KÖSSL, Jiří, KRÁTKÝ, František, MAREK, Jaroslav. *Dějiny tělesné výchovy II*. 1. vyd. Praha: Olympia, 1986. s. 73.

kteřé většinou v novinách zabíraly celé sloupce. S určitou pravidelností se sportovní zprávy začaly v denním tisku objevovat až v 90. letech 19. století.¹³

Zprávy zaměřené na sport se v novinách občas objevovaly i jako kuriozity. Například Přemysl Ježek v příspěvku: České sportovní časopisy vydávané od jejich počátku do roku 1918, zmiňuje článek o veslařské posádce, jejíž kormidelnicí byla manželka jednoho z veslařů. Tehdy byla žena ve sportovním odvětví považována za velmi odvážnou, až kuriózní společenskou záležitost.¹⁴ I podobné situace sportu nicméně v 19. století pomohly k prosazení se v novinách. Práci tehdejších sportovních redaktorů ztěžovalo nedostatečné názvosloví, většina výrazů byla převzata z cizích jazyků a nové se teprve hledaly, přesněji řečeno tvořily. Právě v tomto období ale začaly být sportovní témata pro žurnalisty zajímavá a navíc si je žádala čtenářská obec. Samostatné sportovní rubriky vznikaly na přelomu 19. a 20. století.¹⁵

Podle publikace Dějiny českých médií 20. století začal první český deník Národní noviny vycházet pod vedením Karla Havlíčka Borovského v polovině 19. století. Národní noviny položily základ moderní politické žurnalistiky, sportu se ovšem věnovaly jen velmi nepravidelně.¹⁶ Na konci 19. století se v denním tisku postupně objevovaly první náznaky samostatných sportovních rubrik a sekcí. V tomto období se sportu nejvíce věnovala dvě periodika, Národní listy a Hlas národa. Pro Hlas národa psali například Vilém Heinz nebo Maxmilián Švagrovský, do Národních listů psal o sportu především Karel Čupr. Většinou šlo ale o vlastní iniciativu těchto novinářů, jejich motivací byl vlastní zájem o sportovní témata. První pravidelnou sportovní rubrikou byl nedělní Sportovní věstník v Národních listech, vycházející od 19. února 1899, nevydržel však více než jeden rok a posléze byl dočasně zrušen.¹⁷

Vedle Národních listů se sportovní tématicke na začátku 20. století věnovaly především deníky Národní politika a Lidové noviny.¹⁸ „Největší počet článků ve sportovní kolonce Národní politiky byl věnován kopané. V obsahu se však vedle ní objevovala prakticky všechna tehdy populární sportovní odvětví: šerm, zápas, bruslení,

¹³ JEŽEK, Přemysl. *České sportovní časopisy vydávané od jejich počátku až do roku 1918*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1965. s. 134.

¹⁴ Tamtéž.

¹⁵ LUKŠŮ, David. *Počátky sportovní žurnalistiky na stránkách periodického tisku na přelomu 19. a 20. století. Sport jako součást masového tisku*. Praha: Univerzita Karlova, 2011. Disertační práce. s. 58.

¹⁶ KONČELÍK, Jakub, ORSÁG, Petr, VEČEŘA, Pavel. *Dějiny českých médií 20. století*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8. s. 17.

¹⁷ LUKŠŮ, David. *Sport na stránkách novin a specializovaných časopisů v prvním desetiletí 20. století - zrod moderní žurnalistiky*. Praha: Univerzita Karlova, 2007. Diplomová práce. s. 80.

¹⁸ Tamtéž, s. 60.

*lyžování, cyklistika, šachy, atletika, tenis, střelba, veslařství, automobilismus, kulečník, ale například také sběratelství dopisnic.*¹⁹

Od roku 1900 vycházela v Lidových novinách sportovní rubrika Věstník sportovní, o jeho vznik se zasloužily samy moravské cyklistické oddíly, které dodávaly redaktorům informace. Věstník sportovní vycházel z počátku jednou týdně, zpravidla v neděli, jako víkendová rubrika. Každodenní sportovní rubriku zavedly až Lidové noviny v březnu roku 1906, nesla příznačný název Sport. Jedním z prvních sportovních žurnalistů přispívajících do tohoto listu byl Josef Karásek.²⁰

1.3 Sport v časopisech

Novináři ve druhé polovině 19. století hledali způsob, jak veřejnost informovat o sportu a rozšířit tak povědomí o různých sportovních odvětvích. Na přelomu 19. a 20. století se pro tyto sportovní nadšence jevila jako ideální varianta šíření informací o sportovním dění, časopis. V tomto období tak vzniklo mnoho nových titulů, největším problémem byl ale velmi malý počet odběratelů-čtenářů. Nebylo tedy výjimkou, že finanční problémy způsobené malým odběrem zapříčinily rychlý zánik nově vzniklého titulu a zcela nový časopis vydal pouze jedno číslo.²¹

Prvním titulem, ve kterém vycházely články o sportovních odvětvích, byl časopis Sokol. Vedl ho zakladatel stejnojmenného tělovýchovného hnutí Miroslav Tyrš a vycházel od roku 1876. Dohodl se na poskytování informací s Českým veslařským a Českým bruslařským klubem, na oplátku věnoval část prostoru veslařské a bruslařské rubrice. Neinformoval jen o počínání veslařů na našem území, ale i o slavných univerzitních závodech Oxford vs. Cambridge ve Velké Británii.²²

V 80. a 90. letech 19. století už začaly vznikat čistě sportovní časopisy. Tím úplně prvním byl věstník Klubu velocipedistů západních Čech, nesoucí název Bicyklista, jeho první číslo vyšlo 19. ledna 1884. Originální výtisk se ale nedochoval.²³ Do roku 1918 vycházelo na českém území celkem 48 časopisů zaměřených na sportovní tematiku. Téměř polovina z nich však nevycházela déle než jeden rok.

¹⁹ LUKŠŮ, David. *Počátky sportovní žurnalistiky na stránkách periodického tisku na přelomu 19. a 20. století. Sport jako součást masového tisku.* Praha: Univerzita Karlova, 2011. Disertační práce. s. 60.

²⁰ JEŽEK, Přemysl. *České sportovní časopisy vydávané od jejich počátku až do roku 1918.* 1. vyd. Praha: Panorama, 1965. s. 134.

²¹ Tamtéž, s. 135.

²² Tamtéž.

²³ Tamtéž.

Třetina z nich se věnovala pouze cyklistice, druhá třetina byla zaměřená na sport všeobecně a nejvíce prostoru věnovala fotbalu, poslední třetinu tvořily tituly, které se specializovaly na jeden konkrétní sport, např. lyžování, tenis, šerm apod. Mezi tehdejší nejvýznamnější časopisy, mimo Bicyklisty, patřily také tituly Cyklista, Časovosti, Sportovní obzor, Sport a Sport a hry.²⁴

1.3.1 Nejvýznamnější sportovní časopisy

Cyklista

Jedním z nejvýznamnějších časopisů byl Cyklista, který od 15. října 1884 vydávala jako svůj ústřední orgán Česká ústřední jednota velocipedistů. Vydávala ho nepřetržitě až do roku 1903, před vznikem Československa žádné jiné sportovní periodikum tak dlouhou dobu nevycházelo. Nově vzniklému časopisu byl vzorem anglický list The Cyclist, jak vnější úpravou, tak i vnitřním členěním obsahové části. Prvním redaktorem Cyklisty byl Emanuel J. Schmied, člen Klubu velocipedistů Praha a pozdější předseda Klubu českých velocipedistů Žižkov. Časopis informoval o dění v jednotě velocipedistů. Na počátku v něm vycházely články nejen o cyklistice, ale i o jiných sportech. V jednotě ale panoval názor, že by se časopis měl věnovat pouze cyklistice, a tak na nějakou dobu i učinili. Ukázalo se ale, že tento krok titulu spíše uškodil, a proto se po krátké odmlce vrátil k všeobecnému sportovnímu zpravodajství.²⁵ V roce 1885 vyrostla časopisu Cyklista velká konkurence, list Velocipedista. Jeho zakladatelem byl velký propagátor jízdy na vysokém kole Josef Kohout, jenž se rozešel s Českou ústřední jednotou velocipedistů. Velocipedista se snažil svého konkurenta předčít v kvalitě obsahu i papíru a dařilo se mu to poměrně dobře, kvůli vysokým nákladům ale musel svojí činnost ukončit už v roce 1890.²⁶

Sportovní obzor

Dalším významným sportovním časopisem byl Sportovní obzor, který vznikl v roce 1893. Založil jej podnikatel se šicími stroji a koly Maxmilián Švagrovský, jenž se mimo jiné věnoval právě sportovní žurnalistice. Švagrovský ve Sportovním obzoru

²⁴ JEŽEK, Přemysl. *České sportovní časopisy vydávané od jejich počátku až do roku 1918*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1965. s. 136.

²⁵ Tamtéž, s. 138.

²⁶ LUKŠŮ, David. *Počátky sportovní žurnalistiky na stránkách periodického tisku na přelomu 19. a 20. století. Sport jako součást masového tisku*. Praha: Univerzita Karlova, 2011. Disertační práce. s. 61.

dával prostor různým sportovním odvětvím a informoval o sportovních kláních všeho druhu na našem území.²⁷ „Sportovní obzor otevřel své stránky právě se rodícímu fotbalu, hokeji s míčkem, referoval pohotově o zápasech, tiskl pravidla různých her, sledoval klubový život, věnoval pozornost metodice exotických disciplín, jako byl skok o tyči, učil své čtenáře správně lyžovat a už také začal své polemiky s časopisem *Cyklistou* a zasahoval do různých rozmíšek a žabomyších válek mezi tehdejšími kluby.“²⁸ Hlavním cílem Švagrovského bylo pomocí Sportovního obzoru propagovat vlastní firmu a projevovalo se to i v jeho obsahu. Například pod články o fotbalu umisťoval inzeráty vybízející ke koupi kvalitních fotbalových míčů v jeho firmě. List vycházel pouze čtyři roky a od počátků řešil finanční problémy, navíc mu rostla silná konkurence, a proto vyšlo v červnu roku 1897 poslední číslo Sportovního obzoru.²⁹

Sport

Dalším sportovním časopisem vycházejícím na českém území byl Sport, založený v roce 1899 Václavem Bastlem. Od samého počátku byla hlavní překážkou úzká cílová skupina, ve druhém ročníku se tedy Bastl snažil získat popularitu v širší společnosti. Časopis proto rozdělil na dvě na sobě nezávislé části, sportovní a kulturní. Cílem Sportu bylo sblížení dvou vrstev společnosti, které mělo pozvednout kulturní úroveň českého národa. Ve skutečnosti však Bastl chtěl za každou cenu časopis zachránit a věřil, že získá odběratele v řadách majetných obyvatel. Ani tento krok však nepomohl titul zachránit a Bastl uprostřed finančních problémů v srpnu roku 1900 spáchal sebevraždu. S jeho smrtí zanikl i Sport a poslední nalezené vydání nese datum 8. srpna 1900.³⁰

Časovosti

Na deník Sport se pokusil navázat týdeník Časovosti, založený a financovaný dlouholetým přítelem Václava Bastla Karlem Kunzem. Snažil se eliminovat některé Bastlovy chyby, například týdeník Časovosti byl o dvanáct haléřů levnější než Sport a finanční nezávislost měla tomuto periodiku zajistit inzerce. Kunz však od počátku bojoval proti konkurenci v podobě časopisu *Cyklista*, jenž obviňoval Časovosti

²⁷ PACINA, Václav. *Sport v království českém*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1986. s. 184.

²⁸ Tamtéž.

²⁹ KALÁT, Ondřej. *Sport v československém denním tisku mezi lety 1918–1928*. Praha: Univerzita Karlova, 2014. Diplomová práce. s. 10.

³⁰ JEŽEK, Přemysl. *České sportovní časopisy vydávané od jejich počátku až do roku 1918*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1965. s. 140.

z odvádění abonentů a úmyslného poškozování tohoto listu. Kunz se proti tomu pravidelně ohrazoval i ve svém listu, za své útoky byl nicméně soudně stíhán a byla mu pozastavena činnost, což vedlo k zániku týdeníku Sport.³¹

Sport a hry

Sportovní klub SK Slavia Praha vydával od svého založení v roce 1892 ručně psané věstníky k různým příležitostem, jenže jejich rozsah ani dosah nemohl být tak velký, jako kdyby vycházel v tištěné podobě. Od roku 1901 vycházel pod vedením Josefa Kaufmanna tištěný Věstník SK Slavie, na pozici šéfredaktora Kaufmann vybral Viléma Heinze. Již po osmi vydáních Věstník SK Slavie přeměnili na všesportovní deník Sport a hry, který poté vycházel až do roku 1914 a výrazně tak předčil své tištěné předchůdce, z nichž ani jeden nevydržel déle než čtyři roky.³² „*Význam Sportu a her vyplýval nejen z kvalitního složení jeho redakce, do které patřili zkušení sportovní novináři s vlivem na sportovní žurnalistiku a celý český sport, ale také ze způsobu vedení listu a jeho obsahu, ve kterém se staly standardem klíčové prvky sportovní žurnalistiky, jako jsou fotografie, sportovní reportáž, síť stálých spolupracovníků nebo požadavek na pohotovost a objektivitu sportovního zpravodajství.*“³³ Především díky obezřetnému a taktickému chování vydavatele Josefa Kaufmanna a na tehdejší dobu velmi kvalitnímu zpracování Vilémem Heinzem si časopis Sport a hry vydobyl na poli českého sportu pozici nejvýznamnějšího a nejrozšířenějšího sportovního časopisu vycházejícího na našem území před první světovou válkou. Celkem vyšlo ve třinácti ročnících šest set padesát čísel.³⁴

1.4 Rozvoj sportu a sportovní žurnalistiky v dobách první republiky

Sport získával v československé společnosti stále významnější roli, jeho pozici mezi lety 1918–1928 popisuje publikace Sport a tělesná kultura v Československé

³¹ JEŽEK, Přemysl. České sportovní časopisy vydávané od jejich počátku až do roku 1918. 1. vyd. Praha: Panorama, 1965. s. 140.

³² KALÁT, Ondřej. *Sport v československém denním tisku mezi lety 1918–1928*. Praha: Univerzita Karlova, 2014. Diplomová práce, s. 13.

³³ LUKŠŮ, David. *Počátky sportovní žurnalistiky na stránkách periodického tisku na přelomu 19. a 20. století. Sport jako součást masového tisku*. Praha: Univerzita Karlova, 2011. Disertační práce, s. 62.

³⁴ JEŽEK, Přemysl. České sportovní časopisy vydávané od jejich počátku až do roku 1918. 1. vyd. Praha: Panorama, 1965. s. 140.

republiky a cizině vydaná v roce 1926.³⁵ „Sport pronikl k nám, vlastně jen k několika jedincům, jak uvidíme v příslušných kapitolách dalších, koncem let osmdesátých minulého století. Byl něco tak nového, že na straně jedné vzbuzoval bezmezný nadšení, na straně druhé úplný odpor. V čem tedy spočívá podstata sportu? Zajisté, že na činnosti sportovní nejpatrnější je činnost tělesná, jejímž produktem je pohyb. Méně patrná je jí provázející činnost duševní, která však bývá v závodě nejdůležitější, jak příliš přesvědčivě ukázal např. Nurmi. Cíl této činnosti je přemáhání překážek; jednak přírodních (hlavně prostoru a času), jednak protivníků (přímý zápas, boj) s jasnou tendencí získati vítězství pro sebe.“³⁶

Je třeba rozlišit dva termíny, na rozvoji sportu v Československu se kromě klasických sportovních disciplín, typu fotbal nebo atletika, výrazně podílela i tělovýchova, která je původem ještě starší než samotný sport. Její kořeny sahají až do druhé poloviny 19. století. Tělovýchova se provozovala pod záštitou tělovýchovných organizací, jako Sokol nebo Orel, a zároveň jako tělocvik na školách. Sportovní disciplíny pak zastřešovaly vlastní specializované svazy. V průběhu druhé poloviny 19. století se pohyb a tělesná kultura v Československu stávaly běžnou činností.³⁷ „Některé publikace vzpomínají, že sport byl ve svých začátcích v podstatě zakázán. Sportovci nosili umělé vousy, aby na sobě nenechali nic znát. To se ale v průběhu let změnilo a v první republice bylo provozování sportovních disciplín už zcela běžnou záležitostí“³⁸ Podstatnou roli v tomto směru sehrál i tělocvik vyučovaný na školách. Základní i střední školy spadaly pod Ministerstvo školství a národní osvěty. Od roku 1919 byla tělesná výchova v rozsahu dvou hodin týdně povinná na všech školách, jak na národních (obecných nebo měšťanských), tak středních (gymnáziích a učitelských ústavech). S výjimkou obecných škol se vyučovala odděleně podle pohlaví studentů.³⁹

Po roce 1918 se rozrostl počet jednotlivých sportovních svazů i tělovýchovných spolků, částečně to mělo i politický podtext. Téměř každá velká politická strana totiž měla své vlastní tělovýchovné sdružení, využívala ho jako součást politického boje a získávání nových příznivců. Konkurenční boj mezi jednotlivými spolky svým způsobem pomohl k rozvoji tělesné kultury na našem území. Jednoznačně nejvýznamnějším tělovýchovným spolkem mezi lety 1918–1928 byl Sokol. Nedlouho

³⁵ BUREŠ, Prokop, PLICHTA, Jan. *Sport a tělesná kultura v Československé republice a cizině*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství almanachu sportu, 1931. s. 167.

³⁶ Tamtéž.

³⁷ KALÁT, Ondřej. *Sport v československém denním tisku mezi lety 1918–1928*. Praha: Univerzita Karlova, 2014. Diplomová práce, s. 20.

³⁸ Tamtéž, s. 21.

³⁹ Tamtéž, s. 21.

poté vznikla konkurenční tělovýchovná organizace Orel, první orelský slet byl v Brně v roce 1922. Další významnou organizací zaměřující se na tělovýchovu byly Dělnické tělovýchovné jednoty československé. Je třeba zmínit také spolek, který měl členskou základnu ve více než třímilionové německé menšině, Svaz německých turnerů v Československu (Deutscher Turnverband in der Tschechoslowakei). Do tělesné kultury patřily také spolky zaměřené na turistiku, skauting a tramping.⁴⁰

Podstatným krokem v rozvoji sportu v Československu bylo založení mnoha svazů a organizací zastřešujících jednotlivé sportovní odvětví. V prosinci roku 1918 byla založena Česká sportovní obec, která byla v roce 1919 přejmenována na Československou sportovní obec, ta pak koordinovala nově vznikající sportovní svazy. Hlavním úkolem Československé sportovní obce bylo zprostředkovávat jednotlivým svazům, tedy svým členům, styk se státními a městskými řídicími orgány. Mimo jiné jim také pomáhala shánět finance na jejich činnost. Obec se ale dostávala do kompetenčních sporů s jednotlivými svazy i olympijským výborem, ty chtěly mít větší rozhodovací pravomoci. Vrcholem byla krize ve druhé polovině dvacátých let, kterou Československá sportovní obec neustála a v prosinci 1927 ukončila činnost. Bezvzládí nad československým sportem ale netrvalo dlouho, 11. března 1928 vznikl Československý všesportovní výbor vedený prof. dr. Rudolfem Pelikánem.⁴¹

Popularita sportu rok od roku rostla, na konci dvacátých let bylo členem Československého všesportovního výboru celkem dvacet osm sportovních svazů, mimo jiné Československá atletická amatérská unie, Autoklub RČS, Aeroklub RČS, Československá unie boxerů amatérů, ústřední jednota velocipedistů, Československý svaz šermířský, Bruslařský svaz RČS, Československá asociace fotbalová nebo Svaz veslařů RČS, šest členů bylo mimořádných, mimo jiné Svaz junáků-skautů, Svaz Makkabi ČSR, Basketbalový svaz RČS nebo Volleybalový svaz RČS. Sportu se v té době v různé míře věnovala v podstatě každá skupina společnosti, ať to byli muži, ženy nebo děti. V roce 1928 činil součet členů všech československých sportovních svazů a organizací 1 250 000, to byla zhruba osmina obyvatelstva tehdejšího Československa.⁴²

⁴⁰ KÖSSL, Jiří, ŠTUMBAUER Jan, WAIC, Marek. *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury III*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-1566-0. s. 123.

⁴¹ Tamtéž., s. 124.

⁴² BUREŠ, Prokop, PLICHTA, Jan. *Sport a tělesná kultura v Československé republice a cizině*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství almanachu sportu, 1931. s. 167. s. 153.

1.5 Vznik prvních sportovních novinářských organizací a sport v ČTK

Úplně první sdružení sportovních novinářů vzniklo pravděpodobně v roce 1912, přesné datum není známé. Jednalo se o Kruh sportovních novinářů. Jeho zakládajícími členy byli například Vilém Heinz (z Národních listů), Josef Laufer (z Unionu), Jaroslav Kalva (z Národní politiky) nebo Emil Vachek (z Práva lidu). Založení této organizace bylo výsledkem snahy osamostatnit sportovní žurnalistiku jako specializovanou profesi. Sportovní novináři té doby cítili určitou profesní sounáležitost a snažili se o zkvalitnění sportovního zpravodajství v Československu. Na Kruh sportovních novinářů navázal v roce 1923 Klub sportovních novinářů, ten vznikl dokonce o tři roky dříve než Syndikát československých novinářů. Až do roku 1940 byl jeho prvním předsedou šéfredaktor sportovní rubriky Národních listů Vilém Heinz. Klub sportovních novinářů si postupně vybudoval silnou pozici i v Evropě.⁴³

Jen rok po svém založení, tedy v roce 1924, se podílel na vzniku Mezinárodní organizace sportovních novinářů (Association Internationale De La Presse Sportive – AIPS). Ta byla založena během olympijských her v Paříži v centrále francouzského Sportovního klubu na Elysejské ulici. Zakladateli byli Francouz Frantz Reichel (šéf tiskového útvaru olympijských her), Belgičan Victor Boin, Čechoslovák Ondřej Sekora, Švéd Tegner a další Francouz Pozzi. Ondřej Sekora žil v Paříži několik let a pracoval jako zahraniční zpravodaj deníku Lidové noviny.⁴⁴

„V den vyhlášení samostatné Československé republiky 28. října 1918 vznikla také Československá tisková kancelář. S její značkou ČTK se čtenáři setkali poprvé 29. října 1918 u zpráv týkajících se zásadních opatření Národního výboru. ČTK spolupracovala s velkými zahraničními agenturami a díky tomu poskytovala největším domácím médiím velmi kvalitní informace ze světa. Vedle zahraničního zpravodajství poskytovala ČTK také vnitropolitické zpravodajství, parlamentní zprávy, informace z burzy, sportovní či obrazové zpravodajství. V poměrně krátké době vybudovala síť domácích poboček, a to v Brně, Ostravě, Teplicích, Liberci, Ústí nad Labem, Karlových Varech, Plzni, Olomouci, Opavě, Bratislavě, Košicích a Užhorodě. Od začátku svého působení měla Československá tisková kancelář finanční problémy a její schodky byly dorovnávány ze státního rozpočtu.“⁴⁵

⁴³ HUDEC, Vladimír a kol. *Z historie naší novinářské organizace (1877–1987)*. 1. vyd. Praha: Novinář, 1987. s. 32.

⁴⁴ AIPS. *Výňatek z článku o historii AIPS*. [online] © 2008. [cit. 2015-02-08]. Dostupné z: http://www.aipsmedia.com/index.php?page=brief.htm&sw_menu=2 &sw_submenu=999

⁴⁵ BEDNAŘÍK, Petr, JIRÁK, Jan, KÖPPOVÁ, Barbora. *Dějiny českých médií*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3028-8. s. 175.

Služeb Československé tiskové kanceláře od jejího vzniku hojně využívali i sportovní novináři, týkalo se to zejména přejímání reportážních sportovních zpráv ze zahraničí. ČTK spolupracovala s německou tiskovou kanceláří Wolff nebo francouzskou agenturou Havas. Mezi průkopníky sportovního zpravodajství u nás patřil Alois Krbec, redaktor, který před svým nástupem na zpravodajský post ve švýcarském Curychu v roce 1924 ze své vlastní vůle telefonicky předával informace o důležitých sportovních událostech jednotlivým pobočkám. Od roku 1920 do roku 1930 stál v čele ČTK Emil Čermák, který je stále pokládán za „otce zakladatele“ této agentury. Za deset let se mu podařilo vybudovat rozsáhlou síť domácích i zahraničních zpravodajů a udělal z ČTK na svou dobu opravdu moderní tiskovou agenturu. Právě Emil Čermák ale sportovní zpravodajství příliš nepodporoval, i přesto, že byl sport ve dvacátých letech velmi populární, a proto vznikla sportovní sekce ČTK až v roce 1927. Do té doby bylo běžnou praxí, že se jednotlivé zprávy a výsledky do redakcí předávaly telefonicky. Existenci sportovního zpravodajského servisu totiž nikdo neschvaloval a nikdo se jím ani nezabýval, než o něj projevil v roce 1926 zájem Radiojournal.⁴⁶

1.6 Rozhlasové sportovní zpravodajství

Důležitým milníkem sportovní žurnalistiky na našem území je datum 2. srpna 1924, tehdy se jako první pokusil Radiojournal o sportovní rozhlasovou reportáž. Jednalo se o přenos boxerského zápasu mezi Američanem Rocky Knightem a českým reprezentantem Františkem Růžičkou. Reportér Radiojournalu Jiří Hojer přímo z místa utkání popisoval po telefonu do kbelského studia průběh zápasu, kde informace zpracoval a přepisoval Adolf Dobrovolný. Po chvíli si ale uvědomil, že převod autentického zvukového sdělení z místa utkání do písemné podoby informace zbytečně zpomaluje a zkresluje. Převzal proto sluchátko a bez písemného mezičlánku opakoval Hojerova slova. Přenos tím nabyl na dramatickosti a bezprostřednosti očitého svědectví.⁴⁷

3. října 1926 uslyšeli posluchači Radiojournalu první opravdovou sportovní reportáž. Fotbalové utkání na Letné mezi pražskou Slávií maďarskou Hungarií komentoval Josef Laufer. Přenos byl ale na pokyn ředitele Radiojournalu Antonína

⁴⁶ STEJSKAL, Jan. *Zprávy z českého století. Tiskové agentury a česká společnost 1848–1948*. 1. vyd. Praha: Triton, 2008. ISBN 978-80-7387-170-3. s. 166.

⁴⁷ JEŠUTOVÁ, Eva. *Od mikrofonu k posluchačům: z osmi desetiletí Českého rozhlasu*. 1. vyd. Praha: Český rozhlas, 2003. ISBN 80-86762-00-9. s. 10.

Slavíka po prvním poločase ukončen.⁴⁸ „*Tímto neslavným způsobem skončilo tedy mé prvé – a jak jsem doufal, také poslední – vystoupení u mikrofonu. V příštích dnech psaly noviny uznale o nedělním vysílání zápasu, pokládal jsem to však víc za zdvořilost než za objektivní posudek a kritiku.*“ vzpomínal Josef Laufer.⁴⁹ Antonín Slavík nakonec pod nátlakem pozitivních ohlasů na Lauferovu reportáž sám ustoupil a Laufer tak mohl v dalším týdnu komentovat utkání mezi Slavií Praha a Vasas Budapešť.⁵⁰

„První Lauferova reportáž posluchače okamžitě uchvátila – jednak zvukovým zachycením atmosféry a popisem prostředí fotbalového zápasu, jednak věrným líčením průběhu utkání, zasvěceným odborným výkladem a hodnocením vzniklých herních situací. Posluchači vnímali z rozhlasového přijímače náladu na stadionu, slyšeli pokřik sportovních fanoušků, píšťalku rozhodčího, volání prodavačů roznášejících občerstvení, výkřiky hráčů, údery do míče. Posluchač sportovní reportáže už nechtěl jen pasivně vnímat průběh děje, ale spoluprožívat ho v celé své dramatickosti a dějové proměnlivosti.“⁵¹

Přestože Josef Laufer nikdy předtím nebyl zaměstnancem rozhlasu a neměl s živými přenosy příliš zkušeností, stal se průkopníkem evropské rozhlasové sportovní reportáže. Přenosy v jeho podání měly tak velký úspěch u veřejnosti, že se kluby rozhodly pouštět redaktory rozhlasu na své stadiony pouze za poplatek. Obávaly se totiž úbytku platících diváků, výsledkem bylo, že rozhlas byl nucen na konci dvacátých let sportovní přenosy výrazně omezit.⁵²

1.7 Vývoj a společenská pozice sportovního novináře

Od počátku 20. století sportovní žurnalistika procházela vývojem od amatérských nadšenců k profesionálním sportovním novinářům. Pozice sportu na začátku 20. století nebyla z hlediska publicity ideální, nebylo výjimkou, že funkcionáři fotbalových klubů obcházeli redakce a prosili, ať o jejich klubech píšou, dokonce jim sami poskytovali informace. Po roce 1918, se vznikem samostatného Československa, přišel boom sportovní novinářiny. V redakcích byli zaměstnaní specializovaní sportovní novináři a v denících či časopisech vytvářeli výhradně sportovní obsah. Ještě před 1.

⁴⁸ LAUFER, Josef. *50 let v našem sportu*. 2. vyd. Praha: Mladá fronta, 1968. ISBN 23-022-68. s. 136.

⁴⁹ Tamtéž.

⁵⁰ JEŠUTOVÁ, Eva. *Od mikrofonu k posluchačům: z osmi desetiletí Českého rozhlasu*. 1. vyd. Praha: Český rozhlas, 2003. ISBN 80-86762-00-9. s. 10.

⁵¹ Tamtéž.

⁵² LAUFER, Josef. *50 let v našem sportu*. 2. vyd. Praha: Mladá fronta, 1968. ISBN 23-022-68. s. 136.

světovou válkou působilo na našem území jen několik specializovaných sportovních novinářů. Tím úplně prvním byl Vilém Heinz, jenž v roce 1906 nastoupil na pozici sportovního redaktora Národních listů.⁵³

Ve 20. letech už byla specializace na sport samozřejmostí, sportovní redaktoři byli stabilními zaměstnanci a postupně se vytvářely samostatné sportovní redakce. Jejich pozice v denících sílila, o čemž vypovídá i výplata zaměstnanců Národní politiky. Na začátku roku 1919 měla redakce dvacet členů, dva z nich byli zaměřeni na sport, Jan Hejret a Jaroslav Kalva. Platy v redakci také zaznamenaly vzestupnou tendenci, v roce 1919 činil plat šéfredaktora 1 400 Kčs. Sportovní redaktoři Hejret a Kalva dostávali 960, respektive 720 Kčs. Na konci roku 1921 byly finanční odměny v Národní politice o hodně větší. Šéfredaktor pobíral 3 360 Kčs, Jan Hejret 2 780 Kčs a Jaroslav Kalva 2 280 Kčs. Každý redaktor byl navíc odměněn novoročním přídavkem ve výši jednoho měsíčního platu. Mezi zaměstnanci deníku byli redaktoři nejlépe placenou složkou, například vedoucí účetní Arnošt Brichta dostával ve stejném roce 2 000 Kčs a platy ostatních administrativních zaměstnanců nepřesahovaly 1 000 Kčs. Na začátku 30. let patřili redaktoři Národní politiky mezi nejštědřeji placené ve svém oboru.⁵⁴

Od počátků sportovní žurnalistiky na našem území na konci 19. století se situace výrazně změnila. Vliv sportovních redaktorů na dění ve sportu sílil. I díky novinářským spolkům spolu dokázali spolupracovat, tak jako při konfliktu mezi tiskem a Středočeskou župou fotbalovou v roce 1921, do kterého se zapojil i Josef Laufer. Župní výbor tehdy vyhlásil bojkot sportovní rubriky pražského denního listu a týdeníku Sportsman kvůli jejich kritickým článkům. Zároveň zakázal sportovním redaktorům těchto listů přístup na stadiony všech svých členských klubů. Proti tomuto opatření se ale ohradili sportovní redaktoři z celé Prahy a zveřejnili ve svých listech protestní akci. Tím donutili vedení župy k ústupu a odvolání bojkotu.⁵⁵

Sportovní zpravodajství ze zahraničí nebylo v česky psaných listech na začátku 20. století samozřejmostí. Po vzniku ČTK, která odebírala zpravodajství zahraničních tiskových agentur, se situace změnila. Novináři informace získávali buď od ní, nebo přímo od funkcionářů klubů. Nejvýraznější osoby spojené s vzestupem zahraničního sportovního zpravodajství byli Ferdinand Sheinost, pracující pro fotbalovou Spartu, a Josef Laufer, který pracoval ve Slavii jako mezinárodní sekretář. Oba dva byli zároveň sportovními novináři, konkurenty, ale vzájemně se velmi uznávali. Cestovali se

⁵³ KONČELÍK, Jakub, ORSÁG, Petr, VEČEŘA, Pavel. *Dějiny českých médií 20. století*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8. s. 65.

⁵⁴ LUKŠŮ, David. *Počátky sportovní žurnalistiky na stránkách periodického tisku na přelomu 19. a 20. století. Sport jako součást masového tisku*. Praha: Univerzita Karlova, 2011. Disertační práce, s. 139.

⁵⁵ LAUFER, Josef. *50 let v našem sportu*. 2. vyd. Praha: Mladá fronta, 1968. ISBN 23-022-68. s. 72.

svými kluby a posílali do redakcí deníků, se kterými spolupracovali, články nejen o utkáních svých klubů, ale i o dění v místních klubech. Tak jako Ferdinand Sheinost, když posílal do redakce články ze spartánské výpravy po Spojených státech. Deník České slovo v roce 1926 postupně vydal tři články na pokračování o tom, jak psal americký tisk o Spartě Praha. Národní listy zase například v roce 1921 otiskly komentář Josefa Laufera o zápase v Kodani mezi Slávií a reprezentací Dánska.⁵⁶

Hlavním zdrojem sportovních zahraničních zpráv ale byla ČTK. *„Zpravodajství z domácího i zahraničního sportu se postupně stávalo stále významnějším a bylo nakonec i důležitým zdrojem agenturních příjmů. Na konci 20. let stálo například deník České slovo sportovní zpravodajství ČTK tisíc korun měsíčně.“*⁵⁷

Do roku 1920 ještě nemohl počet redaktorů v jednotlivých listech pokrýt všechny sportovní události konané na našem území, a proto se ve sportovních rubrikách obraceli s výzvou k samotným klubům, aby informace o průbězích a výsledcích jednotlivých klání sdělovaly redakci samy. Například Právo lidu v den každého fotbalového prvoligového kola otisklo výzvu, že od 19 do 20 hodin přijímá na telefonním čísle 2122 zprávy o dnešních sportovních zápasech. Po roce 1920 už deníky začínaly být soběstačnější. Rozvoj komunikační sítě mezi evropskými novináři nabral rychlý vývoj, například Národní listy informovaly o výsledcích letní olympiády v Paříži v roce 1924 s pětidenním zpožděním. Zatímco informace z olympiády v Amsterdamu v roce 1928 se čtenáři dozvěděli pouhý den poté, co byly známy výsledky daného klání.⁵⁸

1.8 Sportovní žurnalistika v době druhé světové války

Rozkvět české žurnalistiky byl pozastaven v březnu 1939 vyhlášením protektorátu Čechy a Morava. Vzniklá situace přinesla zásadní zlom ve vývoji česky psaných tiskovin. Ještě v březnu roku 1939, kdy byl zřízen protektorát, totiž existovalo dva tisíce sto dvacet pět českých a německých titulů. Do konce války, tedy do roku 1945, bylo tisíc osm set osmdesát sedm česky psaných titulů a úředních věstníků

⁵⁶ LAUFER, Josef. *50 let v našem sportu*. 2. vyd. Praha: Mladá fronta, 1968. ISBN 23-022-68. s. 73.

⁵⁷ STEJSKAL, Jan. *Zprávy z českého století. Tiskové agentury a česká společnost 1848–1948*. 1. vyd. Praha: Triton, 2008. ISBN 978-80-7387-170-3. s. 167.

⁵⁸ KALÁT, Ondřej. *Sport v československém denním tisku mezi lety 1918-1928*. Praha: Univerzita Karlova, 2014. Diplomová práce, s. 28.

zastaveno. Po šesti letech v Protektorátu vycházelo na našem území pouze dvě stě třicet osm českých periodik.⁵⁹

Během okupace prošly složitým vývojem i novinářské organizace. Snahy o povinné sjednocení novinářů se objevovaly už po mnichovské dohodě, ale definitivně k němu došlo až necelý měsíc po vyhlášení protektorátu Čechy a Morava. 11. června 1939 se pod říšským vedením v Praze uskutečnila schůze nově vzniklé organizace, která nesla název Národní svaz novinářů (NSN). Do ní se musely povinně začlenit i všechny existující prvorepublikové novinářské organizace, mezi nimiž byl i Klub sportovních novinářů. Každý, kdo se chtěl věnovat profesi novináře, musel být v této organizaci zaregistrován.⁶⁰

Prvním předsedou Národního svazu novinářů byl zvolen František Bauer, strukturu i stanovy svaz převzal po předválečném Syndikátu československých novinářů. Vedení Říše předpokládalo, že si novou organizaci zcela podřídí, zpočátku se mu to však nedařilo. Předseda František Bauer totiž působil v odboji a svaz neváhal podpořit rodiny perzekuovaných nebo emigrujících novinářů. Okupační moc dosáhla loajality tohoto svazu až v roce 1942, kdy byl do čela NSN dosazen šéfredaktor listu Večer Vladimír Krychtálek. Po jeho zvolení svaz ovládl kolaborantský aktivismus. Organizaci museli opustit všichni novináři, kteří se nechtěli podříditi, ale také ti s částečným nebo úplným židovským původem a dokonce i ti novináři, kteří neuměli německy. Přestože ve svazu stále zůstávalo mnoho členů ze starého vedení, kteří se snažili nadále chránit své členy, jimž by vyřazením z NSN hrozilo nucené nasazení do bojů pro nacistické Německo, získalo novinářské hnutí jako celek cejch kolaborantské organizace.⁶¹

Klub sportovních novinářů však nebyl tímto cejchem nijak dotčen, jeho činnost v rámci Národního svazu novinářů byla po odstoupení předsedy Viléma Heinze v roce 1940 pozastavena a obnovena až po ukončení války v roce 1945.⁶²

⁵⁹ KONČELÍK, Jakub, ORSÁG, Petr, VEČEŘA, Pavel. *Dějiny českých médií 20. století*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8. s. 98.

⁶⁰ BERÁNKOVÁ, Milena, KŘIVÁNKOVÁ, Alena, RUTTKAY, Fraňo. *Dějiny československé žurnalistiky III. díl*. 1. vyd. Praha: Novinář, 1988. ISBN 80-7347-133-6. s. 242.

⁶¹ KONČELÍK, Jakub, ORSÁG, Petr, VEČEŘA, Pavel. *Dějiny českých médií 20. století*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8. s. 99.

⁶² Tamtéž.

1.9 Sportovní žurnalistika po druhé světové válce

Po ukončení druhé světové války v roce 1945 obnovil svoji činnost Klub sportovních novinářů a postupně se vracel ke své předválečné podobě. Situace se změnila v roce 1948, kdy se v Československu dostala k moci komunistická strana, která plánovala velké změny v novinářské struktuře. Tento rok přinesl sjednocení dvou dosud nezávislých novinářských svazů do jednotného Svazu československých novinářů (SČSN) a také změnu ideového rámce. Jak se ukázalo na I. sjezdu československých novinářů konaném v říjnu 1948, ze Svazu se stal profesní spolek plnící stranická usnesení, ctící stranickou propagandu a nekritizující poměry na politické scéně. Novináři se na sjezdu v podstatě přihlásili ke službě novému režimu, stranickost byla základním principem jejich spolku a úkolem médií bylo podporovat linii politiky strany, tedy držet se stranických pokynů.⁶³

Jako důkaz přerodu v stranickou organizaci může sloužit vyloučení „nepohodlných“ novinářů Ferdinanda Peroutky a Pavla Tigrida. Nastavenou linii potvrdila také novelizace zákona o tisku, který podle vedení strany v mnoha směrech neodpovídal nově nastaveným podmínkám. Součástí novely byly i typická komunistická hesla, jako například:⁶⁴ *„Každý člen Svazu musí napomáhat budovatelskému úsilí československého lidu a jeho boji za mír a spolupracovat na jeho výchově k socialismu.“*⁶⁵ Zákon byl stručný, ale jasně a srozumitelně vytyčoval hlavní zásady, které byly zárukou, že tisk splní své budovatelské a výchovné úkoly.⁶⁶ Tím nejpodstatnějším, co zákon stanovil, bylo: *„Novinář z povolání může být pouze ten, kdo byl přijat za člena Svazu československých novinářů. Tím došlo k prohloubení totalitního charakteru podmínek pro novinářskou práci – svaz prakticky rozhodoval o tom, kdo smí být novinářem. Jednalo se o významný nástroj ovládnutí médií, který skrze personální politiku ve vedení listů umožňoval Komunistické straně Československa jejich orientování žádoucím směrem a v druhé rovině dovoľoval vyvíjet na novináře existenční tlak, a podporoval tak pěstování autocenzurních návyků. Toto*

⁶³ KONČELÍK, Jakub, ORSÁG, Petr, VEČEŘA, Pavel. *Dějiny českých médií 20. století*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8. s. 100.

⁶⁴ KŘIVÁNKOVÁ, Alena, VATRÁL, Josef. *Dějiny československé žurnalistiky IV. díl*. 1. vyd. Praha: Novinář, 1989. ISBN 80-7077-036-8. s. 101.

⁶⁵ Tamtéž.

⁶⁶ SÍGL, Miroslav a kol. *Almanach českých novinářů 1989–2008*. 1. vyd. Praha: Libri, 2008, ISBN 978-80-7277-356-5. s. 13.

*ustanovení platilo osm let – až do vydání novely tohoto zákona č. 44/1958 Sb., která svaz novinářů prohlásila za dobrovolnou organizaci.*⁶⁷

Poúnorové období roku 1948 přineslo podstatné změny i do oblasti sportovní žurnalistiky, která se nemohla vyhnout vlivu stranického vedení a plnila předepsané úkoly. Zanikly tradiční sokolské časopisy vydávané od konce 19. století a v roce 1953 vznikl stranou podporovaný obdeník a posléze deník Československý sport. Na scénu se dostaly spartakiády, které postupně vytlačily sokolské slety, v souvislosti s připravovanou I. celostátní spartakiádou vycházel v roce 1955 časopis Spartakiáda. Koncem 40. a začátkem 50. let byla pro sportovní periodika typická častá změna názvů titulů. Například časopis Ruch v tělesné výchově se v roce 1953 přejmenoval na týdeník Stadión, který měl mezi čtenáři velký úspěch.⁶⁸ Od roku 1956 do něj přispíval také Ota Pavel, jenž byl v té době považován za nadějněho sportovního novináře.⁶⁹

Pro sportovní žurnalistiku, ale i pro celý sport se situace výrazně změnila se vznikem Československé televize. Od jara 1956 začala vysílat sportovní zpravodajský pořad Branky, body, vteřiny a záhy nabídla divákům také přenosy z významných sportovních akcí, především hokeje, fotbalu, olympijských her, nebo také z v té době velmi populárního cyklistického Závodu míru. V lednu téhož roku mohli diváci vidět první přímý přenos ze zahraničí, bylo jím hokejové utkání na zimních olympijských hrách v italské Cortině d'Ampezzo.⁷⁰

Po válce vzniklo mnoho knih se sportovní tematikou. Velmi produktivním spisovatelem byl v tomto ohledu například František Kožík, který se inspiroval osudy významných osobností československého sportovního života a vydal několik životopisných románů. Jeho prvním románem se sportovní tematikou byla *Vlajka vítězů* z roku 1941.⁷¹ Na rozdíl od jiných sportovních románů, například Bassovy *Klapzubovy jedenáctky* nebo Poláčkových *Mužů v offsidu*, klade důraz na osobnost sportovce, která stojí ve středu pozornosti. Stejně pak ve svých dílech smýšlel i Ota Pavel. Ve středu pozornosti byl sportovec i v řadě románů, které Kožík napsal o Emilu Zátopkovi. Tím prvním byl román *Vítězství vůle* z roku 1949, následoval *Vítěz maratónský* z roku 1952, věnovaný Zátopkově úspěchu v podobě tří zlatých olympijských medailí

⁶⁷ KONČELÍK, Jakub, ORSÁG, Petr, VEČEŘA, Pavel. *Dějiny českých médií 20. století*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8. s. 170.

⁶⁸ KŘIVÁNKOVÁ, Alena, VATRÁL, Josef. *Dějiny československé žurnalistiky IV. díl*. 1. vyd. Praha: Novinář, 1989. ISBN 80-7077-036-8. s. 125.

⁶⁹ PAMĚTNÍ SÍŇ A PŘÍVOZ OTY PAVLA. *Život v datech*. [online] © 2015. [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: http://otapavel.cz/?page_id=104

⁷⁰ KONČELÍK, Jakub, ORSÁG, Petr, VEČEŘA, Pavel. *Dějiny českých médií 20. století*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8. s. 162.

⁷¹ HRABÁK, Josef. *František Kožík*. 1. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1984. s. 67.

z Helsinek. V roce 1957 vydaný román „*Na shledanou, Emile!*“ vypráví o Zátopkovi jako o obyčejném člověku a olympijské úspěchy začleňuje do děje jen jako krátkou kapitolu života. Ještě před touto knihou vydal Kožík díla „*Emil Zátopek vypravuje*“ z roku 1956 a *Emil Zátopek ve fotografiích*.⁷² Kožíkovým dílem se inspiroval i Ota Pavel, který o slavném běžci napsal povídky „*Jak to tenkrát běžel Zátopek*“⁷³ v roce 1966 nebo v článku v časopisu Stadión „*Kde jsou noví Zátopkové?*“.⁷⁴

⁷² HRABÁK, Josef. *František Kožík*. 1. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1984. s. 95

⁷³ PAVEL, Ota. *Plná bedna šampaňského*. 3. vyd. Praha: Olympia, 1990. ISBN 27-062-90.

⁷⁴ *Československý voják*: 1957. číslo 10, s. 29–30

2 NEJVÝZNAMNĚJŠÍ PŘEDCHŮDCI OTY PAVLA

Druhá kapitola je věnována nejvýznamnějším českým sportovním žurnalistům a autorům knih se sportovní tematikou první poloviny 20. století. Jedná se o výčet autorů, kteří svou tvorbou výrazně ovlivnili podobu české sportovní žurnalistiky a pomohli k rozvoji popularity jednotlivých sportovních odvětví. Mnohými z nich se ve své tvorbě inspiroval i Ota Pavel a s některými z nich se i osobně znal. Jedná se o výběr osmi autorů, kteří jsou seřazení chronologicky od nejstaršího k nejmladšímu. Prvním je Vilém Heinz, dlouholetý předseda a zakládající člen Klubu sportovních novinářů. Druhým Jaroslav Kalva, jeden z prvních profesionálních sportovních novinářů na našem území. Třetím je Miloslav Horáček, jenž má výrazný podíl na popularizaci fotbalu v Čechách. Čtvrtým autorem ve výčtu je Eduard Bass, který sportovní literární tvorbu ovlivnil především svou Klapzubovou jedenáctkou. Patým je Emil Vachek, který ovlivnil podobu sportovních rubrik mnoha tehdejších titulů. Šestým autorem je Ondřej Sekora, jenž patří mezi zakládající členy Mezinárodní asociace sportovních novinářů. Sedmým je legendární rozhlasový komentátor a sportovní novinář Josef Laufer, se kterým se Ota Pavel potkal při svých začátcích v Československém rozhlasu. Posledním vybraným autorem je Karel Poláček, který se ve světě českého sportu proslavil především knihou Muži v offsidu.

2.1 Vilém Heinz

Výraznou roli ve vývoji sportovní žurnalistiky v Čechách měl také Vilém Heinz, narozený 3. července 1876 v Rakovníku. Jeho rodina se v roce 1879 přestěhovala do Prahy a tam také začal s kariérou novináře. Na Akademickém gymnáziu, kde studoval, byl jeho učitelem češtiny a francouzštiny Jiří Guth-Jarkovský, jeden z nejznámějších propagátorů sportu na přelomu 19. a 20. století.⁷⁵ Už na gymnáziu se začal Heinz věnovat sportu, nejvíce ze všech ho okouzila cyklistika. Ještě než zde ukončil studium, stal se členem klubu mediků-cyklistů na Královských Vinohradech. Cyklistice se věnoval i jako funkcionář ve výboru České ústřední jednoty velocipedistů, nejdříve zastával funkci pokladníka a poté jednatele.⁷⁶

⁷⁵ LUKŠŮ, David. Sport na stránkách novin a specializovaných časopisů v prvním desetiletí 20. století – zdroj moderní žurnalistiky. Praha: Univerzita Karlova, 2007. Diplomová práce, s. 115.

⁷⁶ NÁRODNÍ TECHNICKÉ MUZEUM. Profil Viléma Heinze. [online] © 2000–2015. [cit. 2015-02-27]. Dostupné z: <http://www.ntm.cz/data/archiv/fondy-sbirky/753.pdf>

Byl jedním ze zakládajících členů řečnického a literárního klubu Slavie, který se poté transformoval na klub cyklistický. Heinz byl stále i aktivním cyklistou a účastnil se několika závodů, kde jezdil na tandemu jako vodič. Nevěnoval se ale jen cyklistice. V sedmnácti letech založil gymnazijní fotbalový kroužek, který poté sám vedl. V letech 1903–1904 byl dokonce předsedou Českého fotbalového svazu. Psal také o ledním hokeji a v časopisu Cyklista vydal první hokejová pravidla v českém jazyce. Sport měl v krvi. Působil i jako kormidelník v největším veslařském klubu té doby, V. K. Blesk.⁷⁷

Heinz si čím dál víc uvědomoval, že by chtěl svůj život zasvětit sportovní žurnalistice, a proto také v roce 1906 ukončil studium medicíny. V téže roce nastoupil do redakce Národních listů a stal se prvním českým plně profesionálním sportovním novinářem. V roce 1910 dostával měsíční plat 200 korun. S redakcí Národních listů spojil celý svůj profesní život, než v roce 1936 odešel do důchodu. Do tohoto deníku přispíval především sportovně-publicistickými články o automobilismu nebo fotbalu.⁷⁸

V Národních listech vyšel například jeho článek z ledna 1928. „*Ač jsem optimista náturou i povoláním, nemohu nevidět ani zamlčet, že automobilový obchod v nastávajícím roce bude těžkým chlebem. Je tu především Amerika. Její velkolepé přípravy, které uveřejnila po celém světě a především v Evropě jsou předzvěstí, že její náraz na evropské trhy bude veden s nebývalou silou.*“⁷⁹ Heinz psal články o sportu i pro jiná periodika, přispíval například do časopisů Cyklista, Halftime nebo Sport, a také do deníků Večerní list, Hlas národa nebo do Věstníku SK Slavie. Od roku 1902 do roku 1914 vedl ve spolupráci s Josefem Václavem Kaufmannem týdeník Sport a hry, kde měl na starost velmi obsáhlou rubriku o automobilismu.⁸⁰

Vilém Heinz patřil mezi největší odborníky na automobilismus v Čechách první poloviny 20. století a tomuto oboru se věnoval i po zániku týdeníku Sport a hry. Pomohl založit Český klub motoristů, kde byl jmenován sekretářem, dále působil jako funkcionář v Autoklubu Republiky Československé. V roce 1931 vydal společně s Václavem Klementem obsáhlou publikaci *Z dějin automobilu*. Patřil mezi velké propagátory letectví a stal se po Jaroslavem Kalvovi druhým sportovním redaktorem, se kterým Jaroslav Kašpar uskutečnil cestovní let. Heinz má na rozvoji české sportovní novinářiny výrazný podíl i díky tomu, že patřil mezi zakládající členy Kruhu sportovních novinářů a sedmnáct let, tedy od roku 1923 do roku 1940, předsedal Klubu sportovních

⁷⁷ ARCHIV SPORTU A TV. Profil Viléma Heinze. [online] © 2010. [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: http://www.nm.cz/admin/files/HM/download/novod_dejiny/telesna_vychova/vilem-heinz-henry.pdf

⁷⁸ Tamtéž.

⁷⁹ Národní listy, 1. 1. 1928, s. 12.

⁸⁰ NÁRODNÍ TECHNICKÉ MUZEUM. Profil Viléma Heinze. [online] © 2000–2015. [cit. 2015-02-27]. Dostupné z: <http://www.ntm.cz/data/archiv/fondy-sbirky/753.pdf>

novinářů.⁸¹ Během života obdržel několik ocenění za svoji práci, například v roce 1935 získal od Československého olympijského výboru cenu Jiřího Gutha-Jarkovského za přínos a propagaci sportu. Zemřel v Praze 7. prosince 1946.⁸²

2.2 Jaroslav Kalva

Dalším velmi významným sportovním novinářem první poloviny 20. století byl Jaroslav Kalva. Narodil se v Chrudimi 23. dubna 1878, tam také vystudoval obchodní akademii. Po ukončení studia pracoval jako slévač a strojař, brzy se přestěhoval do Prahy, kde se začal věnovat své celoživotní vášni, sportu. Nejdříve navázal spolupráci s deníkem *Národní listy* a po třech letech, tedy v roce 1906, dostal místo externího redaktora pro sportovní rubriku. Jeho články měly mezi čtenáři úspěch, a proto mu bylo od roku 1910 svěřeno vedení rubriky *Sport a turistika*. Jeho tehdejší plat činil 150 Kčs měsíčně. V roce 1918 byl změněn název rubriky na *Sport* a Kalva byl jejím vedoucím redaktorem až do prosince roku 1936, kdy odešel do důchodu.⁸³

Nevěnoval se ale jen sportovní žurnalistice, jako novinář spolupracoval s různými týdeníky a časopisy. Například do společensko-sportovního časopisu *Časovosti* přispíval články o hudbě. Zároveň byl také redaktorem časopisu *Sport a hry*, kde vydával články o automobilismu a aviatice, šéfredaktorem měsíčníku *Auto* a od roku 1919 také publicistou letecké revue *Aviatika* a redaktorem francouzského *L'Auto*. V roce 1912 stál u zrodu Kruhu sportovních novinářů a působil také v Syndikátu českých novinářů, Syndikátu pražských deníkářů a Syndikátu denního tisku československého.⁸⁴ Ve stejném roce byl členem Českého olympijského výboru a pomáhal s organizací české výpravy na letní hry ve Stockholmu. Ve sportovním prostředí byl velmi vážený, zastával funkce v mnoha sportovních organizacích, například v Českém aviatickém družstvu, Československém aviatickém klubu, Autoklubu Republiky Československé, Československém aeroklubu, Československém jockey klubu nebo v Silniční radě.⁸⁵

⁸¹ NÁRODNÍ TECHNICKÉ MUZEUM. Profil Viléma Heinze. [online] © 2000–2015. [cit. 2015-02-27]. Dostupné z: <http://www.ntm.cz/data/archiv/fondy-sbirky/753.pdf>

⁸² SWIERCZEKOVÁ, Lucie. *Průvodce po archivních fondech a sbírkách Oddělení dějin tělesné výchovy a sportu Národního muzea*. 1. vyd. Praha: Národní muzeum, 2007. ISBN: 978-80-7036-220-4. s. 14.

⁸³ Tamtéž, s. 18.

⁸⁴ LUKŠŮ, David. *Počátky sportovní žurnalistiky na stránkách periodického tisku na přelomu 19. a 20. století. Sport jako součást masového tisku*. Praha: Univerzita Karlova, 2011. Disertační práce, s. 177.

⁸⁵ NÁRODNÍ TECHNICKÉ MUZEUM. Profil Jaroslava Kalvy. [online] © 2000–2015. [cit. 2015-02-27]. Dostupné z: <http://www.ntm.cz/data/archiv/fondy-sbirky/752.pdf>

Sportu se Kalva nevěnoval jen v profesním životě. Sport byl jeho vášní. Jako cyklista závodil ve Lvově, mnoho let hrál fotbal, na vrcholového hráče to ale nedotáhl, a tak v roce 1907 nastoupil do SK Slavia Praha jako pokladník. Nejen články se výrazně podílel na rozvoji automobilismu a letectví. S Janem Kašparem v prosinci roku 1911 dokonce uskutečnil první český cestovní let.⁸⁶ V den Kalvových 60. narozenin deník Národní politika ocenil jeho přínos v rozvoji letectví a věnoval v té době už bývalému redaktorovi sloupek, ve kterém napsali, že pro Kalvu nemůže být krásnějšího uznání, než výrok jeho kolegy Kašpara, že bez něj by se tehdejší senzační lety Pardubice – Praha a Mělník – Praha nikdy neuskutečnily.⁸⁷

V roce 1914 vydal publikaci Aviatika, kde propaguje letectví a popisuje jeho vznik a historii ve světě i na našem území. Snažil se rozšířit pozitivní postoj k letectví a přiblížit ho lidem, kteří o něm stále nic netušili:⁸⁸ „*Již skutečnost, že se podařilo člověku způsobem třeba jen neúplným, ale přece jenom do nedávna netušeným, nalézt prostředek splňující touhu, která se zrodila v srdci lidském jistě už tehdy, když oči člověka maně utkvěly nad ptákem vznášejícím se ze země a sledovali cestu jeho vzdušným mořem, tato skutečnost sama o sobě má do sebe tolik podmaňujícího kouzla.*“⁸⁹ Zemřel v Praze 11. září 1952.⁹⁰

2.3 Miloslav Horáček

Výraznou osobností sportovní žurnalistiky první poloviny 20. Století byl také Miloslav Josef Horáček, narozený 1. září 1878 v Novém Městě nad Metují. Od dětství se věnoval fotbalu, se kterým spojil celý svůj život. Během studia na gymnáziu chodil do fotbalového kroužku, který nazývali Kickers. Z něj bylo několik hráčů včetně Horáčka vybráno do klubu SK Slavia Praha.⁹¹ Horáček poté několik let nastupoval za rezervní tým Slavie, ale do A -týmu to nikdy nedotáhl. Během kariéry ve Slavii dostal podle anglického obránce George Blackeyho přezdívku Blackey.⁹² Hráčskou kariéru

⁸⁶ SWIERCZEKOVÁ, Lucie. *Průvodce po archivních fondech a sbírkách Oddělení dějin tělesné výchovy a sportu Národního muzea*. 1. vyd. Praha: Národní muzeum, 2007. ISBN: 978-80-7036-220-4. s. 18.

⁸⁷ Národní politika, 13. 4. 1938, strana 14.

⁸⁸ KALVA, Jaroslav. *Aviatika*. 1. vyd. Praha: Nakladatel Josef R. Vilímek, 1914. s. 31.

⁸⁹ Tamtéž.

⁹⁰ NÁRODNÍ TECHNICKÉ MUZEUM. *Profil Jaroslava Kalvy*. [online] © 2000–2015. [cit. 2015-02-27]. Dostupné z: <http://www.ntm.cz/data/archiv/fondy-sbirky/752.pdf>

⁹¹ PETRŮ, Karel. *Dějiny československé kopané*. 1. vyd. Praha: Národní nakladatelství A. Pokorný, 1946. s. 59.

⁹² KALÁT, Ondřej. *Sport v československém denním tisku mezi lety 1918–1928*. Praha: Univerzita Karlova, 2014. Diplomová práce. s. 54.

ukončil už v roce 1899, v pouhých jednadvaceti letech. V klubu ale zůstal, od roku 1900 zastával funkci sekretáře klubu a stal se jedním z trenérů. Pražská Slavia mu jeho celoživotní loajalitu oplátila zvolením čestným členem klubu.⁹³

Kromě role funkcionáře byl ředitelem rady Hypoteční banky v Praze, sportu se ale věnoval nadále i jako novinář. Články se sportovní tematikou přispíval například do Věstníku SK Slavie, časopisů Sport a hry, Halftime a Sportovní přehled, jehož redaktoři se otevřeně hlásili ke Slavii a často vedli konkurenční spory se Spartou.⁹⁴ Horáček také patřil v roce 1912 k zakládajícím členům Kruhu sportovních novinářů a poté i Klubu sportovních novinářů. V něm byl v roce 1934 zvolen čestným členem. Velkou část svého profesního života spojil s deníkem České slovo, ve kterém od roku 1912 do roku 1920 vedl sportovní rubriku.⁹⁵

Horáček měl velký podíl na rozvoji českých sportovních časopisů, podílel se na vydávání a vylepšování několika titulů. Například v letech 1919–1925 působil jako šéfredaktor časopisu Sportsman. Sportsman ale na konci roku 1925 zanikl, a tak Horáček založil nový sportovní týdeník Star, který tisklo nakladatelství Melantrich. Tento časopis patří mezi nejvýznamnější meziválečná sportovní periodika vydávaná na českém území, Horáček v něm mnoho let působil jako šéfredaktor. Mezi lety 1926–1931 se také podílel na vytváření sportovního zpravodajství pro Radiojournal a zařadil se mezi největší propagátory fotbalu v Čechách.⁹⁶

V roce 1922 publikoval knihu nesoucí název Football, ve které se tento sport snažil přiblížit širší veřejnosti, proto jsou v této knize kompletní fotbalová pravidla i různé herní varianty. Jeho cílem bylo zlepšit image tohoto sportu.⁹⁷ „*Sleduji toliko přání, aby spisek propagoval krásný fotbalový sport a ztenčil řady těch, kdož v kopané vidí nějaký projev surové síly, a hru zmíněnou proto šmahem zavrhují. Spisek formou svojí má sloužiti začátečníkům, kteří najdou tam pokyny základní až k oněm, jež zveme nejmodernějšími požadavky této hry.*“⁹⁸ Miloslav Horáček se v prostředí fotbalu pohyboval celý svůj život, mimo něj byl zastáncem ženského sportu, který byl v té době společensky nepřijatelný a také brojil proti profesionalismu. Díky svému

⁹³ JEŽEK, Přemysl. *Česká tělovýchovná a sportovní literatura 1919–1945*. 1. vyd. Praha: Fakulta tělesné výchovy a sportu UK, 2002. ISBN 80-86317-26-9. s. 277.

⁹⁴ JEŽEK, Přemysl. *České sportovní časopisy vydávané od jejich počátku až do roku 1918*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1965. s. 137.

⁹⁵ LUKŠŮ, David. *Sport na stránkách novin a specializovaných časopisů v prvním desetiletí 20. století - zrod moderní žurnalistiky*. Praha: Univerzita Karlova, 2007. Diplomová práce. s. 176.

⁹⁶ JEŽEK, Přemysl. *Česká tělovýchovná a sportovní literatura 1919–1945*. 1. vyd. Praha: Fakulta tělesné výchovy a sportu UK, 2002. ISBN 80-86317-26-9. s. 277.

⁹⁷ HORÁČEK, Miloslav. *Football*. Praha: Nakladatelství Emil Šolc, 1922. s. 3.

⁹⁸ Tamtéž.

židovskému původu byl odveden do koncentračního tábora v Mauthausenu, kde 7. Května 1942 zemřel.⁹⁹

2.4 Eduard bass

Eduard Bass se neprosлавil jako sportovní novinář, ale své místo v historii sportu na našem území má především díky knize *Klapzubova jedenáctka*. Narodil se v Praze 1. ledna 1888 pod jménem Eduard Schmidt, jeho otec vlastnil kartáčnickou firmu a Bassovi až do první světové války hrozilo, že bude muset nastoupit do firmy svého otce. Vystudoval obchodní akademii u Mariánského náměstí a poté nastoupil na pražskou technickou univerzitu ke studiu chemie.¹⁰⁰

Během studia objevil prostředí kabaretů a šantánů, které ho okouzlo. Chtěl se stát recitátorem či bavičem a jeho první pokusy o veřejné vystoupení se datují do roku 1907. Vystupoval jako recitátor českých básní a začal používat pseudonym Bass. V roce 1912 se stal konferenciérem v Lucerně, a až do roku 1920 pravidelně vystupoval v kabaretu Červená sedma, který byl v té době považován za nejlepší recitátorský podnik u nás. Bass zde kombinoval literární představení s divadelními a recitování s hraním. Po válce se stal ředitelem kabaretu Rokoko a začal se věnovat žurnalistice.¹⁰¹

Přispíval do různých periodik, například do *Nové doby*, *Práva lidu* nebo *Humoristických listů*. V roce 1921 nastoupil do redakce *Lidových novin*, kde působil s Karlem Čapkem. Oba se stali vůdčími osobnostmi tohoto deníku a snažili se o větší liberalitu a demokracii *Lidových novin*, které byly ve 30. letech hodně antifacistické. Do deníku přispíval fejetony, reportážemi, soudničkami nebo kritikami. Od roku 1933 do roku 1938 zde působil v pozici šéfredaktora. V roce 1941 z redakce odešel a po válce se dostal do vedení *Svobodných novin*, které navazovaly na zrušené *Lidové noviny*. Od roku 1928 do roku 1930 vedl také časopis *Světozor*.¹⁰²

Svůj první literární počín vydal již v roce 1916, jednalo se o soubor jednoduchých žertovných písní s názvem *Pegas k drožce* připravený. V následujících

⁹⁹ KALÁT, Ondřej. *Sport v československém denním tisku mezi lety 1918–1928*. Praha: Univerzita Karlova, 2014. Diplomová práce. s. 68.

¹⁰⁰ REDAKCE, Aktuálně.cz. *Zasloužilí umělci – Eduard Bass*. [online] © 1999-2015. [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: <http://www.aktualne.cz/wiki/osobnosti/zaslouzili-umelci/eduard-bass/r~158e8c0248c711e4973a002590604f2e/>

¹⁰¹ Tamtéž.

¹⁰² Tamtéž.

letech vydal mnoho dalších knih, ale zásadní prozaický průlom přišel až v roce 1922, kdy vydal knihu Klapzubova jedenáctka.¹⁰³

Kniha z fotbalového prostředí vypráví příběh otce Klapzuby, který má jedenáct synů a rozhodne se z nich vytvořit fotbalovou jedenáctku. Postupně vytvoří tým, který nemá ve světě konkurenci, na své hráče a syny zároveň je Klapzuba velmi přísný a nic jim neodpustí. Tým poráží soupeře na potkání, často i výrazným rozdílem ve skóre. Klapzubův tým je pozván na velkou konfrontaci se slavnou Barcelonou, jejich soupeř se ale rozhodne vyhrát utkání pomocí faulů. Otec Klapzuba jejich záměr prohlédne a své syny oblékne do odolných gumových obleků. Jeho tým opět zvítězí. Na utkání v Anglii, které opět vyhráli, se přijel podívat samotný král s královnou a synem, princem Waleským. Po utkání král poprosí Klapzubu, aby vzal jeho syna do týmu, souhlasí. Princ tedy odjíždí s Klapzubovou jedenáctkou a hraje za tým jako náhradník, než se musí vrátit domů. Klapzubovi synové časem ztrácejí motivaci a dál už hrát nechtějí, v tom ale přichází telegram z Austrálie, ve kterém je pozvánka na mistrovství světa. Klapzubova jedenáctka opět vítězí a celý šampionát vyhrává. Cestou zpět do Evropy jejich loď v bouři ztroskotá, celý tým se ale zachrání a dostane se na ostrov, který obývají lidožrouti. Dostanou nabídku, že pokud chtějí žít, musí nad domorodci zvítězit v kopané. Tým souhlasí, a i když je tento zápas jiný, než ty, na které jsou zvyklí, zvítězí, seberou loď a vrátí se domů do Dolních Bukviček.¹⁰⁴

„Jejich rodná chalupa na kraji lesa stála ještě jako tenkrát, když začal hochy trénovat, jenom že byla teď pěkně opravena, vyčištěna a vyiplána jako nejroztomilejší hnízdečko. Ale její nejbližší okolí se znamenitě změnilo. Z loučky, kde před lety po prvé zaduněl míč, kopnutý Klapzubí nohou, upravilo se vzorné treningové hřiště se šatnami, tělocvičnami a sprchami, kam tajemníci a předsedové všech klubů dojížděli si prohlédnout dokonalost všeho zařízení. Pozemky kolem starý Klapzuba postupně skoupil, aby na nich vystavěl pro každého syna domek. Byly to malé veselé klícky o několika místnostech, se zahrádkou i dvorkem, celá rodinná kolonie, o níž se mnoho v kraji hovořilo a jejíž fotografie prošly obrázkovými časopisy celého světa. Hoši sami nechápali, proč se otec do těchto staveb pouští. Jim bylo nejlépe, když byli pohromadě a nikdy jim nepřišlo na mysl, že by se jednou roztrhli a každý bydlil na vlastní pěst.“¹⁰⁵

Bassova Klapzubova jedenáctka dostala v roce 1938 také filmovou podobu a v roce 1968 byl také natočen stejnojmenný seriál. I díky filmu a seriálu se tento

¹⁰³ REDAKCE, Aktuálně.cz. *Zasloužilí umělci – Eduard Bass*. [online] © 1999–2015. [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: <http://www.aktualne.cz/wiki/osobnosti/zaslouzili-umelci/eduard-bass/r~158e8c0248c711e4973a002590604f2e/>

¹⁰⁴ BASS, Eduard. *Klapzubova jedenáctka*. 29. vyd. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-2461-495-3.

¹⁰⁵ Tamtéž.

příběh dostal do povědomí širší veřejnosti. V knize se odráží Bassova nadsázka i smysl pro humor a mezi čtenáři měla velký úspěch. Bass pokračoval v psaní i nadále a vydal několik knih. Nejslavnější dílo napsal v době své novinářské pauzy v období protektorátu Čechy a Morava, tehdy v roce 1941 vydal román *Cirkus Humberto*, který patří mezi nejslavnější české romány první poloviny 20. století. Zemřel v říjnu 1946 v Praze.¹⁰⁶

2.5 Emil Vachek

Mezi významné české sportovní novináře 20. století patří také Emil Vachek, narozený v Hradci Králové 2. února 1889. Do povědomí širší veřejnosti vešel jako prozaik a dramatik, ale zároveň má velký podíl na rozvoji české sportovní žurnalistiky a sportu obecně. Během studia na střední škole vydával časopis *Revue*, kvůli kterému měl ale neshody s učitelským sborem. Jeho rodina se poté přestěhovala do Prahy, kde v roce 1906 nastoupil do Československé obchodní akademie. Práce novináře ho ale časově velmi vytěžovala, a proto se v roce 1911 rozhodl, že ukončí studium a bude se plně věnovat žurnalistice.¹⁰⁷

Ve stejném roce nastoupil do redakce deníku *Právo lidu*. Patřil mezi zakládající členy Kruhu sportovních novinářů v roce 1912. Z počátku však psal články všeho druhu, čistě na sport se začal specializovat až po roce 1920.¹⁰⁸ V příloze deníku *Právo lidu* vyšel v červnu roku 1924 článek, kde Vachek vyzdvihuje výkon českých letců, kteří jako první uskutečnili cestovní let na českém území. Vachek v něm vyzdvihuje také Jana Kašpara, jakožto průkopníka české aviatiky.¹⁰⁹ Od roku 1921 do roku 1926 působil i v časopisu *Sport*. Mimo sportovní tematiku Vachek spolupracoval například s deníkem *Práce* a časopisy *Tvorba*, *Panorama* nebo *Kopřiva*. V letech 1924–1927 vydával plzeňský deník *Pramen* a mezi lety 1927–1929 deník *Nová Svoboda*. Většinu profesní kariéry publikoval své články pod šiframi *ax*, *ach*, *Ev* či *V* nebo pod pseudonymy *Chládek*, *Litnov* či *Ludvík*.¹¹⁰

¹⁰⁶ REDAKCE, Aktuálně.cz. *Zasloužilí umělci – Eduard Bass*. [online] © 1999–2015. [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: <http://www.aktualne.cz/wiki/osobnosti/zaslouzili-umelci/eduard-bass/r~158e8c0248c711e4973a002590604f2e/>

¹⁰⁷ MERHAUT, Leoš a kol. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce. 4 //I. 1. vyd.* Praha: Academia, 2008. ISBN 80-200-0469-6. s. 1189.

¹⁰⁸ SEVEROČESKÁ VĚDECKÁ KNIHOVNA V ÚSTÍ NAD LABEM. *Profil Emila Vachka*. [online] © 2015. [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://oldwww.svkul.cz/dat/bib/aut/00104-medailon.pdf>

¹⁰⁹ *Právo lidu*, 8. 6. 1924, s. 11.

¹¹⁰ Tamtéž.

Sport byl nedílnou součástí jeho života, aktivně se věnoval především tenisu a fotbalu. Dva roky působil také jako fotbalový trenér a s fotbalem byl spojen i jeho profesní život. Byl velkým fanouškem a zároveň členem klubu AC Sparta Praha. To se také projevilo na stylu jeho článků o fotbale. Když začalo Právo lidu vydávat články o sportu, jeho inklinace ke Spartě byla zřejmá.¹¹¹ Vachek také sympatizoval s Dělnickou tělovýchovnou jednotou, která se nijak netajila podporou fotbalové Sparty. Po roce 1930 se už Vachek sportu tolik nevěnoval a do tisku přispíval spíše romány či jinou beletrii, například do Lidových novin, Českého slova, Literárních novin nebo do Ilustrovaného zpravodaje. Před a po konci 2. světové války se už věnoval jen literární tvorbě. Vachek je považován za jednoho ze zakladatelů české detektivky, jeho inspektor Klubíčko byl prvním ryze českým knižním detektivem. Byl nositelem titulu Zasloužilý umělec. Zemřel v Praze 1. května 1964.¹¹²

2.6 Ondřej Sekora

Jedním z nejvýznamnějších sportovních novinářů první poloviny 20. století byl Ondřej Sekora. Výraznou měrou přispěl k rozvoji sportovní žurnalistiky nejen v Lidových novinách, kde mnoho let pracoval, ale i v celém Československu. Narodil se v Brně 25. září 1889. Proslavil se především jako spisovatel dětských próz a malíř, ale přispíval i do různých tiskovin kresbami a články se sportovní tematikou. Vystudoval vyškovské gymnázium a poté nastoupil na právnickou fakultu v Brně. V roce 1921, tedy ještě během studia, nastoupil do brněnské redakce Lidových novin jako sportovní redaktor a kreslíř.¹¹³

Byl jedním z mála sportovních novinářů té doby, kteří zveřejňovali své jméno pod publicistickými články se sportovní tematikou. Stal se veřejně známým. Například v srpnu roku 1922 vyšel v rubrice Tělesná výchova pod jeho jménem článek *Křik na tribunách*, ve kterém vysvětluje čtenářům důležitost pozitivní atmosféry na tribunách stadionů, mířil tím především na fotbalové fanoušky a jejich podporu hráčům.¹¹⁴

¹¹¹ SEVEROČESKÁ VĚDECKÁ KNIHOVNA V ÚSTÍ NAD LABEM. *Profil Emila Vachka*. [online] © 2015. [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://oldwww.svkul.cz/dat/bib/aut/00104-medailon.pdf>

¹¹² JEŽEK, Přemysl. *Česká tělovýchovná a sportovní literatura 1919–1945*. 1. vyd. Praha: Fakulta tělesné výchovy a sportu UK, 2002. ISBN 80-86317-26-9. s. 1074.

¹¹³ MERHAUT, Leoš a kol. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce. 4 //II. 1. vyd. Praha: Academia, 2008. ISBN 80-200-0469-6. s. 78.*

¹¹⁴ DĚDEK, Jan. *Ferda, ragby, výsměch Hitlerovi, Ondřej Sekora, talent všeho druhu*. [online] © 2006–2015. [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/relax/zabava/ferda-ragby-vysmech-hitlerovi-ondrej-sekora-talent-vseho-druhu_319234.html#.VU6Vn5Pp-UI

„A tleskáte jen pro sebe? Křičíte jen ke zvýšení vlastního prožitku, voláte na svého rivala jen proto, že vám na tom záleží? Snad. Ale vykonáváte tu ohromnou práci pro borce, která by se dala i matematicky, jako složka hybné síly zařadit a odhadnout.“¹¹⁵

Vedení Lidových novin nevyužívalo jeho služeb jen v rámci sportovní redakce. Často ve svém listu vydávali Sekorovu beletrii a kresby, tak jako v říjnu 1923, kdy byla věnována celá stránka jeho povídky *Belfortský lev se raduje*. Znáмым se stal i díky svým kresbám se sportovní tematikou, jednalo se především o karikatury, které bavili i čtenáře, kteří se o sport nezajímali. Tím se Lidové noviny i Ondřej Sekora odlišovali od konkurence.¹¹⁶

Velký úspěch u veřejnosti měla například karikatura vydaná v únoru 1924, kde vtipně narážel na neúspěch anglických rychlobruslařů na olympijských hrách v Chamonix. Kresba nesla název: *Jak jezdili mistři v Chamonix* a vyobrazovala ve správném postoji Finy Clase Thunberga a Juliuse Skutnabba, kteří v Chamonix dohromady získali osm medailí, a pod nimi ležel anglický reprezentant.¹¹⁷ Díky svému úspěchu v brněnské redakci přešel na začátku roku 1928 do pražské. Tam působil jako karikaturista, kreslíř, sportovní redaktor nebo soudničkář a od roku 1930 i jako autor humorných komentářů, sloupků a fejetonů. V době rozmachu Hitlerovy říše byl v roce 1941 donucen opustit redakci Lidových novin kvůli židovskému původu své manželky.¹¹⁸

Sekora je také považován za zakladatele československého, potažmo českého rugby. V letech 1923 a 1927 pobýval v Paříži jako zahraniční redaktor Lidových novin a u místních oblíbené rugby ho učarovalo. Během obou pobytů posílal sportovní články i kresby do Československa a zároveň přispíval do francouzských časopisů, jako byl například *L'Auto*.¹¹⁹ V dubnu 1926 si mohli čtenáři Lidových novin prostřednictvím jeho článku nastudovat pravidla rugby. V článku popisoval rozdíl mezi rugby a tzv. asociačním fotballem, vysvětloval rozestavení hráčů a různé herní situace, a jeho součástí byl i plánek s přesnými rozměry hřiště.¹²⁰ Sekora nejenže vytvořil české ragbyové názvosloví, ale také zorganizoval úplně první ragbyový zápas na našem

¹¹⁵ Lidové noviny, 30. 8. 1922, strana 7.

¹¹⁶ DĚDEK, Jan. *Ferda, ragby, výsměch Hitlerovi, Ondřej Sekora, talent všeho druhu*. [online] © 2006–2015. [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/relax/zabava/ferda-ragby-vysmech-hitlerovi-ondrej-sekora-talent-vseho-druhu_319234.html#.VU6Vn5Pp-UI

¹¹⁷ Lidové noviny, 5. 2. 1924, strana 7.

¹¹⁸ DĚDEK, Jan. *Ferda, ragby, výsměch Hitlerovi, Ondřej Sekora, talent všeho druhu*. [online] © 2006–2015. [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/relax/zabava/ferda-ragby-vysmech-hitlerovi-ondrej-sekora-talent-vseho-druhu_319234.html#.VU6Vn5Pp-UI

¹¹⁹ KALÁT, Ondřej. *Sport v československém denním tisku mezi lety 1918–1928*. Praha: Univerzita Karlova, 2014. Diplomová práce. s. 46.

¹²⁰ Lidové noviny, 20. 4. 1926, s. 8.

území. V červnu roku 1926 se v brněnských Pisárkách odehrálo utkání mezi AFK Žižka a SK Moravská Slavia, jejímž byl Sekora členem.¹²¹

Sekora se během svého života nesmazatelně zapsal i do světové sportovní žurnalistiky, protože byl v roce 1924 jedním z pěti zakládajících členů Mezinárodní asociace sportovních novinářů AIPS (Association Internationale De La Presse). Jako sportovní redaktor působil i v jiných titulech, v letech 1921 až 1929 přispíval také do časopisu Sport a v roce 1926 se dokonce stal jeho šéfredaktorem. V roce 1939 se stal členem Národního svazu novinářů, ale už po dvou letech musel ze svazu kvůli židovskému původu své manželky vystoupit. Po 2. světové válce se už tolik nevěnoval sportovní tematice. Pracoval jako šéfredaktor časopisu Dikobraz, redaktor deníku Práce a nakladatelství Josefa Hokra. Začal se více zaměřovat na děti a přispíval do časopisů *Mateřídouška*, *Pionýr* nebo *Ohníček*. V 50. letech úplně opustil novinářské prostředí a plně se věnoval psaní i ilustrování dětských knížek. Největší úspěch měly pohádky Ferdý Mravence a Brouka Pytlíka. Zemřel v Praze 4. července 1967.¹²²

2.7 Josef Laufer

Mezi legendy československé sportovní žurnalistiky patří také Josef Laufer, který se narodil 20. dubna 1891 v Praze. Dětství prožil na Vinohradech a odmaturoval na reálné škole Na Smetance. Od dětství se aktivně věnoval sportu, především atletice a fotbalu. Ještě během studia střední školy zvládal oba sporty na velmi dobré úrovni. V roce 1908 byl dokonce vybrán do SK Slavia Praha.¹²³ "Když v roce 1908 Slavia založila soutěž o středoškolský pohár v kopané a lehké atletice, v obou se náš ústav dobře umístil. Činovníci pak vyzvali několik z nás, abychom vstoupili do klubu. Ačkoli to bylo středoškolským studentům zakázáno, rádi jsme tak učinili. Výstroj a výzbroj pro kopanou nám ochotně zapůjčili, na atletickou jsme po krejčárku strádali. Když to šlo příliš pomalu, získal jsem doma od rodičů dlouhodobou půjčku a koupil jsem si u Kottinga v Karlíně tretry a svetr. Téměř denně jsme chodili na Letnou a okukovali, co se dalo. Já jsem měl spíš zájem o sprinty, a tak mě vzal do práce Boža Pohl-Polenský,

¹²¹ JEŽEK, Přemysl. *Česká tělovýchovná a sportovní literatura 1919–1945*. 1. vyd. Praha: Fakulta tělesné výchovy a sportu UK, 2002. ISBN 80-86317-26-9. s. 846.

¹²² DĚDEK, Jan. *Ferda, ragby, výsměch Hitlerovi, Ondřej Sekora, talent všeho druhu*. [online] © 2006–2015. [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/relax/zabava/ferda-ragby-vysmech-hitlerovi-ondrej-sekora-talent-vseho-druhu_319234.html#.VU6Vn5Pp-UI

¹²³ LAUFER, Josef. *50 let v našem sportu*. 2. vyd. Praha: Mladá fronta, 1968. ISBN 23-022-68. s. 70.

*sám sprinterský rekordman. Věnoval mi hodně péče a věru neměl na tom viny, že jsem jeho rekord nepřekonal."*¹²⁴

*Časem se však ukázalo, že Laufer nemá tak velký talent a na vrcholového sportovce to zřejmě nedotáhne. Laufer ale sport miloval a chtěl se v jeho prostředí pohybovat i nadále, i proto přijal v pouhých osmnácti letech, tedy v roce 1909 pozici klubového funkcionáře SK Slavia Praha. Dalším Lauferovým oblíbeným sportem byl lední hokej. Díky tomu, že ovládal angličtinu, němčinu i francouzštinu se stal v roce 1911 mezinárodním sekretářem Českého hokejového svazu. Ve stejném roce odcestoval s českou reprezentací na mistrovství Evropy do Berlína. V té době pracoval také jako redaktor v Hlasu Národa a výsledky i průběh utkání telefonoval do pražské redakce. Hokejistům se podařilo šampionát vyhrát a Laufera poté přijali do redakce na plný úvazek, proto také zanechal studia strojíního inženýrství. Naplno se ale sportovní žurnalistice začal věnovat až po první světové válce. Od roku 1919 pracoval ve vídeňské pobočce ČTK a také v redakci Prager Presse, v listu vydávaném ministrem zahraničí, který informoval Evropu o nově vznikající Československé republice.*¹²⁵

*Veřejně známým se Josef Laufer stal díky rozhlasu, i když v něm začal pracovat více méně náhodou. Radiojournal chystal sportovní rozhlasovou reportáž z fotbalového utkání mezi pražskou Slávií a maďarskou Hungarií Pešť. Do zahájení utkání zbývalo už pouze několik málo minut a smluvený reportér, sportovní novinář Miloslav Horáček, stále nepřicházel. Radiojournalu hrozila velká blamáž, ale podařilo se jim přemluvit jednatele Slavie Josefa Laufera, aby zápas komentoval. Laufer si vedl znamenitě a jeho výkon měl obrovský ohlas. Prakticky hned po prvním přenosu dostal nabídku spolupracovat s Radiojournalem a od roku 1927 pro rozhlas komentoval všechny důležité sportovní klání, například fotbalové zápasy Sparty a Slavie ve Středoevropském poháru, veslařské primátorky, daviscupové utkání ČSR – Holandsko a také mezinárodní atletické závody.*¹²⁶

Laufer se během několika let stal známým po celé republice a jeho přenosy byly legendární. Na tehdejší dobu obrovský zájem posluchačů provázel například přenos z prvního hokejového utkání na Štvanici v roce 1931 nebo z fotbalového mistrovství světa v roce 1934, kde Československá reprezentace slavně dobyla stříbrné medaile. V dobách německé okupace se ze světa sportovní žurnalistiky vytratil, také proto, že

¹²⁴ LAUFER, Josef. *50 let v našem sportu*. 2. vyd. Praha: Mladá fronta, 1968. ISBN 23-022-68. s. 70.

¹²⁵ KOVÁŘ, Pavel. Z *průměrného atleta skvělý reportér*. [online] © 2004–2011. [cit. 2015-03-09]. Dostupné z: <http://www.atletika.cz/zaostreno-na/casopis-atletika/jednotliva-cisla/atletika-jednotliva-cisla-2003/z-prumerneho-atleta-skvely-reporter/>

¹²⁶ KOHOUT, Tomáš, KANTA, Jakub. *Rozhlasový guru Josef Laufer se narodil před 120 lety*. [online] © 1997-2015. [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/ostatnidiscipliny/_zprava/881713

musel nosit Davidovu hvězdu. Po válce se ale dočkal uznání za svoji práci a ještě v roce 1945 se stal vedoucím sportovní redakce ČTK.¹²⁷

Vrátil se také do rozhlasu a provázel posluchače všemi sportovními akcemi, včetně zimní olympiády v norském Oslu v roce 1952. Ve stejném roce se konaly také letní hry ve finských Helsinkách, ale proto, že se her poprvé účastnili sportovci ze Sovětského svazu, vedení bylo dotlačeno k nominování politicky uvědomělých reportérů, byť začátečníků. Tehdy jedenašedesátiletý Laufer byl tímto projevem neúcty zklamán, rozhlasu se ale vzdát nechtěl. Svoji poslední rozhlasovou reportáž komentoval v roce 1954, a sice fotbalové utkání mezi národními týmy Maďarska a Československa. Nejvýznamnější rozhlasový reportér v naší historii sportovní žurnalistiky se své profesi věnoval až do posledních dní svého života. V roce 1960 vydal knihu *Hokej, můj osud* a v roce 1965 knihu *Padesát let v našem sportu*. Zemřel v Praze 17. října 1966.¹²⁸

2.8 Karel Poláček

Karel Poláček se proslavil především jako autor románů a povídek. Jeho zřejmě nejslavnějším dílem byl posmrtně vydaný román *Bylo nás pět*. Svě místo má ale i v historii českého sportu díky knize *Muži v offsidu*. Narodil se 22. března 1892 v Rychnově na Kněžnou, kde také studoval gymnázium. Ze školy byl ale kvůli špatnému prospěchu a vzdorovitému chování vyloučen a maturitu dokončil v roce 1912 v Praze na gymnáziu v Truhlářské ulici. Poté začal studovat na právnické fakultě Univerzity Karlovy a dva roky pracoval jako úředník. V roce 1914 narukoval do armády, absolvoval důstojnickou školu, ale nedotáhl to na vyšší hodnost než četař. Prošel ruskou a italskou frontu a nakonec utekl do srbského zajetí. Po válce nastoupil jako úředník ve vývozní a dovozní komisi.¹²⁹

V roce 1920 začal svou novinářskou kariéru a nejprve přispíval do satirických časopisů *Nebojsa* a *Štika venkova* nebo také do časopisu *Tribuna*. Seznámil se s bratry Josefem a Karlem Čapkovými a také s Ferdinandem Peroutkou a od roku 1922 pracoval jako redaktor *Lidových novin*, jako sloupkař, fejetonista a také soudní zpravodaj. Ve 20. letech působil jako redaktor časopisu *Tvorba* a od roku 1927 do roku

¹²⁷ KOHOUT, Tomáš, KANTA, Jakub. *Rozhlasový guru Josef Laufer se narodil před 120 lety*. [online] © 1997–2015. [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/ostatnidiscipliny/_zprava/881713

¹²⁸ Tamtéž.

¹²⁹ HÁJKOVÁ, Alena. *Knížka o Karlu Poláčkovi*. 1. vyd. Praha: Academia, 1999. ISBN 80-200-0739-3. s. 22.

1930 vedl humoristický čtrnáctideník Dobrý den. Zároveň pracoval jako redaktor v listech vydávaných vydavatelstvím Melantrich, především v deníku České slovo, jako sloupkař a soudničkář. V roce 1933 podruhé nastoupil do redakce Lidových novin, ale v roce 1939 musel být kvůli svému židovskému původu propuštěn. V roce 1943 dobrovolně nastoupil do transportu židů do koncentračního tábora v Osvětimi, protože do něj byla povolána jeho družka Dora Vaňáková. Přesné místo ani datum jeho smrti není známo, ale předpokládá se, že zemřel 21. ledna v koncentračním táboře v polských Gliwicích.¹³⁰

V roce 1922 vydal svoji první sbírku povídek *Povídky pana Kočkodana*, v následujících letech vydal několik dalších povídek, ale velký čtenářský úspěch měl až jeho první román *Muži v offsidu* vydaný v roce 1931.¹³¹ V tomto románu používá Poláček hovorovou češtinu, místy i fotbalovou hantýrku, a to především v přímé řeči. V knize jsou patrné i rozdíly v řeči mezi jednotlivými vrstvami obyvatel. Děj se odehrává na začátku 30. let v Praze a humorně vykresluje morálku lidí v maloměstě, především pak fotbalových fanoušků klubů Viktoria Žižkov a SK Slavia Praha. Poláček v této knize mistrně zachytil hráčskou hantýrku, atmosféru klubového prostředí i psychologii, zvyklosti a mravy pravověrných fotbalových fanoušků. Svéráznou atmosféru kolem fotbalových hřišť líčí prostřednictvím komického příběhu dvou nadšených žižkovských fanoušků, krejčího Emanuela Habáska, jeho nezvedeného syna Emanu, a dalšího velkého obdivovatele fotbalového sportu, židovského obchodníka s oděvy Richarda Načeradce a jeho rozvětvené rodiny.¹³²

„Hromový povyk „góól!“ otřásl Letnou. Jakási chůva v parku leknutím upustila láhev s mlékem. Pensisté nevrle potřásali hlavami a mnohý kmet řekl: „Já nevím, co v tom viděj ty kopálisti za undrholt.“ Tlustý pán se nemohl utiřit. Skákal jako diablo, mával kloboukem a volal „góól“ zpěněným hlasem. Eman pozoroval jeho počínání s rostoucí nelibostí. Jeho žižkovské srdce bylo beztak naplněno zármutkem, neboť, jak usoudil, „ta branka byla k chycení, ostatně soudce měl pískat, neboť Junek stál v offsidu.“ Privil k tlustému občanu: „Heleďte se, mladej pane, tady nejste na žádný schůzi! Pozorujte zápas a nerušte!“ „Co vy mně máte co povídat?“ ozval se ten pán podrážděně, „Já vím, co se smí!“ „Chovejte se jako sportovně vyspělý obecnstvo!“ napomínal Eman. Tlustý muž neodpověděl, ale pohlédl vytřeštěným zrakem na hřiště a zařval: „Pleticho, za tebou!“ „Nenapovídejte, já vám to říkám!“ řekl Eman chmurně.

¹³⁰ HÁJKOVÁ, Alena. *Knížka o Karlu Poláčkovi*. 1. vyd. Praha: Academia, 1999. ISBN 80-200-0739-3. s. 23.

¹³¹ Tamtéž, s. 35.

¹³² Tamtéž, s. 40.

„A vy mi řekněte,“ ohradil se tlustý muž, „co si to tak berete? Já si zaplatil jako vy a tak můžu mluvit.“ „Doví, esli jste platil,“ odvětil Eman s lehkou drzostí, „takový, co nejvíc řvou, ty maj jistě volňáska. To jsou ty pravý! Známe to.“ „Já nejsem na vaše řeči dělanej. Šoltys, neotálej a přehraj!“ „Povídám vám,“ pravil Eman výhružně, „abyste netrémoval hráče! A na mně si nevyskakujte, to víte“ „Já nic nevyskakuju, ale vy vyskakujete! Jste fanda, ale já jsem člověk nestranej. Mně je to jedno, Slavie jako Viktorka. Já držím s těma, co hrajou.“ „Já že jsem fanouš?“ rozlítil se Eman. „Řekněte to ještě jednou!“ „Poněvadž.,“ pokračoval tlustý muž, „jste povídal, že Junek stál v offsidu. To je vidět, že jste neměl pravidla v ruce!“ „A vy jste ten chytřej! Vy takhle kuličky byste doved hrát!“ Tlustý pán neodpověděl, ale přiložil si dlaně k ústům a zatroubil do hřiště: „Slavie, hráti! Šetříte se, pacholci, na karneval—“ „Už toho mám dost!“ pravil Eman temně. „Teď jsem vás napomenul, abyste netrémoval hráče, ale vy nedbáte—“ Tlustý pán najednou neviděl na hřiště, neboť Eman mu narazil jeho klobouk přes oči. Když se mu podařilo osvobodit hlavu, vrhl se na svého soupeře. Povstal zmatek. Jakýsi pořadatel přivedl strážníka. Ten zkušenou rukou roztrhl oba soupeře a pak je táhl za límec ze hřiště. „Pánové,“ obrátil se Eman k obecenstvu, „budte mi svědky, že jsem si počínal fair.“¹³³

Muži v offsidu zaznamenali velký čtenářský úspěch a příběh byl ještě v roce 1931 zfilmován Svatoplukem Innemannem. Muži v offsidu byli jednou z prvních česky psaných knih popisujících prostředí sportovních fanoušků v Čechách. V roce 1995 byl Karlu Poláčkovi in memoriam propůjčen Řád Tomáše Garrigua Masaryka II. třídy.¹³⁴

¹³³ POLÁČEK, Karel. *Muži v offsidu*. 13. vyd. Praha: Paseka, 2004. ISBN 80-7185-690-8. s. 21.

¹³⁴ HÁJKOVÁ, Alena. *Knížka o Karlu Poláčkovi*. 1. vyd. Praha: Academia, 1999. ISBN 80-200-0739-3. s. 97.

3 OTA PAVEL A JEHO TVORBA

Třetí kapitola je zaměřena na život Oty Pavla. První část popisuje jeho původ, dětství a sportovní i profesní začátky. Druhá část je věnována rodině, otci Leovi, matce Hermíně a bratrům Hugovi s Jiřím, kteří v jeho tvorbě hráli velmi důležitou roli. Třetí část je zaměřena na bibliografii jeho tvorby, včetně posmrtně vydaných souborů.

3.1 Život Oty Pavla a profesní začátky

Český prozaik a sportovní novinář Ota Pavel, vlastním jménem Otto Popper, se narodil 2. července 1930 v Praze. Byl nejmladším ze tří synů v rodině židovského obchodního cestujícího Leo Poppra, který pocházel z poměrně dobře situované rodiny rolníka z Buštěhradu. Pavlova matka Hermína Popprová, za svobodna Netrefová, byla křesťanka a přišla do hospodářství Popprových jako služebná z Dříné u Kladna. Svatbu měli v květnu roku 1924. I díky původu rodičů se Buštěhradsko a okolí staly pro Otu Pavla velmi důležitou lokalitou, ve které čerpal inspiraci pro své rodinné črty a mnohé povídky. Pavel byl silně rodinně založený člověk a neměl příliš lehké dětství, především kvůli nedostatku financí v rodině.¹³⁵

Jeho otec byl původem žid, a proto se na začátku války celá rodina odstěhovala zpět do Buštěhradu u Kladna v domnění, že tam naleznou klid. Ani tady však nebyli ušetřeni útrap války. Otec Leo i oba starší bratři, Hugo a Jiří, byli transportováni do Terezína, jen Ota a matka byli ušetřeni. Prošli také koncentračními tábory v Mauthausenu a Osvětimi, kde se v roce 1945 potkal Hugo s otcem a společně utekli. Nedlouho poté se vrátil i Jiří. Tehdy ani nečtrnáctiletý Ota musel nastoupit jako učeň do Kladenských dolů a zároveň studoval měšťanskou školu. V nelehké životní etapě se přesto stále aktivně věnoval sportu, hrál fotbal za SK Buštěhrad, především byl ale nadějným hokejistou. V patnácti letech začal hrát za dorost Sparty Praha a stal se kapitánem. V letech 1948–1949 trénoval na Spartě žákovskou kategorii a věděl, že sport navždy ovlivní jeho život. Vystudoval tříletou obchodní a jazykovou školu, ale obchodníkem, jak si otec Leo přál, se stal jen na krátkou dobu. Po dokončení

¹³⁵ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003. ISBN 80-7304-036-0. s. 20.

měšťanské školy sice nějakou dobu pomáhal otci s prodejem mucholapek a punčoch, ale už v devatenácti letech začal pracovat v Československém rozhlasu.¹³⁶

Po zkušenosti z rozhlasu, kam se dostal díky Arnoštu Lustigovi v roce 1949, pracoval od roku 1956 v redakci týdeníku Stadion a od roku 1957 do roku 1966 v redakci čtrnáctideníku Československý voják, poté se definitivně zaměřil na literární tvorbu. V roce 1964 se u něj ale poprvé objevily příznaky maniodepresivní psychózy, která výrazně zkrátila jeho život. Pavlovo literární dílo není příliš velké rozsahem ani počtem vydaných knih, přesto přineslo velmi osobitý vklad do české moderní prózy a ovlivnilo mnoho čtenářů i autorů. Největší pozornost literárních kritiků i široké čtenářské veřejnosti upoutaly dvě útlé knihy vzpomínkových próz, které byly vydány až na sklonku Pavlova života, *Smrt krásných srnců* z roku 1971 a *Jak sem potkal ryby* z roku 1974, tedy necelý rok po jeho smrti. V nich Ota Pavel, do té doby plně soustředěný na sportovní tematiku, otevřel pro mnohé překvapivě novou námětovou oblast, o které do té doby věděli jen lidé z jeho nejbližšího okolí. Příběhy inspirované vlastními životními událostmi a zejména osudy tatínka, věčného snílka a dobrodruha, který nezdolně usiluje o životní úspěch, jsou plné nostalgického humoru a Pavel v nich ukazuje, že je skvělý vypravěč. Právě v těchto vzpomínkově stylizovaných prózách dosáhl Pavel svého uměleckého vrcholu. Záhy po vydání obou sbírek, a ještě více po časovém odstupu, se ukázalo, že jeho jímavě vzpomínkové prózy mají mimořádnou hodnotu i v širším literárním kontextu své doby. Patří k tomu nejpozoruhodnějšímu, co na počátku 70. let v Čechách vyšlo a co si vydobylo trvalejší platnost.¹³⁷

Po vydání dvou zmíněných vzpomínkových próz, zavládlo v literární veřejnosti značné překvapení, protože tento krok znamenal nečekané vybočení z jeho předchozí tvorby, kterou byla především sportovní literatura a různě žánrově zaměřené práce se sportovní tematikou. Tomuto oboru se věnoval v podstatě už od rané dospělosti a sklízel přitom uznání jak čtenářů, tak kritiků. Celkem vydal pět knih náležejících do oboru sportovní literatury. První byla *Dukla mezi mrakodrapy* (1964), následovaly *Plná bedna šampaňského* (1967), *Cena vítězství* (1968), *Pohár od Pánaboha* (1971), *Syn celerového krále* (1972) a jeho poslední dílo, jehož vydání se již nedožil, byla novela *Pohádka o Raškovi* (1974). Po jeho smrti vyšlo ještě mnoho sbírek s jeho již dříve knižně či tiskově vydanými texty, případně texty z jeho pozůstalosti, které nestihl

¹³⁶ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003. ISBN 80-7304-036-0. s. 21.

¹³⁷ RŮŽIČKOVÁ, Martina. *Ota Pavel – osobnost dvou tváří*. 1. vyd. Praha: Petrklíč, 2008. ISBN 978-80-7229-200-4. s. 68.

zveřejnit. *Výstup na Eiger* (1989), *Olympijské hry a jiné povídky* (1996) a *Proč mám rád sport?* (2006).¹³⁸

Prostředí sportovních stadionů, sport a lidé kolem něho, byly pro Pavla dlouho jedinými tématy a mohlo se zdát, že tomu tak zůstane. Ke sportu jej totiž vázalo životní pouto, ať už jako bývalého aktivního sportovce nebo později reportéra, sport byl jeho jediným výrazným koníčkem a současně velkou vášní. S trpělivou zvědavostí, která je i dnes nezbytným předpokladem kvalitní reportérské činnosti, se sportu přibližoval ze všech možných stran, pozoroval jeho zákonitosti z různých úhlů, aby se nakonec dobral smyslu a podstaty tohoto společenského fenoménu. S odstupem a nadhledem spatřoval souvislosti zblízka nejasné a nezřetelné. Jako téměř jediný český autor pronikal k problémům, které se objevovaly v době, kdy sport v mnohých disciplínách přerostl ze zájmové a čistě amatérské činnosti, pěstované především pro radost, v ryze profesionální a prestižní záležitost. Reportáž svou schopností pohotově reagovat na jakoukoliv změnu a vývoj skutečností byla pro Otu Pavla v jeho počáteční tvůrčí etapě ideální formou.¹³⁹

Již v některých dřívějších reportážích publikovaných v časopisech se Pavel zamýšlí nad problémy a otázkami, které by měly spíše zajímat sportovní funkcionáře nebo sociology. Proč prohráváme vrcholové zápasy? Kde jsou nástupci Emila Zátopka? V jeho textech je podobných otázek mnoho.¹⁴⁰ „Když půjde Graus touto cestou, může boxovat ještě rok, možná dva, ale co jeho zdraví? Cožpak má boxer hlavu proto, aby se do ní nechal celý život mlátit?“¹⁴¹ Ota Pavel pronikl do světa sportu a rozuměl mu jako málokdo. Nebyly to však primárně výsledky nebo rekordy, k nimž by směřoval svoji pozornost. Mnohem více ho zajímalo, jak se chová sportovec, který narazí na životní úskalí, co si myslí, co prožívá a jak se za jeho zády tváří ostatní.¹⁴²

Po vypuknutí maniodepresivní psychózy v roce 1964 se život Oty Pavla otočil vzhůru nohama, vzhledem k častým hospitalizacím po záchvatech se nemohl věnovat naplno redakční tvorbě v Československém vojáku a v roce 1966 musel definitivně odejít do předčasného invalidního důchodu. Paradoxně až v době své nemoci psal ty nejkvalitnější a nejhodnotnější texty, zřejmě i díky odstupu, který si vytvořil

¹³⁸ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003. ISBN 80-7304-036-0. s. 57.

¹³⁹ RŮŽIČKOVÁ, Martina. *Ota Pavel – osobnost dvou tváří*. 1. vyd. Praha: Petrklíč, 2008. ISBN 978-80-7229-200-4. s. 79.

¹⁴⁰ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003. ISBN 80-7304-036-0. s. 32.

¹⁴¹ Československý voják: 2. 11. 1958. číslo 10, s. 24.

¹⁴² SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003. ISBN 80-7304-036-0. s. 34.

v psychiatrické léčebně. I přes nemoc ničící jeho tělo si dokázal udržet životní optimismus a stále tvořil další díla. V roce 1968 přišel definitivní zlom Pavlových ideálů. S vpádem vojsk Varšavské smlouvy do Československa ztratil veškeré iluze o ideách komunismu a propadl letargii. Všechno v co věřil, bylo najednou pryč, vojska v něm umrtvila poslední naděje ve správný vývoj naší země. Nedlouho poté přišla druhá rána, když zemřel jeho otec Leo. Když to Pavlovi volala matka Hermína, nechtěl věřit, říkal, že ho ještě minulý týden viděl rybařit, a že je určitě v pořádku. Nechtěl se smířit s výraznými životními změnami a jeho zdravotní stav se zhoršoval. Mnohokrát se chtěl pokusit o sebevraždu a celkem byl kvůli záchvatům šestnáctkrát hospitalizován. Po poslední hospitalizaci 31. března roku 1973 zemřel.¹⁴³

3.2 Rodina Popperů

Rodina hrála v životě Oty Pavla velmi důležitou roli, jeho nejbližší příbuzní mu byli hlavní inspirací pro utváření charakterů knižních postav. Jeho rodiče byli oba poměrně odlišné osoby, ať už rasovým původem nebo duchovním založením, přesto si k sobě našli cestu. Otec Leo Popper vstupoval do manželství s Hermínou po dvouleté dobrodružné zkušenosti, když se na konci první světové války dostal do cizinecké legie v Africe. Dobrodružné sklony si pak uchoval až do konce života, především však v podobě častých milostných záletů a riskantních podnikatelských kroků. Až v posledních letech svého života se zklidnil. Nalezl pokoj a klid v na první pohled nedobrodružné práci v zemědělském družstvu a malém soukromém hospodářství. Otec Leo se později stal jednou z hlavních postav Pavlových komorně rodinných próz. V mládí pomáhal svým rodičům v hospodářství, v rané dospělosti utekl po konfliktu s otcem z domova, pobýval v cizině a živil se jak se dalo. Chvilí pracoval jako pomocník v německé filmové společnosti a nedlouho poté se dostal do cizinecké legie. Od známého se totiž dozvěděl o možnosti připojit se k ní a chtěl poznat novou zkušenost. Jeho očekávání ale byla trochu jiná než realita, místo válečných hrdinů na něj čekala parta ztracených existencí, kterou po několika měsících rád opustil. Po africké anabázi se stal obchodním cestujícím ve švédské firmě Elektrolux, a tato profese se mu stala věcí osobní ctižádosti a společenské prestiže. I když měl pochopení pro problémy své rodiny a vždy se snažil všem vyhovět, často kvůli své

¹⁴³ KAVČIAK, Vladimír. *Tu rybu jsem nechytil! Ota Pavel ve vzpomínkách syna Jana a bratra Huga*. 1. vyd. Čechtice: BVD, 2008. ISBN 978-80-87090-09-1.

práci nestíhal, přitom ale nezřídka odsouval pracovní povinnosti stranou a utíkal od nich k řece a rybám, které mu dodávaly tolik potřebný klid. Jako dlouholetý obchodní cestující s nejrůznějším zbožím zažil mnohé podnikatelské úspěchy i prohry. Krátce po konci druhé světové války byl příslušníkem československé špionážní služby v Rakousku. Nakonec ho životní osudy přivedly znovu do hospodářství, když byl chovatelem prasat v JZD.¹⁴⁴

Bohumil Svozil o vlivu otce na tvorbu Oty Pavla napsal: „*Už to samo o sobě umožňuje pochopit barvitost, bohatost i rozpětí jeho životní pouti, odstíněnost či dokonce protikladnost jeho dispozic a také obdivuhodný oblouk životní i mentální. Tento celkovější obraz otcovy životní cesty a profilu, opřený o dokumentární materiál a svědectví pamětníků, je bezpochyby sám o sobě zajímavý, ale nakonec daleko důležitější a pozoruhodnější se stává to, co vlastně Ota Pavel ze souboru reálných životních faktů do svých komorních próz přejímá, které z nich zvláště rozvádí a zdůrazňuje a jaký význam a důležitost jim přikládá z hlediska svých uměleckých záměrů.*“¹⁴⁵

Matka Hermína byla ve srovnání s otcem Leem mnohem vyrovnanější povahy. Neúnavně pracující a trpělivá životní realistka, která se dokázala bezvýhradně podřídit potřebám své rodiny, byla opravdovým protipólem svého manžela. Často musela mít s Leem velkou trpělivost, především když vycházely najevo jeho milostné zálety, nebo když svým neuváženým jednáním několikrát vážně ohrozil finanční situaci rodiny. Navenek shovívavá Hermína ale ne vždy situaci zvládala, často propadala pocitům zoufalství a téměř sebevražedným náladám, přesto to byla ona, kdo držel rodinu pohromadě v nelehkých situacích. Leo Popper byl ke své ženě mnohdy bezohledný, nebral na zřetel její přání, přesto často říkal, že si jí velmi váží a dokonce jí nazýval světící. To poměrně výmluvně vykresluje, jakým typem člověka byla a jakou roli hrála v životě svého manžela, i v životě celé rodiny. Ota Pavel tak mohl díky těmto dvěma naprosto odlišným osobám poznat protichůdné židovsko-křesťanské tradice i odlišné přístupy k životu. Jeho vztah k nim byl velmi silný. Otce Pavel obdivoval díky jeho dobrodružnému životu i volnějším životním postojům, byl jeho hrdinou. Svou matku ale nadevšechno miloval, ne náhodou svou první sbírku rodinných próz Smrt krásných srnců, v níž vystupuje postava otce Lea a jeho příběhy, věnoval své matce. Tematicky

¹⁴⁴ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003. ISBN 80-7304-036-0. s. 18.

¹⁴⁵ Tamtéž, s. 19.

i obsahově sice knížka samozřejmě patří Pavlovu otci, ale citově účastným věnováním náleží tato sbírka próz matce Hermíně.¹⁴⁶

Ještě než se rodina Popprových přestěhovala do Prahy, bydleli v Buštěhradu, poté u Mariánských lázní, než našli útočiště ve vesnici nedaleko Stříbra. Tam se Leovi a Hermíně Popprovým narodili synové Hugo, v roce 1924, a Jiří, který se narodil v roce 1926. V té době se otec Leo živil jak se dalo, mimo jiné i jako prodejce hasicích přístrojů, a jeho rodina na tom nebyla finančně příliš dobře. Pavel na toto období vzpomínal ve své povídce *Ve službách Švédska větou:*¹⁴⁷ „*Jedli jsme osolené houby bez vajíček a chleba se zdravou cibulí.*“¹⁴⁸ Z této metaforické věty je zřejmé, že situace rodiny nebyla lehká. Začátky otce Lea jako obchodního cestujícího firmy Elektrolux byly obtížné, ale Leo Popper se nakonec prosadil a k firmě byl přijat nastálo. Existenční problémy rodiny byly minulostí a koncem 20. let se celá rodina přestěhovala do Prahy. V Praze bydleli Popprovi postupně na různých místech až do roku 1939. Zde se jim narodil třetí syn Ota a v Praze také začal chodit do školy. Toto období bylo pro rodinu Popprových jedno z nejšťastnějších a bylo by ještě šťastnější, kdyby se otec Leo vyvaroval svých častých milostných záletů a kdyby tolik neohrožoval s pracně získanými financemi. Jako úspěšný obchodní cestující si otec Leo dokázal nadprůměrně vydělat, ale zároveň dokázal ještě více utratit. Popprovi v té době zažívali střídavě blahobyt a dostatek financí s existenčními a konfiskačními problémy.¹⁴⁹

Starší z bratrů Oty Pavla se jmenoval Hugo a narodil se v Mariánských Lázních. Jako dítě se stal tváří firmy Electrolux, ve které pracoval otec Leo. 6. 3. 1943 byl spolu s bratrem Jiřím a otcem nucen nastoupit na transport do koncentračního tábora Terezín, poté byl poslán na nucené práce do německého Mauthausenu a v roce 1945 byl nacisty přesunut do Osvětimi. Tam se shledal s otcem Leem a před koncem války společně utekli zpět do Buštěhradu. Hugo měl se svými bratry výborný vztah, nelehké životní situace v rodině zocelily jejich bratrské přátelství. Především s nejmladším Otou, který se na něj i v dospělosti obracel s žádostí o radu v mezních životních situacích. Když už každý bydlel jinde, často si psali dopisy, v kterých ho Pavel nazýval Bufákem. Hugo Pavel byl až do konce Otova života jeho opěrným bodem, ke kterému

¹⁴⁶ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003. ISBN 80-7304-036-0. s. 24.

¹⁴⁷ RŮŽIČKOVÁ, Martina. *Ota Pavel – osobnost dvou tváří*. 1. vyd. Praha: Petrklíč, 2008. ISBN 978-80-7229-200-4. s. 23.

¹⁴⁸ Tamtéž.

¹⁴⁹ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003. ISBN 80-7304-036-0. s. 25.

se neustále obracel. Po smrti Oty se podílel na vydání několika knih o jeho životě a tvorbě.¹⁵⁰

Prostřední ze tří bratrů se jmenoval Jiří a v Buštěhradu studoval měšťanskou školu, poté musel pracovat s bratrem Hugem a otcem v hutích, kde pracoval až do nástupu na transport do Terezína. Po příjezdu do koncentračního tábora se Hugo dobrovolně přihlásil pro práci v Říši, kde pracoval jako zedník. Tento krok udělal především proto, aby svého mladšího bratra Jiřího uchránil před transportem do vyhlazovacích táborů. Práci pro Říši mu měl zajistit trvalý pobyt v Terezíně. I přes sliby terezínské židovské samosprávy byl po odjezdu Huga za prací do Německa Jiří v říjnu 1944 deportován do tábora v Osvětimi. V Osvětimi se poznal s Arnoštem Lustigem, který se po válce stal největším rodinným přítelem. Jiří byl vyhnán z Osvětimi na pochod smrti do Opavy, tam odtud byli přeživší transportováni do Mauthausenu. Pochod přežilo zhruba pět set lidí z původních dvou tisíc, Jiří Pavel byl mezi nimi. Domů se vrátil o něco později než otec a bratr a po válce začal se svým přítelem Arnoštem Lustigem studovat novinářství a sociologii na Vysoké škole politických a sociálních nauk. Stejně jako s Hugem si i s Jiřím Ota v dospělosti často psal. Také Jiří Pavel se podílel na vzniku vzpomínkových knih po Otově smrti. A byl to právě on, kdo svého bratra odvezl v pátek 30. března 1973 do bohnické psychiatrické léčebny, kde druhý den odpoledne ve věku čtyřicet tři let Ota Pavel za neobjasněných okolností nečekaně zemřel. Až do konce života Jiří litoval, že odvezl Otu do léčebny už v pátek a ne až v pondělí. Byl totiž přesvědčen, že mu nebyla poskytnuta adekvátní lékařská péče, protože doktor, který měl v noci na sobotu službu, nepřišel na večerní vizitu a nezjistil, že má Pavel vysoké horečky.¹⁵¹

¹⁵⁰ RŮŽIČKOVÁ, Martina. *Ota Pavel – osobnost dvou tváří*. 1. vyd. Praha: Petrklíč, 2008. ISBN 978-80-7229-200-4. s. 26.

¹⁵¹ Tamtéž, s. 28.

3.3 BIBLIOGRAFIE OTY PAVLA

Knihy ze sportovního prostředí:

- 1) Dukla mezi mrakodrapy – 1964;
- 2) Plná bedna šampaňského – 1967;
- 3) Cena vítězství – 1968;
- 4) Pohár od Pánaboha – 1971;
- 5) Syn celerového krále – 1972;
- 6) Pohádka o Raškovi – 1974 – posmrtně;
- 7) Výstup na Eiger – 1989 – posmrtně;
- 8) Olympijské hry a jiné povídky – 1996 – posmrtně;
- 9) Proč mám rád sport – 2009 – posmrtně.

Vzpomínkové prózy a povídky:

- 1) Smrt Krásných srdců – 1971;
- 2) Jak sem potkal ryby – 1974 – posmrtně;
- 3) Fialový poustevník – 1977 – posmrtně;
- 4) Veliký vodní tulák – 1980 – posmrtně;
- 5) Zlatí úhoři – 1985 – posmrtně;
- 6) Mám rád tu řeku – 1989 – posmrtně;
- 7) Jak šel táta Afrikou – 1994 – posmrtně;
- 8) Omyl a jiné povídky – 1995 – posmrtně;
- 9) Povídky z šuplíku – 2004 – posmrtně.¹⁵²

¹⁵² SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003. ISBN 80-7304-036-0. s. 217.

4 OTA PAVEL JAKO SPORTOVNÍ NOVINÁŘ

Čtvrtá kapitola je zaměřena na sportovní novinářskou činnost Oty Pavla. První část je věnována jeho vstupu do sportovní žurnalistiky v Československém rozhlasu a začátku kariéry ve sportovní redakci. Druhá část je zaměřena na jeho činnost v redakci sportovního týdeníku Stadion a detailně se věnuje tématům jeho článků. Třetí část je věnována jeho působení v redakci armádního čtrnáctideníku Československý voják až do jeho konce v ní v roce 1966, kdy byl Pavel nucen odejít do předčasného invalidního důchodu. Také se detailně zaměřuje na jeho redakční tvorbu.

4.1 Ota Pavel v československém rozhlasu

V Československém rozhlasu přišla první možnost Oty Pavla vyzkoušet si roli sportovního redaktora. Dostal se k ní shodou okolností, a to především díky rodinnému příteli Arnoštu Lustigovi. Otův otec Leo očekával, že nejmladší syn půjde v jeho obchodnických stopách a on k tomu také neměl daleko, protože po střední škole prodával s otcem spony, punčochy či mucholapky. V dubnu roku 1949 však přišel Lustig na návštěvě u Popprových s nápadem, že by se z Oty mohl stát sportovní redaktor a možná i spisovatel. Navrhl Pavlovi, že ho vezme na stáž v Československém rozhlasu, kde tehdy pracoval. Pavel byl sice příliš mladý na to, aby mohl být na tuto roli skutečně odborně připraven, ale přesto začal od června 1949 pracovat ve zpravodajské směně, i když bez nároku na odměnu. Na začátku září ho Lustig vzal na poradu, kde si Pavla všimla šéfka redakce Mery Kořátková a začala se ptát, kdo to vlastně je. Lustig pohotově odpověděl, že je to přece nový sportovní redaktor a dělá tu už tři měsíce. Po této úsměvné příhodě dostal Ota Pavel první pracovní smlouvu a redaktorský plat.¹⁵³

Na konci 50. let, kdy Pavel ve sportovní redakci začínal, tam fungovala sehraná sestava kvalitních reportérů, jako byl například Edmund Koukal, Josef Hora nebo jeden z nejslavnějších sportovních reportérů té doby Josef Laufer. Dostal se tak do kolektivu odborníků, od kterých se mohl mnohé naučit.¹⁵⁴

¹⁵³ LUSTIG, Arnošt. *Okamžiky – Arnošt Lustig vzpomíná na Otu Pavla*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Andrej Šťastný, 2003. ISBN 80-903116-9 -5. s. 104.

¹⁵⁴ Tamtéž, s. 105.

Sám Pavel na toto období vzpomínal v jedné ze svých povídek: „*Já jsem dělal s Horou a Koukalem. Byli to oba odborníci, oba rozuměli lyžování a dalším záležitostem. Hora psal věcně a dobře a Koukal byl ve svých často skutečně výborných fejetonech spíše samá kytička. Za čas jsem se trochu otřískal a už jsem sesmolil zprávu, potom kurzívu a začal jsem si troufat i na reportáž, což považuji za dost veliký a těžký útvar, ostatně to už říkal i tak vynikající žurnalista jako Egon Ervín Kisch.*“¹⁵⁵

V prvním roce se Pavel v redakci věnoval různým žánrům i sportům. Na jeho oblíbený fotbal ale byli v Československém rozhlasu jiní odborníci, v něm tolik prostoru zpočátku nedostával. Časem se mu naskytla možnost vyzkoušet si práci hlasatele a mluvit na mikrofon, dostal se i do éteru, ale ukázalo se, že to pro něj není úplně ideální role. Nedokázal být dostatečně pohotový, což je u moderátora nezbytně nutné. Potřeboval důkladnou a propracovanou přípravu, která se neslučovala s prací hlasatele. Zůstal proto u reportérské činnosti, která mu byla vlastní a kterou ovládal. V roce 1951 nastoupil Pavel na povinnou dvouletou vojenskou službu a svou redakční činnost tak musel pozastavit. Nicméně i v kasárnách se stále věnoval sportu, pomáhal organizovat různé turnaje a dokonce založil dopisovatelský kroužek.¹⁵⁶

Po ukončení povinné vojenské služby se vrátil zpět do sportovní redakce Československého rozhlasu. Následující roky stále zdokonaloval svoji tvorbu, dostával více prostoru i ve fotbalu a výsledky začaly přicházet. Uznání sklídl například po sepsání reportáží z příprav na první celostátní spartakiády. Vedle reportáží napsal také spartakiádní povídku *Stará láska nerezaví*, kterou v roce 1955 otiskl časopis Stadion a udělil mu za ni cenu za nejlepší povídku. Ve stejném roce zvítězil v rozhlasové literární soutěži, která byla uspořádána u příležitosti cyklistického Závodu míru. Svoji kvalitou začal přerušovat redakci rozhlasu, potřeboval větší uplatnění. Působení v Československém rozhlasu mu přineslo mnoho cenných zkušeností, poznal řadu vynikajících sportovců, mohl se zúčastnit nejvýznamnějších sportovních akcí a především si osvojil sportovní terminologii, žurnalistické žánry a především se naučil přehledně, jednoduše, věcně i bezprostředně formulovat věty v textu. Tyto schopnosti vypěstované během let v rozhlasu pak Pavel uplatnil v budoucí redakční činnosti i ve

¹⁵⁵ PAVEL, Ota. *Výstup na Eiger*. 1. vyd. Praha: Olympia, 1989. ISBN 27-073-89. s. 153.

¹⁵⁶ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003. ISBN 80-7304-036-0. s. 32.

svých sportovně zaměřených dílech. V dubnu roku 1956 dostal nabídku pracovat v redakci sportovního časopisu Stadion a odešel z Československého rozhlasu.¹⁵⁷

4.2 Ota Pavel v redakci Stadionu

Odchod do redakce sportovního týdeníku Stadion se zdál jako logická volba ke kvalitativnímu posunu i proto, že měl mít dostatek prostoru v každém čísle. V Československém rozhlase se naučil základům novinářiny, požadovaným normám a získal představu, co by měla obsahovat výbava kvalitního sportovního žurnalisty. S nabytými zkušenostmi začal v dubnu 1956 pracovat v redakci Stadionu.¹⁵⁸ V době jeho nástupu vedl redakci Oldřich Žurman a kolegy mu byli Karel Čekan, Václav Folprecht, Antonín Jirků, Milena Lamarová, František Lion, Jan Novotný a Josef Pilman. Jeho úplně první článek s názvem *Věra Vančurová-Rylichová – Mistryně sportu* vyšel 2. května 1956 v 19. čísle ve 4. ročníku tohoto časopisu. Popisoval v něm náročnou cestu mladé talentované gymnastky mezi nejlepší v Evropě.¹⁵⁹

„Děvčátko jako proutek tenké se vyškrábalo na zed’ a přehouplo z jednoho dvorečka do druhého. To již nebyl jejich dvorek, ale dvůr bubenečské sokolovny. Tady pod vedením Viléma Martince kroutila tělíčkem a mrskala sebou – Inu celá léta, než jí olympionik Benetko zdůraznil: „Děvče, dělej to pořádně, z tebe něco bude.“ Byla to rachota, vid’, Věrko, už od malička. Přišla prvá vítězství, kytičky fialek a úhledným písmem vyplněné diplomy za vítězství v dorostu. A také pláč. Před sedmi lety ji po prvé zařadili do širšího národního družstva mezi pětadvacet nejlepších gymnastek a pozvali na vyhledávací závod do Pardubic. Taková zvučná jména – Hansová! Šplíchalová! A ona neuměl ani jednu volnou sestavu! V noci nespala a vymýšlela je. Obtížné závody začaly. Hrůza! Když dostala za přeskok rovnou nulu, přišel k ní jakýsi mladík a prohodil: „Slečno, já vás vůbec nepoznávám, to snad nejste ani vy.“ Přivedlo jí to docela z míry. Při prostných vybočila z koberce a porazila bustu Tyrše. Při sešinu na bradlech na ni lidé z hlediště křičeli: „Neboj se! Zakloň se!“ Zkušené reprezentantky zvedaly oči ke stropu a šeptali: „Bože, koho to sem poslali?“¹⁶⁰

Počáteční nadšení z nové práce poměrně rychle vystřídal zmar. Zjistil, že je pod neustálým časovým stresem z uzávěrek, nemá klid na svoji práci a často musí psát

¹⁵⁷ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003. ISBN 80-7304-036-0. s. 34.

¹⁵⁸ Tamtéž.

¹⁵⁹ Stadion – 4. ročník 19. číslo 2. 5. 1956

¹⁶⁰ Tamtéž.

narychlo. Neměl ani dostatek prostoru na sebevzdělávání a psaní spíše odborně zaměřených textů jej také příliš nebavilo. Chtěl se věnovat i svým literárně laděným textům. Po čase si stěžoval i jednomu z kolegů, že to asi vzdá, i když se snaží, že tenhle každodenní stres není nic pro něj, že on potřebuje na svoji práci klid a tempo v redakci nestačí.¹⁶¹

Věnoval se různým sportům, nejvíce fotbalu a hokeji, ale psal také články a reportáže o basketbalu, volejbalu, atletice, bruslení, zimních sportech, ale třeba i šachách. Ve 26. čísle dne 5. 7. 1956 vyšel ve Stadionu jeho článek o učiteli šachu Eduardu Součkovi a jeho žácích.¹⁶² *„Ani byste neřekli, jaký je mezi dětmi zájem o šachy. Vždyť jména figurek, která znají z pohádek – král a královna, střelec a pěšec, je lákají do světa černobílých polí. Jenomže jednou tatínek, který synka sám šachy naučil hrát, suverénně prohlásí (obvykle jakmile po prvé prohraje), že toho má již dost. A co teď? Mnozí přišli do Domu pionýrů. Učitelů je tu dost, jedním z nich je Eda Souček, který studuje ekonomickou školu. Na začátku hodiny jim vysvětlí teorii a pak se zahajuje přátelské utkání. Chlapci toužebně poprosí o zapůjčení hodin a boje mohou začít.“*¹⁶³

Různorodost jeho redakční tvorby dokazuje i komentář týdne o sklizni hospodářské úrody z 27. října 1956.¹⁶⁴ *„Hlavní soudce, slunce sedící v modří oblohy se namísto písknutí usmálo, a po celičké zemi započal zápas o úrodu. Hřiště je široširé a vlní se v údolích i na rovinách bohatstvím klasů. A jako téměř nespočitatelné mužstvo nastupuje náš lid do prvních žní druhé pětiletky. Ale není ho stále dost, pořád jsou v jeho řadách mezery chybějících zemědělských pracovníků. Úroda však musí být sklizena včas! A proto v tomto utkání, tak důležitém pro nás všechny, nechybějí ani sportovci. Necht' jim dokonce patří ke cti, že jsou každoročně na našich polích v první linii.“*¹⁶⁵

Celkem napsal pro Stadion zhruba sedmdesát článků různých žánrů, především reportáží a portrétů, ale také fejetonů, črt a komentářů. 11. listopadu 1956 vyšel v 36. čísle článek s názvem *Hostili jsme mistry světa*, o pro tehdejší sportovní prostředí nepříliš známé, kolové.¹⁶⁶

¹⁶¹ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003. ISBN 80-7304-036-0. s. 35.

¹⁶² Stadion – 4. ročník 26. číslo 5. 7. 1956

¹⁶³ Tamtéž.

¹⁶⁴ Stadion – 4. ročník 34. číslo 27. 10. 1956

¹⁶⁵ Tamtéž.

¹⁶⁶ Stadion – 4. ročník 36. číslo 11. 11. 1956

„Pan Pensel z Klunbachu měl trojlístek kluků. Rudiho, Wiliho a Siegfrieda. Sudička jim nedávala při narození do vínku, že z nich jednou budou bicyklebalisti, ale rozumělo se to jaksi samo sebou, protože místní klub kolové se nacházel zrovna v domě, kde Penselovi bydlili. Klunbach je město ležící nedaleko československých hranic a lidé tu kolovou hrají s plnou vášnivostí. Rudi, Wili a Siegfried zprvu postávali u mantinelů, cucali prsty nebo ukusovali krajíc chleba a tak kolem deseti let začali sami honit, také na kole, svádivý půlkilový pumlič. Nejstarší, dnes dvaatřicetiletý Rudi a o tři roky mladší, veselejší Wili utvořili dvojici. Snad kdyby se hrála kolová ve třech, byl by v družstvu i Siegfried, ale takto jen Rudi a Wili nastoupili na cestu za nejvyššími úspěchy.“¹⁶⁷

Jeho posledním článkem vydaným ve Stadionu byl Skifař Ivanov, kde vzpomíná na návštěvu u rodiny olympijského vítěze z Melbourne 1956 na skifu Vjačeslava Ivanova. Tento článek byl jakousi rozlučkou Oty Pavla s tímto periodikem. Vyšel 29. března 1957 ve 13. čísle v 5. ročníku.¹⁶⁸

„Až bude v životě chvilku čas, tak si vždycky rád vzpomenu na tu hrstičku dní strávených v bílé Moskvě. A zvlášť na setkání s Vjačeslavem Ivanovem. Bydlí v Kalužské ulici, v domě 22. Schodiště je tu tmavé a dvoupokojový byt číslo 12 je rozdělen mezi dvě rodiny. V jednom pokoji žijí Ivanovovi, o kuchyň se zřejmě dělí s druhým nájemníkem. Moskva, nad níž neustále lomozí síť jeřábů, nemůže stále setřást bytovou tíseň. Přišla nás uvítat v zástěře Vjačeslavova matka, paní Varvara Mietrofanova. Silná, starší ruská žena, s hnědými hladkými vlasy svinutými do uzlu. Její vzpřímená postava mluví o hrdosti, ale chomáčky vrásečnatých starostí pod očima říkají, že se často musela napřimovat, aby tu všechnu tíhu unesla. ... Na šicím stroji matky má v krabičce zlatou medaili. Světový tisk psal, že ji vyhrál ve strhujícím závodě. Nastoupil k němu Američan Kelly, kterého trénoval jeho otec, olympijský vítěz z roku 1920. Nastoupil k němu Australan McKenzie, který celé měsíce trénoval na domácím jezeře Wendouree, k závodu nastoupil i skvělý polák Kocerka. Vjačeslav jel od startu klidně za svými soupeři a až sto metrů před cílem nasadil finiš, kterému nemohl žádný z veslařů odolat.“¹⁶⁹

Ota Pavel působil ve Stadionu pouze jedenáct měsíců a na konci března 1957 přijal nabídku na pozici redaktora ve čtrnáctideníku Československý voják. Přesto se výrazně zapsal do historie tohoto periodika, především zde ale získal mnoho

¹⁶⁷ Stadion – 4. ročník 36. číslo 11. 11. 1956

¹⁶⁸ Stadion – 5. ročník 13. číslo 29. 3. 1957

¹⁶⁹ Tamtéž.

užitečných zkušeností, které poté využil v další redakční práci i v pozdější literární tvorbě.¹⁷⁰

4.3 Ota Pavel v redakci Československého vojáka

V dubnu 1957 nastoupil do redakce čtrnáctideníku Československý voják, kde působil jako tělovýchovný a sportovní redaktor. Vedení redakce mu slíbilo více času na jeho tvorbu a pozici hlavního sportovního redaktora, i proto nabídku přijal. Na rozdíl od Stadionu během krátké doby zjistil, že mu práce ve zdejší redakci vyhovuje, měl mnohem více času pro sebe, a proto začal od září 1957 studovat večerní školu pro pracující, kterou v roce 1960 úspěšně ukončil maturitní zkouškou.¹⁷¹ V Československém vojáku měl na starosti rubriku sport a vojáci, ve které také vyšel jeho první článek pro tento čtrnáctideník. V článku ze dne 11. 5. 1957 v 10. čísle s názvem *Kde jsou noví Zátopkové?* hledá příčiny posledních neúspěchů československých atletů.¹⁷²

„Tísníme se a hodně křičíme a nikdo z nás nechce jít v tom vedru ani pro pohárek vody, aby nepřišel byt' jen o vteřiny. Šňůra běžců se už navlékla na celou trať a on, on je zase v čele. Krouží stále rychleji a rozbíjí – říkávalo se tomu: hranice lidských možností. Blázne, vrať se! Vrať se do skutečnosti! Vždyť je zde na jaře v Houšťce až příliš ticho. V elipse nad drahou září modré nebe a jen kdesi v habrech drnčí vrtačka datlova zobáku. Všední den, vhodný k dívání a přemýšlení. Zakýváš nohama pod lavičkou a postrčíš berušku, šinoucí se v trávě. ... Po bohatých žních přichází zvláště na Zátopkových tratích neúroda. Copak země mohla dát jen jediného Zátopka? Těžko říci, ale stojí za to o tom přemýšlet, protože se kdekdo ptá. Později kdy si stíny stromů ustlaly téměř v polovině hřiště, přišli běžci. Jejich tretry roztráskly do stran zrníčka štěrku a s čel spadly první kapky tréninkového potu.“¹⁷³

Od svého nástupu v dubnu 1957 do konce tohoto roku napsal pro Československého vojáka šestnáct článků. *Fejeton Na chvíličku s Vladimírem Kuncem*, reportáže *Jak Ota Cvrček k odznakům přišel*, *Nelitujte kilometry*, *O vítězích a poražených*, *Prátr 1957*, *Sport v prvním sledu* a *Za míčem po Evropě*. Dále pak články se sportovní tematikou, *Kde jsou noví Zátopkové?*, *Medvíďata jedou do Kanady*,

¹⁷⁰ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003. ISBN 80-7304-036-0. s. 37.

¹⁷¹ Tamtéž, s. 108.

¹⁷² Československý voják – 10. číslo. 11. 5. 1957. s. 29.

¹⁷³ Tamtéž.

*Narodili se na vojně, Neměním za Rivieru!, Pro kočku anebo pro chlapa?, První zápas, Skončil tanec v rukavicích, V erbu mají mládí a Závod statečných.*¹⁷⁴

„Co svět světem stojí, vedli moudří této zeměkoule, na které je více vody než sucha, člověka k tomu, aby se naučil plavat. Byli mezi nimi i muži slova – Homér i Jan Amos Komenský – i muži meče – Thutmos i Alexander Veliký. Už za Thutmose, před tři a půl tisíce lety, si pravidelně vykračovalo vojsko k Nilu. Egyptský faraon vydal rozkaz, že každý pěšák musí umět plavat a navíc provedení tohoto rozkazu kontroloval. ... Vždycky jsem si přál být alespoň takovým záložním velitelem, který ovládá svou jednotku tak, aby mu nezahynul vlastním neuměním ani jeden voják. Při případném boji však nutně narazí vojáci. Kolik jich pak zahyne takřka nadarmo? Proto bych se v naší armádě přimlouval za rčení: Neumí ani pořádně střílet – ani plavat!“¹⁷⁵

Pavel se v reportáži s názvem „Nelítujte kilometry“ pozastavuje důležitostí umění plavat, nejen pro vojáka, ale i každého člověka.¹⁷⁶

Po prvním roce práce v redakci byl velmi spokojený, svoje nadšení popisoval i bratru Hugovi v jednom ze svých dopisů. Poznal mnoho zajímavých osobností ze světa sportu, seznámil se s Emilem Zátopkem, ale měl také možnost vycestovat za svými reportážemi do zahraničí.¹⁷⁷ V roce 1958 napsal Pavel pro Československého vojáka dvacet dva článků. Fejetony *Proč zesmutněl Dostálek, Tři přání a Ženy z Ettenreichgasse*. Reportáže *Apoštolové, Autostopem za titulem mistra světa, Běží běžci bezpečnosti, Boje na Maltě, Brána ještě nestojí, Dukla bez míče, Klobouk dolů – střílí Krist!, Medonos, Na večeri v ponorce SUP, Plechový kamarád, Porazili seno, Nisu a Poláky, První zlatá kanoistů, Srnec staršiny Korbela, Už nepoběží a 24 veslařů + 1 slepice*. A sportovně zaměřené články *Bel ami Tour, ČSR na konci pelotonu, Nepočítají s naším postupem, Proč prohráváme vrcholné sportovní zápasy*.¹⁷⁸ Pavel se postupně zabydlel v redakci a nevěnoval se už jen čistě sportovním tématům, stále více inklinoval k armádě a na pokyn vedení o ní napsal mnoho článků. Různorodost jeho tehdejší tvorby dokazuje například reportáž z vojenské ponorky SUP, vydaná ve 21. čísle 27. 10. 1958.¹⁷⁹

„Vyplováme na moře, Baltík vyhlíží zprvu jako šedomodrobílý kopec, na němž jsou obrovské chalupy s dvěma komíny. Když přijdete blíž, vidíte, že chalupy po kopci

¹⁷⁴ Československý voják – od 10. čísla 11. 5. 1957 do 26. čísla 20. 12. 1957

¹⁷⁵ Československý voják – 17. číslo 2. 9. 1957. s. 15.

¹⁷⁶ Tamtéž.

¹⁷⁷ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003. ISBN 80-7304-036-0. s. 109.

¹⁷⁸ Československý voják – od 1. čísla 3. 1. 1958 do 26. čísla 20. 12. 1958

¹⁷⁹ Československý voják – 21. číslo 27. 10. 1958. s. 16.

lezou a čmoud jim přitom stoupá z komínů. A z blízka je kopec naplněn modrými a zelenými plochami vody, většími než Václavské náměstí a vůbec než všechna náměstí a voní vlhce, drsně a slane. Motorový člun překrajuje vlny a ty místo aby se zlobily, dobrosrdečně s ní splývají. Velitel člunu si usadil nad kulatý nos dalekohled a tak má nyní veliké oči. ... Ponorka, první pohled na ni pro člověka od Vltavy je vzrušující. Něco škrábne uvnitř, ústa polknou naše sucho. Zatím je to jen čárka položená na lince vody, uprostřed s tečkou.¹⁸⁰

V roce 1959 napsal pro časopis celkem dvacet jedna článků. Fejetony *Co vojáci, co děláte?*, *Co budeš dělat, Petře, za pět let?*, *Hokejka povídala pušce a Smekám klobouk*. Reportáže *Během dvou hodin*, *Duch roty*, *Hřiště zarostlé trávou*, *Jaro v Pisárkách*, *Letouny*, *Malí a velcí*, *Orel*, *Paris – Plzeň – Řecko*, *Sedm nedělí*, *Zůstaly jim doly* a *Život v mrakodrapu*. Články se sportovní tematikou *Děd a vnuk závodili na Dukle*, *Favorit*, *Chtěl být vojákem*, *S Emilem o nás*. Nově také črty *„Pekelný Lojza a Rajská hudba*.¹⁸¹

Pavel se během dvou let profesně posunul vpřed, o čemž vypovídá i fejeton o vojácích vydaný ve 22. čísle 12. 11. 1959.¹⁸² *„Věřte, soudruhu redaktore, že je to psychologický trest pro nás žít a pracovat v tomto kraji. Dáváme do práce téměř celou životní energii a stačí jedno přejetí kolony tanků a je veškeré úsilí to tam. Většinu škod dosud neopravujeme, čekáme, až k nám přijedete. ... A tak jsme jeli a bylo nám smutno. Pořád jsem myslel na chvíle, kdy jsme tam byli posledně. Kopcovitý kraj a obtížná služba lesních. Bukojedlový les byl dříve vykácen, ale zasazené smrky se nadlouho neuchytly. Objevily se holiny, velké holiny. Lidé teď, už za nás, se s nimi začali prát. Těch lidí nebylo moc. Sehnat v těchto místech člověka na práci, bylo těžké.*“¹⁸³

V roce 1960 napsal Pavel pro Československého vojáka celkem sedmnáct článků, nově byl čtrnáctideník rozdělen na sekce a zaměřoval se více i na politicky motivované články. Pavel v tomto roce napsal vojenské reportáže, črty a články *Cvičný boj*, *Gusta*, *Piplačka* a *Tři z jejich svazku*. Dále pak vnitropolitickou reportáž *Zajíci a pomeranče*, *koroptve a víno z Bordeaux*. Nadále se věnoval i tělovýchově a sportu v článcích *Dělníci silnic*, *Dukla má Haukvice*, *Finále na vývrte*, *Když se pečou václavky*, *Proč spartakiáda?*, *Rozhovor o stolech*, *Soudci*, *hráči*, *diváci*, *Stoly dali*

¹⁸⁰ Československý voják – 21. číslo 27. 10. 1958. s. 16.

¹⁸¹ Československý voják – od 1. čísla 3. 1. 1959 do 26. čísla 20. 12. 1959

¹⁸² Československý voják – 22. číslo 12. 11. 1959. s. 14.

¹⁸³ Tamtéž.

průzkumákům, Štrekař na Švarcenberském kanálu, Zelenou Kutítku!, Zítřejí hraje Dukla Tábor a 67 vagónů do Prahy.¹⁸⁴

„V listopadu to bude šest let, co jsem se vydal kolem republiky za spartakiádou. Tak nazdařbůh, jako když chodíval český Honza do světa. Jen místo buchet kufříkový psací stroj. Cesta začala v Sezimově Ústí, pokračovala přes Kamenici, Valtice, Bratislavu a další místa. První spartakiáda se tehdy těžce rodila. Ve vesničce Liptovské Štiavnici cvičili chlapi a děvčata za zimy v místnosti bez oken a dveří. V Banské Bystrici nacvičovali na chodbách. A nikdo nevěděl, jak to skončí. Po velkém úspěchu nastaly všední dny. Říkalo se, že druhá začíná hned po první: zacvičíme si jen na začátku hodiny a pak budeme sportovat. Ale tak druhá spartakiáda nezačala. Zás jsme šturmovali v posledním roce. Asi to tak už bývá v lidské povaze.“¹⁸⁵

V roce 1961 napsal Pavel pro časopis celkem dvacet dva článků, vojenskou reportáž *Když se tvoří parta*, črtu *Hašek by to nepoznal* a dvacet sportovně tělovýchovných článků. *Brankář, Hokejisté na kole, Kde metr nestříhají, Konečně fotbal, I. A, Mám rád tu řeku, Mistři Evropy na suchu, Na překážkách, Největší pérák: Machartová, Nikdo nebyl zavřený, Očuški, Ostrov dobrého mládí, Proč i ty nechceš být mistrem světa?, Proč nejedete na Himálaj?, Proč zvítězil Pšenicyň?, S Františkem Vaňkem o hokeji, životě a letní přípravě, Silnice maratónských běžců, Tanec s míčem i bez míče, Zakopané: Mírová ofenziva a Život jednoho sportovce.*¹⁸⁶

V roce 1962 napsal pro Československého vojáka celkem devatenáct článků. Zahraniční reportáž z cesty s fotbalovým klubem Dukla Praha do USA s názvem *Chicago, kde vládl Al Capone*. Celá jeho tvorba v tomto roce byla čistě sportovně zaměřená, napsal články *Armády na jedné trati, Činky pro vojenskou spartakiádu, Dukla mezi mrakodrapy, Dukla před Tottenhamem, Dva z národního, Etapa po čtyřech letech, Herci ve žlutém trikotu, Hokej jejich láska, Lidé, nashledanou – 1, Lidé, nashledanou – 2, Lidé si podali ruce, Přátelé z daleka, Syrová půda pro sport, Tři z obrany ČSSR, Vítězka z Tbilisi, Vojenské galusky a všichni moji soupeři.*¹⁸⁷

Chicago, kde vládl Al Capone: „Michiganské jezero má barvu moře. Grantův park je žlutavě zelený a v něm přebíhají a přeskupují se hráči v malinových dresech pražské Dukly. Potom odpočívají před zápasem s Americou Rio de Janeiro a suší mokré dresy plné potu na pokojích hotelu Sheraton. Přimo před našimi okny stavějí převážně černí dělníci Michiganskou terasu, výškový mrakodrap. Současně

¹⁸⁴ Československý voják – od 1. čísla 3. 1. 1960 do 26. čísla 20. 12. 1960

¹⁸⁵ Československý voják – 11. číslo 3. 7. 1960

¹⁸⁶ Československý voják – od 1. čísla 3. 1. 1961 do 26. čísla 20. 12. 1961

¹⁸⁷ Československý voják – od 1. čísla 3. 1. 1962 do 26. čísla 20. 12. 1962

*s patnáctým poschodím dávají roury na vodu, odpad a elektriku. Nahoře pracuje v rychlém tempu jeřáb, stejně jako dělníci až od osmi, aby nebudil drahé hotelové hosty. Mnozí lidé v tomto přepychovém hotelu dosud spí. V podstatě si jedni nevšímají druhých a v tom je tak trochu současnost Ameriky. Dresy schnou pomalu a právě v těchto chvílích fotbalového klidu se vydávám za tebou, Chicago, abych tě více poznal.*¹⁸⁸

V roce 1963 v Československém vojáku vycházely na pokračování Pavlovy články z cesty s fotbalovým týmem Dukla Praha, které později vyšly i v knižní podobě jako *Dukla mezi mrakodrapy*. Nadále se věnoval sportovním článkům, těch politicky zaměřených již výrazně ubylo. Většina jeho tvorby v tomto roce byla čistě sportovní, stále psal reportáže, například *Vítězové z Ameriky*, *Boxem za slávou* nebo *Smutní hrdinové*.¹⁸⁹

Rok 1964 byl jeho posledním v redakci Československého vojáka v roli plnohodnotného redaktora. Na zimních Olympijských hrách v Innsbrucku u něj totiž propukly první příznaky nevléčitelné maniodepresivní psychózy. Byl hospitalizován v psychiatrické léčebně a v původním nasazení se do redakce už nevrátil. Až do roku 1966 sice občas přispíval různými články i reportážemi, ale jeho nemoc mu nedovolovala se věnovat své profesi naplno. Přispíval zhruba jednou za dvě až tři čísla, což bylo vzhledem k předchozí intenzitě jeho článků o hodně méně než v minulých letech. Během devíti let v redakci napsal Pavel celkem sto šedesát příspěvků, než byl nucen odejít do předčasného invalidního důchodu. Nesmazatelně se zapsal do historie tohoto časopisu, patřil mezi respektované autory tohoto, někdy kontroverzně chápaného, periodika. Své sportovní příspěvky publikoval nejen v redakcích Stadionu a Československého vojáka, kde pracoval, ale například také v Československém sportu, Gólu, Obráně lidu, Ahoj na sobotu, Signálu, Kulturní tvorbě, Vlastě, Lidové demokracii, Květech, Mladém světě, Svobodném slově, Zápisníku, nebo také ve Večerní Praze.¹⁹⁰

¹⁸⁸ Československý voják – 12. číslo 17. 7. 1962

¹⁸⁹ Československý voják – od 1. čísla 3. 1. 1963 do 26. čísla 20. 12. 1963

¹⁹⁰ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003. ISBN 80-7304-036-0. s. 132.

5 SPORTOVNÍ TÉMATIKA V DÍLE OTY PAVLA

Pátá kapitola je zaměřena na sportovní literaturu Oty Pavla. Celkem napsal šest knih se sportovní tematikou a další tři byly pod jeho jménem vydány posmrtně. První byla *Dukla mezi mrakodrapy* v roce 1964, následoval soubor povídek *Plná bedna šampaňského v roce 1967*, rok poté *Cena vítězství*. V roce 1971 následoval soubor fiktivních povídek *Pohár od Pánaboha* a následující rok vydal Pavel knihu *Syn celerového krále*, který byl návratem k reálným příběhům. Vydání *Pohádky o Raškovi* v roce 1974 se již nedožil, v ní se odráží autorův odklon od reportážní tvorby k nostalgické beletrii. Mnoho let po smrti vyšlo pod Pavlovým jménem několik dalších souborů sportovních povídek již dříve publikovaných ve výše zmíněných dílech. V roce 1989 byla vydána kniha *Výstup na Eiger*, v roce 1996 následovaly *Olympijské hry a jiné povídky* a posledním povídkovým souborem se sportovní tematikou vydaným pod jeho jménem je *Proč mám rád sport?* z roku 2009. V těchto povídkových souborech není žádná původní, dosud nezveřejněná, povídka, a proto je tato kapitola zaměřena na prvních šest knih se sportovní tematikou, které napsal. V této kapitole je popsáno, kdy a za jakých okolností konkrétní díla vznikala, popisuje jejich obsah a způsob, jakým autor díla psal.

5.1 Dukla mezi mrakodrapy

V roce 1961 dostal v té době již uznávaný sportovní novinář Ota Pavel nabídku od nakladatelství Naše vojsko, která změnila jeho život a navždy mu získala slávu. Měl napsat knihu o fotbalovém klubu Dukla Praha, který v 50. a 60. letech 20. století slavil velké úspěchy po celé Evropě a v jehož kádru bylo mnoho uznávaných osobností. Součástí jeho úkolu byla cesta s týmem do USA na třetí ročník Amerického poháru, která nakonec byla poměrně komplikovaná. Nejdříve totiž byla jeho účast a úhrady spojené s cestou a pobytem schváleny, několik dní před odletem však přišel pokyn z vedení armády, že Pavlovu účast zamítli. Ráno v den odletu ale přišel obrát, Pavel dostal po telefonu pokyn, ať se co nejrychleji přesune na letiště v Ruzyni, že jeho účast nakonec schválili. Rychle se sbalil a zavolač své ženě Věře, že odlétá do USA, aby se s ním přijela rozloučit na letišti.¹⁹¹

¹⁹¹ RŮŽIČKOVÁ, Martina. *Ota Pavel – osobnost dvou tváří*. 1. vyd. Praha: Petrklíč, 2008. ISBN 978-80-7229-200-4. s. 102.

Při přípravě Dukly mezi mrakodrapy strávil Ota Pavel s hráči a členy realizačního týmu celý jeden rok a zahájil ho cestou na čtrnáctidenní soustředění do Špindlerova Mlýna v zimě 1962. Chtěl se s hráči co nejlépe seznámit a zapadnout do kolektivu, zapojoval se tedy do všech aktivit s týmem, včetně tréninku s míčem, vytrvalostního běhu nebo běžeckého lyžování. Věděl, že dokáže napsat kvalitní reportáže i proto, že vše poznával na vlastní kůži. V knize také čerpal z dlouhých rozhovorů s jednotlivými hráči, ze studia historie klubu a sportovních i osobních životů všech hráčů. Kniha začíná proslovem Josefa Masopusta, který byl zřejmě největší osobnost v týmu Dukly. Vtipně popisuje momenty Pavlova dramatického odjezdu, kdy doslova na poslední chvíli doběhl do odletové haly s batohem na zádech a hned po startu letadla začal pracovat na knize. Už během letu totiž vedl dlouhé rozhovory s některými členy výpravy, především s trenérem Vejvodou a doktorem Topinkou. Díky Pavlově autentičnosti se čtenáři dozvěděli mnohem víc, než jen strohé výsledkové statistiky. Nabídl jim možnost poznat a prožít osudy a mnohé milníky v té době již velmi známých osobností českého fotbalového prostředí, jako například již zmíněného Masopusta, Pluskala, Kučery, Kouby, Čadka, Šafránka, Brumovského, Nováka, Borovičky, Vacenovského nebo Jelínka.¹⁹²

Pavel popsal první zážitky z cesty takto: *„Po mnoho hodin se dobrovolně zřítáme slunce a letíme tmou přes mlčící Atlantik ke břehům Severní Ameriky. Proti směru otáčení Země bzučí čtyřmotorový douglas a hraje si s ránem na schovávanou. Prodlužuje se tak noc, zvláštní modř je odrazem oceánu a nekonečných výšek, v nichž se docela blízko koupají čisté a jásavé hvězdy. Ve snění po nich natáhneš ruku a narazíš na okénko. Nemohu usnout. Dnešek byl rušný a hlavně dopoledne, kdy se ozvalo v telefonu: „Je to vyřízeno. Přijed' rychle do Ruzyně. Letíš s námi.“¹⁹³*

Kniha *Dukla mezi mrakodrapy* je literaturou faktu a žánrově ji lze označit za reportážní črtu, již tvoří směsice reportáží, portrétů, výkladů a různých vsuvek. Dohromady působí celistvě, ale spíše kontextem než dějovou posloupností, jednotlivé složky jsou totiž řazeny za sebou s logickou návazností, nikoliv se záměrem gradovat, ucelovat nebo zahušťovat děj. Tato kniha je ve své podstatě vrcholem sportovní žurnalistické tvorby, neboť předkládá aktuální, dobová témata a přesto je nadčasová.

¹⁹² RŮŽIČKOVÁ, Martina. *Ota Pavel – osobnost dvou tváří*. 1. vyd. Praha: Petrklíč, 2008. ISBN 978-80-7229-200-4. s. 102.

¹⁹³ PAVEL, Ota. *Dukla mezi mrakodrapy*. 2. vyd. Praha: Naše vojsko, 1964. ISBN 28-056-64. s. 7.

Autor je zde často velmi subjektivní, což ale není v rozporu s novinářským povoláním, a vystupuje ve třech základních polohách.¹⁹⁴

První zpráva, kterou po přeletu Pavel volal do Československého rozhlasu: „*Duklu ubytovali v dvanáctipatrovém hotelu Empire, podobá se starší a trochu opotřebované krabici na doutníky. Přestože leží přímo na Broadwayi a kousek od hlavního náměstí – Times Squaru, je to hotel klidný a pro sportovce vhodný. Zájezdoví kustodi Pavlis a Masopust, zastupující paní Tománkovou, rozdali tréninkové dresy, pokoje Dukly dostaly intimní fotbalové kouzlo, trika a trenýrky na židlích je barví do žlutočervena. Chlapci leží a oddechují, v každém okně chladicí aparát. „Air condition“ se činí, aby vzduch byl alespoň přijatelný. Do pokoje nakoukne Vejvoda: „Za pět minut v hale.“ Vejvoda má teorii, že nejrychlejší aklimatizace je v okamžité tréninkové práci, tělo nesmí ustat v činnosti podobně jako vysoká pec.*“¹⁹⁵

V té první je vypravěčem příběhu. Vrství na sebe jednotlivé příběhy, vybírá z nich pouze to podstatné, spojuje elementy v celek a často ve svém vyprávění opouští fotbalové prostředí a zachází k okrajovostem, které s tématem samotným příliš nesouvisí. Zároveň ale dokázal být dokumentaristicky velmi přesný.¹⁹⁶

Typickou ukázkou je zapojení navenek do děje nepasujícího hokejového brankáře: „*Na malých hřištích mu diváci za zády nadávali, na velkých to neustalo; při jednom ligovém zápase dostal kamenem mezi lopatky. Nikdy se neotáčel; upínal svou pozornost výlučně jen ke hře. Šedivá živá rozplývající se masa bývala někdy nespravedlivá a naháněla strach. Kladenského hokejového brankáře Kuličku po jednom zápase vynesli slavně na ramenu, a po příštím mu poplivali dres.*“¹⁹⁷ Z tohoto úryvku je patrné, že autor volí jednoduché věty se zhuštěným poselstvím a poté dospívá k dokreslujícímu kontrastu, jímž je na první pohled mimo příběh stojící hokejový brankář, nepřebývá však, nýbrž doplňuje děj. I to byla jedna z Pavlových silných stránek a dokázal také umělecké cítění, když diváky na tribunách označil jako šedivé živé rozplývající se masu.¹⁹⁸

Ota Pavel však nezůstal pouze autorem, jenž čtenářům předkládá poutavá vyprávění, jinak by jen těžko mohla být *Dukla mezi mrakodrapy* považována za vrchol sportovní žurnalistiky. Pavel v knize prokazuje hlubokou erudici, znalost detailů a často

¹⁹⁴ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003. ISBN 80-7304-036-0. s. 124.

¹⁹⁵ PAVEL, Ota. *Dukla mezi mrakodrapy*. 2. vyd. Praha: Naše vojsko, 1964. ISBN 28-056-64. s. 83.

¹⁹⁶ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003. ISBN 80-7304-036-0. s. 124.

¹⁹⁷ PAVEL, Ota. *Dukla mezi mrakodrapy*. 2. vyd. Praha: Naše vojsko, 1964. ISBN 28-056-64.

¹⁹⁸ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003. ISBN 80-7304-036-0. s. 125.

podává výklad, kterým doplňuje určité pasáže. Dokázal v ní plynule přecházet z portrétů na reportáže a obráceně, přitom dílo stále působí celistvě. Čtenáři si mnohdy mohou všimnout autorova osobitého projevu a znalosti oboru. Tak jako když vyzdvihuje chrabrost a odhodlání vojáků, v tomto případě fotbalistů, a vzápětí vysvětluje, proč tomu tak je.¹⁹⁹ „Nové jméno v roce padesátém šestém znělo zvučně a zavazovalo. Bylo spojeno se vším, co zahrnuje pojem statečnost, co platí pro nás dnes a bude platit i zítra. Z tohoto průsmyku nemohli naši a sovětští vojáci odejít se sklopenou hlavou jako po sportovní prohře; tady museli zvítězit – i za cenu, že tu mnozí pohřbí své sny o dobré práci a že už nikdy neuvidí hřiště rodného města. Říká se tomu nepřesně tradice.“²⁰⁰

Třetí polohou autora je pro něj ta nejtypičtější, tedy reportérská. Dokázal živě popisovat vypjaté momenty utkání i atmosféru v týmu mimo hřiště a vtáhnout tím čtenáře do děje. Pavel se v *Dukle mezi mrakodrapy* prezentuje jako plnohodnotný člen týmu, jímž ve své podstatě opravdu byl. Často využíval první osobu plurálu a z textu je patrné, že prožíval veškeré okamžiky s hráči jako jeden z nich.²⁰¹ „Jenže všechno vypadalo, jako by teprve nyní začal zápas. Ty dva góly Brazilců a ty dva naše znamenaly tolik, co oťukávání boxerů po prvním gongu. Ted' obě mužstva věděla, na čem jsou, všechny karty byly vyloženy na zeleném stole: nejlepší hráči a střelci a vůle tento zápas vyhrát. Hlediště pochopilo, že skončila předehra a začíná bitva. Při našem vyrovnávacím gólu vylétli do vzduchu vycpaní králíci, kočky, psi a lidé se už začali radostí polévat, pláštěnky se konečně uplatnily.“²⁰²

Jednou za dva dny Pavel telefonoval z místní budky do československého rozhlasu všechny své reportáže z utkání a přípravy na ně. Než se ale dostaly do éteru k posluchačům, musel je Karel Malina v redakci rozhlasu upravit a poté je hlasatel přečetl. Vzhledem k vzdálenosti mezi střední Evropou a Amerikou byly tyto telefonní reportáže velmi nesrozumitelné, proto se hovory musely upravovat. Nejen v rozhlase se objevovaly reportáže z budoucí knihy, na pokračování totiž vycházely i v časopise *Československý voják*, jehož byl Pavel v té době redaktorem. Kniha poté měla u čtenářů velký úspěch, ještě v tom samém roce muselo vydavatelství tisknout druhé vydání a *Dukla mezi mrakodrapy* je stále považována za vrcholné dílo české sportovní

¹⁹⁹ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003. ISBN 80-7304-036-0. s. 126.

²⁰⁰ PAVEL, Ota. *Dukla mezi mrakodrapy*. 2. vyd. Praha: Naše vojsko, 1964. ISBN 28-056-64. s. 15.

²⁰¹ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003. ISBN 80-7304-036-0. s. 126.

²⁰² PAVEL, Ota. *Dukla mezi mrakodrapy*. 2. vyd. Praha: Naše vojsko, 1964. ISBN 28-056-64. s. 37.

žurnalistiky. V roce 1964 byla tomuto pozoruhodnému dílu udělena Cena ministra národní obrany.²⁰³

5.2 Plná bedna šampaňského

Plná bedna šampaňského byla v pořadí druhá kniha vydaná Otou Pavlem. Jedná se o sbírku sportovně beletristických povídek, které autor napsal mezi lety 1961–1966 a vydaná byla v roce 1967. Ve stejném roce získala cenu v literární soutěži nakladatelství Naše vojsko a povídka Omyl získala cenu Julia Fučíka. Některé z povídek byly už dříve publikované v časopisu Československý voják, většinou ale ve zkrácené verzi. Po čtenářském úspěchu *Dukly mezi mrakodrapy* začal Pavel plánovat vydání dalšího díla. Několik let dával dohromady podklady pro Plnou bednu šampaňského a sám říkal, že chce napsat nejlepší sportovní knihu na světě. Se všemi hrdiny jednotlivých povídek se dobře znal, protože s nimi při tvorbě povídky trávil mnoho času jak na trénincích a závodech, tak i v soukromém životě. V těchto reportážních povídkách se čtenáři stávají svědky překonávání hranic lidských možností a vítězství nad sebou samým. V díle jsou často vyzdvihovány morální hodnoty a kolektivní i vlastenecké cítění. Autor v průběhu zesiluje dějovou stránku vyprávění a zároveň přidává na dramatičnosti. Ona dramatičnost je také důsledkem toho, že již samotná situace nebo její okolnosti, sledované autorem, jsou svým způsobem dramatické.²⁰⁴ První povídkou ve sbírce je Poslední zápas Františka Kloze, ve které Pavel popisuje příběh jednoho z nejlepších fotbalistů tehdejší doby, který si těžce zranil nohu a jeho kariéra visí na vlásku. Lékařům nezbyla jiná možnost, než nohu amputovat. František Kloz, ale amputaci nepřežije a zemře v kladenské nemocnici.²⁰⁵

Poslední zápas Františka Kloze: *„Okny nemocničního pokoje prokukovalo jarní slunce. Na druhém lůžku ležel František Kloz. Pravou nohu měl připevněnou na kladce, hodně ho teď bolela. Občas sem nakoukla sestřička Antonie a usmála se na něho. Na ženské míval vždycky štěstí. Byl slavný i veselý, a to je hlavně táhlo. Ale jinak, jak říkala manželka doktora Neumanna, byl smůlovatý chlap: „Vy jste, Františku, pechfógl.“ Zadáci soupeřů mu často pochroumali nohy. Nikdy ho neodradili, znovu šel se svými kostnatýma nohama do soubojů a střílel. Ježíšmarjá, a jak střílel! Jednou*

²⁰³ PAVLOVÁ, Věra. *Vzpomínky na Otta Pavla*. 1. vyd. Praha: V. P. K., 1993. ISBN 80-85622-32-7. s. 30.

²⁰⁴ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003. ISBN 80-7304-036-0. s. 128.

²⁰⁵ PAVEL, Ota. *Plná bedna šampaňského*. 3. vyd. Praha: Olympia, 1990. ISBN 27-062-90. s. 13.

*dostal nejlepší brankář světa, František Plánička, na Kladně tři kusy a dal mu je sám a právě touhle nohou, co teď visí na kladce.*²⁰⁶

Druhou povídkou ve sbírce je *Omyl*, ve které Pavel vypráví příběh cyklisty Jana Veselého. Veselý dvakrát vyhrál slavný Závod míru, ale poté měl roční tréninkovou pauzu, díky níž se mu od začátku závodu vůbec nedařilo. Byl z formy. Během závodu chtěl několikrát vzdát, dokonce i jeho trenér ho přemlouval, aby ze závodu odstoupil a nekazil si pracně vydané renomé. Jeho reprezentační kolega Jan Kubr na tom byl podobně, také on chtěl vzdát, ale nakonec ho Veselý přemluvil, aby v závodě pokračoval. Přes veškerou snahu Veselý v půlce závodu vzdal, když se to poté dozvěděl Kubr, také ze závodu odstoupil. Oba později byli funkcionáři nařčeni ze zrady dělnické třídy a vyloučeni z reprezentace. Veselému bylo na dva roky zakázáno závodit a dokonce musel vrátit titul zasloužilého mistra sportu. Později se zjistilo, že Kubr byl v době závodu vážně nemocný. Pavel celý závod sledoval z novinářského vozu a po každé etapě chodil oba cyklisty utěšovat. Teprve po osmi letech, když se situace v československém cyklistickém svazu trochu uklidnila, jim byly vráceny všechny tituly.²⁰⁷

Třetí povídkou ve sbírce je *Sedm deka zlata*. Tato povídka je příběhem výborného gymnasty Aloise Hudce, který neměl příliš lehký život. Odmítl trénovat mládež, a proto mu byl zakázán vstup do pražských tělocvičen. Život mu komplikovaly také časté domovní prohlídky německými vojáky. V roce 1931 vyrazil do Paříže na závod ve všestrannosti, který vyhrál a dostal zlatou medaili. Poté ještě dokázal vyhrát mistrovství světa v gymnastice na kruzích a jeho vrchol přišel na olympijských hrách 1936 v Berlíně, kde získal zlatou medaili taktéž na kruzích. Po válce mu bylo znovu umožněno závodit, on se ale nechal v prvním poválečném závodě příliš vyhecovat diváky a po pádu si zlomil obě nohy. V následujících letech upadl do zapomnění, příběh ale končí šťastně, když ho pozvou na první spartakiádu a udělí mu odznak zasloužilého mistra sportu.²⁰⁸

Čtvrtou povídkou v *Plné bedně šampaňského* je *Jak to tenkrát běžel Zátopek*. Tato povídka je věnována příběhu atleta Emila Zátopka, který v roce 1952 na olympijských hrách v Helsinkách dokázal vyhrát všechny tři závody, kterých se zúčastnil. Nejprve závod na deset kilometrů, dva dny poté závod na pět kilometrů a hned následující den zvítězil i v maratonském běhu, čímž navždy vstoupil do dějin sportu. Pavel v této povídce popisuje jeho začátky v atletice, obrovské tréninkové

²⁰⁶ PAVEL, Ota. *Plná bedna šampaňského*. 3. vyd. Praha: Olympia, 1990. ISBN 27-062-90. s. 5.

²⁰⁷ Tamtéž, s. 25.

²⁰⁸ Tamtéž, s. 31.

dávky a nezměrné úsilí, které běhání věnuje. Detailně v ní také popisuje průběh jednotlivých závodů i ohlasy, které Zátopkovy výkony vzbudily.²⁰⁹

Pátou povídkou ve sbírce je *Salto nazad*, která byla poté stejně jako mnohé další vydána i v dalším Pavlově díle *Cena vítězství*. Pavel v ní vypráví příběh talentované gymnastky Evy Bosákové, která se přes počáteční nezdary a nedůvěru trenérů vypracuje mezi nejlepší gymnastky světa. Bosáková vyhrála mnoho závodů, ale nedokázala skočit salto vzad. Příliš se bála oné rotace, připadalo jí, že nikdy nemůže dopadnout zpět na nohy. Dlouhé roky ho ve svých sestavách vynechávala, než se rozhodla ho zkusit v nejdůležitějším závodě, na mistrovství světa. Salto vzad skutečně ustála a i díky němu se stala mistryní světa.²¹⁰

„V moskevském Paláci sportu cvičily nejlepší gymnastky světa prostrná, obrovské lampy ozařovaly zelený čtverec. Ve stínu čekala Eva Bosáková. Do jejího vystoupení chyběla už jen minuta, chvěla se a tvář měla vlhkou. Slova „nesmím brečet!“ jí tentokrát nepomáhala. Přitom prostrná byla vždy jejím největším trumfem. Cítila, že se pro gymnastický tanec přímo zrodila, pohyby plynuly z jejího těla jeden za druhým. Naučila se lehkostí baletčina kroku a cirkusáckým skokům. Vybrousila všechno do ryzí dokonalosti, zbývalo jenom salto nazad jako součást velké násobilky. Vedoucí a trenéři jí přiměli, aby skok, jehož se léta bála, zařadila do sestavy. ... Dosud nepoznala pořádně strach. A jestli ho pocítila, zadupala na něj na odrazovém můstku a nechala ho mezi pevnými bradly. Při letu nazad a letu zpátky jako by však jistota těla neexistovala, ztrácela představu, kde je. Takhle si určitě zlomí vaz.“²¹¹

Šestou povídkou v *Plné bedně šampaňského* je povídka s názvem *Bratři*. Pavel v ní vypráví příběh bratrů Františka a Zdeňka Tikala. Oba byli hokejisté a vyrůstali spolu v jednom týmu. Zdeněk ale i s otcem emigroval do Austrálie a Františka pak nechtěli pouštět na turnaje do zahraničí, mohl hrát jen v Československu, celých pět let. Teprve poté se podařilo přemluvit funkcionáře, kteří povolili jeho účast na olympijských hrách v USA. Ještě před odletem se František dozvěděl, že za Austrálii nastoupí jeho bratr Zdeněk, nedokázal si představit, že budou hrát proti sobě. Ve vzájemném zápase Zdeňka František tvrdě atakoval, aby si nikdo nemyslel, že ho šetří. Zdeněk měl ale po nárazu vykloubené rameno a do turnaje už nezasáhl, byl našťvaný na svého bratra, že cestoval do Ameriky kvůli půl hodině hry. Oba bratři se jedenáct let neviděli a právě v Americe zjistili, že už jsou příliš odlišní.²¹²

²⁰⁹ PAVEL, Ota. *Plná bedna šampaňského*. 3. vyd. Praha: Olympia, 1990. ISBN 27-062-90. s. 59.

²¹⁰ Tamtéž, s. 63.

²¹¹ PAVEL, Ota. *Cena vítězství*. 1. vyd. Praha: Naše vojsko, 1968. ISBN 28-007-68. s. 169.

²¹² PAVEL, Ota. *Plná bedna šampaňského*. 3. vyd. Praha: Olympia, 1990. ISBN 27-062-90. s. 70.

Sedmou povídkou ve sbírce je *Prokletý cyklista*. Tato povídka je věnována cyklistovi Janu Kubrovi, který byl vynikající závodník, jenž vyhrál mnoho významných klání. Po odstoupení ze Závodu míru mu ale bylo na dva roky zakázáno závodit. Nechtěli ho ani nikde zaměstnat, a proto musel pracovat s lopatou a krumpáčem na stavbě. Později se stal jeřábníkem, prodal svá kola a začal kouřit. Myslel si, že s milovanou cyklistikou je konec. Po vypršení trestu se ale vrátil, tvrdě trénoval a dokonce dokázal vyhrát závod Praha – Karlovy Vary. Po něm mu ale lékaři našli černý flek na plicích, který byl zřejmě důsledkem předchozí nemoci na Závodu míru. Musel skončit se závoděním, časem se ale k cyklistice vrátil jako trenér a předával své zkušenosti mladým cyklistům.²¹³

„Občas jsem přemýšlel, jak vyrostl cyklista Kubr. Jestli ho udělal talent, anebo práce. Ale dosud nejsou na světě takové přístroje, které by změřily, kolik měl talentu Vincent van Gogh, Michelangelo, Rembrandt. Ale jedno je jisté, že všichni tito a další lidé, co hodně dokázali, byli pracovití, že z toho zešíleli buď sami, anebo jejich příbuzní, anebo zapomněli jíst a pak zemřeli vyčerpáním. Jak Kubr chtěl také hodně dokázat na přístroji zvaném kolo. A co chtěl vlastně dokázat? ... Jana Kubra především bavilo jezdit na kole. Miloval rána, kdy ujížděl jižními Čechami, a galusky předly.“²¹⁴

Osmou povídkou ve sbírce je *Brankář*. Hlavním hrdinou této povídky je hokejový brankář Josef Mikoláš, který měl velmi těžké dětství. Byl velmi hubený a pomalu se vyvíjel, navíc měl dolní končetiny poznamenané křivicí. Díky fotbalu s ostatními dětmi se jeho kondice pomalu zlepšovala, často ho však kvůli handicapu dávali do branky. V patnácti letech odešel proti vůli své matky na hornické učiliště a začal hrát hokej. Neuměl pořádně bruslit, a tak ho opět poslali do branky. Josef na sobě tvrdě pracoval a nakonec se prosadil do juniorského výběru Vítkovic. Poté se dostal i do reprezentace a především díky jeho skvělým výkonům skončilo Československo druhé na mistrovství světa za Kanadou a stalo se mistrem Evropy.²¹⁵

Devátou povídkou v *Plné bedně šampaňského* je *Výstup na Eiger*, který byl po Pavlově smrti vydán v samostatné sbírce povídek *Výstup na Eiger*. Tato povídka je příběhem horolezců Radana Kuchaře a Zdena Zibrina, kteří chtěli zdolat nejtěžší evropskou stěnu Eiger. Tu před nimi ještě nikdo nezdolal a navíc se na ní zabilo

²¹³ PAVEL, Ota. *Plná bedna šampaňského*. 3. vyd. Praha: Olympia, 1990. ISBN 27-062-90. s. 77.

²¹⁴ Tamtéž, s. 73.

²¹⁵ Tamtéž, s. 83.

mnoho horolezců. Po velkých obtížích a za dramatických okolností se jim jako prvním podařilo Eiger zdolat. Jejich výstup sledovalo mnoho novinářů i fotografů.²¹⁶

Desátou povídkou ve sbírce je *Plná bedna šampaňského*. Hlavním hrdinou povídky je házenkářský brankář Jiří Vích, který se s mužstvem Dukly Praha probojoval do finále Evropského poháru v Paříži. Byl považován za nejlepšího brankáře světa a spoluhráči věděli, že se na něho mohou spolehnout. Fanoušci jim ale příliš nevěřili, i proto, že se měli utkat se suverény evropské házené, s Dinamem Bukurešť. Po první půli Dukla jasně prohrávala, ale v té druhé dokázala skóre senzačně zvrátit. Především díky fantastickým zákrokům Vícha utkání vyhráli a jako dar od jednoho francouzského fanouška dostali plnou bednu šampaňského.²¹⁷

„Na tu noc a na ten zápas nezapomenu. Byl to zápas, jaký neměl ve světě házené obdoby. Ted' se projíždíme v malém zakleném parníčku nahoru a dolů po Seině, nad námi září hvězdnaté nebe a po stranách vyplouvá jarní osvětlená Paříž ... Číšník v bílém přináší měděnou místu plnou hořící vodky, rozpoznávám jednotlivé tváře, a hlavně oči Racka, hoří stejně jako plameny, a rty, zmáčené vínem a štěstím, šeptají bůhví pokolikáté: „Kluci, pořád tomu nevěřím!“ Mně se taky zdá všechno neskutečné. Nejsem opilý, sedím jakoby šokován a všechno se vrací ve velkých obloucích jako vysoký odražený míč.“²¹⁸

Jedenáctou povídkou ve sbírce je povídka s názvem *Skokani*. Pavel v ní popisuje cestu československé reprezentace skokanů na lyžích na zimní olympijské hry v Innsbrucku 1964. Hlavním trenérem reprezentace byl Zdeněk Remsa a nutil závodníky skákat v těžkých podmínkách, aby je poté na olympiádě nemohlo nic překvapit. Skokan Josef Matouš nakonec na olympiádě skončil čtvrtý a příběh vyvrcholí na závodě světového poháru v německém Obersdorfu, kde měli největší můstek na světě. Českoslovenští závodníci se na něm přetahovali o první místo a Dalibor Motejlek závod nakonec vyhrál v novém světovém rekordu sto čtyřicet dva metrů.²¹⁹

Poslední dvanáctou povídkou v této sbírce je *Pár kilometrů od Terezína*. Pavel v ní vypráví příběh chlapce, který se narodil kousek od koncentračního tábora Terezín, a jeho dětství poznamenaly hrůzy druhé světové války. I přes nelehký životní osud se Ladislav Heller věnoval sportu, především fotbalu. Jeho láskou se ale o pár let později

²¹⁶ PAVEL, Ota. *Plná bedna šampaňského*. 3. vyd. Praha: Olympia, 1990. ISBN 27-062-90. s. 94.

²¹⁷ Tamtéž, s. 103.

²¹⁸ Tamtéž, s. 95.

²¹⁹ Tamtéž, s. 111.

stala cyklistika, ve které to Heller dotáhl až do reprezentace a dvakrát vyhrál slavný Závod míru.²²⁰

5.3 Cena vítězství

Po velkém úspěchu prvních dvou vydaných knih sestavil Pavel v roce 1968 další, s názvem *Cena vítězství*. Kniha ale neobsahuje žádné dosud nevydané texty. První polovinu *Ceny vítězství* Pavel věnoval reportážím z již vydané *Dukly mezi mrakodrapy* a druhou polovinu této knihy nejúspěšnějším povídkám z *Plné bedny šampaňského*. Vzhledem k obrovskému čtenářskému úspěchu obou knih, kterých se dohromady do roku 1968 prodalo přes sto tisíc, se chtělo nakladatelství Naše vojsko i autor samotný svěřit na vlně úspěchu. Proto je *Cena vítězství* složená z nejlepších a nejúspěšnějších pasáží *Dukly mezi mrakodrapy* a povídek z *Plné bedny šampaňského*, konkrétně obsahuje povídky *Poslední zápas Františka Kloze*, *Když ti to nejede*, *Výstup na Eiger*, *Plná bedna šampaňského*, *Vývrтка smrti*, *Salto nazad*, *Dva bratři* a *Jak to tenkrát běžel Zátopek*. Každá z těchto povídek byla publikovaná dokonce několikrát, ať už v Československém vojáku, jiném periodiku nebo později v jednom z Pavlových povídkových souborů. I když nepřinesla *Cena vítězství* nic nového, našla si své místo ve sportovní literatuře a prodalo se jí několik desítek tisíc.

Mezi čtenáři nejoblíbenější pasáže patřila pasáž nazvaná *Těch prvních sedm*, kde Pavel čtenářům a fotbalovým fanouškům přibližoval slavné hráče pro ně dosud nevídaným způsobem: „*Fotbal je láska, někdy dokonce vášeň, anebo jenom obživa. Pro Václava Pavlise znamenal od klukovských let často všechno najednou. Táta Josef měl doma šest dětí a koníka ve stáji u Grébovky. Sami spali v jednom kumbále. V takové těsnotě Václav příliš nevyrostl a učedníci z velkých řeznictví mu na černohradském plácku říkali: „Seš malej, deš chytat.“ Vždycky se cítil proti ostatním trošku ušlápnutý. V brance to bylo jiné. Něco z periférie, jež musela být ohebná a rychlá, aby stačila blízkému velkoměstu, přeneslo se do jeho těla. Mezi tyčemi stál hřmotným klukům, kteří se rozkročili a prali do něho míči. Lidé se na Černohradě zastavovali, tenkrát se na poutích střílelo na některé brankáře zašlé slávy. Ti, co už znali, dávali k lepšímu: „Kdo mu dá kus, dostane korunu.“*“²²¹

²²⁰ PAVEL, Ota. *Plná bedna šampaňského*. 3. vyd. Praha: Olympia, 1990. ISBN 27-062-90. s. 112.

²²¹ PAVEL, Ota. *Cena vítězství*. 1. vyd. Praha: Naše vojsko, 1968. ISBN 28-007-68. s. 15.

5.4 Pohár od Pánaboha

V roce 1971 vydal Ota Pavel další sbírku povídek ze sportovního prostředí, *Pohár od Pánaboha*. Sám Pavel považoval tuto knihu za návrat ke sportovní tematice po vydání úspěšné vzpomínkové prózy *Smrt krásných srnců*. Dvě z jedenácti povídek v Poháru od Pánaboha napsal už v roce 1957, ale zbylých devět napsal a většinu i časopisecky publikoval na začátku 70. let, tedy po ukončení práce na prvním mimosportovním díle. Odlišností tohoto díla od předchozí sportovní tvorby bylo, že reálné sportovní hrdiny vystřídala fikce. Povídky v Poháru od Pánaboha jsou smyšlené včetně postav, a někdy i reality, ve které se odehrávají. Ve své podstatě jsou však založeny na pravdivých základech a za smyšlená jména lze dosadit skutečné sportovce, kterým se konkrétní příběhy velmi podobaly. Autorovou výhodou bylo, že díky fiktivním příběhům mohl psát svobodněji než v minulosti, nemusel se držet daných faktů a dodržovat pravdivost. Sbíрку *Pohár od Pánaboha* lze považovat za autorův přechod od sportovních reportáží ke sportovní beletrii.²²²

První povídkou ve sbírce je *Pohár od Pánaboha*. Hlavními postavami jsou fotbalista Petr Hendrych a jeho žena Alena. Petr byl už dosluhujícím hráčem na konci kariéry a nedostával se již do základní sestavy týmu. Časem si uvědomil, že mužstvu se daří i bez něj a že je už asi opravdu příliš starý na to, aby s nimi držel krok. Věděl, že mu klub už neprodlouží smlouvu, začal pít a kouřit, skončil s fotbalem. Na konci příběhu mu funkcionáři přinesli pohár za zásluhy pro klub, on se lekl, že je to „pohár od Pánaboha“ a brzy umře, nikdy totiž tak zvláštní pohár neviděl.²²³

Druhá povídka ve sbírce má název *Odpusť nám naše viny*. Tato povídka je příběhem party horolezců, která snila o tom, že jednou vyleze na horu Nanga Parbat. Jejím vůdcem byl Josef Brabec, nacisté mu ale zastřelili otce a on se od té doby bál podnikat riskantní výstupy. Němečtí vojáci dostali echo, že tato parta skrývá zbraně, našli je v jejich úkrytu a Josefa zastřelili. Ostatní členy party odvedli do koncentračního tábora. Po válce se znovu shledali a vydali se do alp zdolat horu Velká neznámá. Neměli však žádné finance ani potřebné vybavení. Potkali se tam však s místním novinářem, který jim slíbil, že pokud se jim povede horu zdolat za jediný den, vyplatí jim odměnu. Ve stejnou dobu podnikala útok na vrchol i skupina Němců. Jeden z nich zůstal viset na laně a jediní, kdo mu mohli pomoci, byli oni. Nechtěli zachraňovat

²²² SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003. ISBN 80-7304-036-0. s. 142.

²²³ PAVEL, Ota. *Pohár od Pánaboha*. 1. vyd. Praha: Olympia, 1971. ISBN 80-8663-116-8. s. 9.

Němce, jehož národ jim zkazil život. Po chvilce váhání mu ale zachránili život i za cenu nevyplacené odměny. S německou skupinou se poté utábořili a spřátelili.²²⁴

Třetí povídkou ve sbírce je *Na silnici k Vratislavi*. Povídka je příběhem polského cyklisty Tolka Pietrowského, který se na Závodu míru dostal do úniku před ostatními závodníky. Do cíle ještě zbývá mnoho kilometrů a Tolek si uvědomoval, že ho peloton může dostihnout. Ke konci mu výrazně ubývaly síly, dozvěděl se, že peloton se už blíží. Netrvalo to dlouho a peloton ho předjel, on ztratil motivaci a chtěl se vzdát. Český lékař u trati ho ale přemluvil, aby závod dokončil, protože jinak nebude moci být klasifikován polský tým. Pietrowski se nevzdal, závod dokončil a v cíli mu všichni aplaudovali. Jeho matka plakala dojetím a trenér mu za obrovskou snahu, s níž závod dokončil, děkoval.²²⁵

Čtvrtá povídka ve sbírce má název *Zítřka začnou všední dny*. Pavel v ní vypráví příběh slavného hokejisty Mirka, který byl kapitánem mužstva, jeho ikonou. Zároveň byl milovníkem žen a holdoval alkoholu. Jeho mužstvo čekalo utkání s nejslabším mužstvem ligy, Mirek v něm zavinil dvě branky a diváci ho vypískali. Nikdo z mužstva, včetně trenéra, si mu nedovolil nic říct. On sám ale tehdy pochopil, že už nastal čas na odchod. Přišel za trenérem, aby ho od příštího zápasu už nestavěl a ukončil kariéru.²²⁶

Pátá povídka ve sbírce *Pohár od Pánaboha* nese název *Žluté růže*. Vypráví příběh paní Bendové, jejíž syn byl horolezec. Jednoho dne jí přijde domů zpráva, že její syn zemřel při výstupu na Kavkazu. Nechtěla se smířit s jeho smrtí, protože byl jediný, kdo jí zbyl. Manžel se zabil při opravování hromosvodů a ona se upnula k synovi. Při ročním výročí jeho smrti chtěla, aby nějaký horolezec položil před horu, kde syn zemřel, jeho oblíbené žluté růže. Nikdo ale nemohl, a tak se rozhodla, že poletí na Kavkaz sama a položí pod horu smrti kytici žlutých růží.²²⁷

Šestou povídkou ve sbírce jsou *Hodinky s vodotryskem*. Tato povídka je příběhem cyklisty Martina, který v Čechách vyhrával všechny závody. V jednom z nich porazil i francouzského cyklistu Oteka, který mu poté radil, aby vyrazil na závody do zahraničí, že ani tam by se neztratil. Martin souhlasil a vyrazil na závod do Švýcarska. Tam při procházce narazil na obchod s hodinkami Omega a jedny se mu tolik zalíbily, že bez nich nechtěl odejít, neměl na ně ale peníze. Byly zlaté a dokonce měly i stopky, říkal jim hodinky s vodotryskem. Se známým Francouzem Otekem se dohodl, že pokud vyhraje, zapózuje po závodě s kolem značky La perle a za odměnu dostane peníze na

²²⁴ PAVEL, Ota. *Pohár od Pánaboha*. 1. vyd. Praha: Olympia, 1971. ISBN 80-8663-116-8. s. 14.

²²⁵ Tamtéž, s. 19.

²²⁶ Tamtéž, s. 25.

²²⁷ Tamtéž, s. 30.

hodinky. Martin po strhujícím závěru zvítězil na starém kole favorit. Před fotografy však z hrdosti kolo nevyměnil a pózoval se svým starým kolem. Přišel tak o hodinky s vodotryskem.²²⁸

Sedmou povídkou v *Poháru od Pánaboha* je *Nejhezčí den Daniela Groussarda*. Pavel v ní vypráví o francouzském cyklistovi Danielovi, který se měl zúčastnit závodu v Československu. Jeho protivníci před startem závodu usuzovali, že se zřejmě jedná o velmi kvalitního závodníka, protože měl proti nim špičkové vybavení. V průběhu závodu se propadl až na poslední místo, chvíli dokonce šel pěšky, nakonec mu ale pomohl motocyklista, který ho dotáhl do cíle, i když o mnoho později než ostatní. Diváci mu v cíli tleskali, protože vyšlo najevo, že je v Československu na návštěvě u tety a tohle byl jeho první cyklistický závod v životě.²²⁹

Osmou povídkou ve sbírce jsou *Olympijské hry*. Jedná se o sci-fi povídku, ve které Pavel popisuje Olympijské hry, jak si je sám vysnil. Hlavním hrdinou je redaktor deníku *Nový svět* Jakub Novák. Hry se konaly na našem území, účastnily se jich i národy z jiných planet. Dopravním prostředkem té doby byly létající lodě a v zemi se nekradlo. Plavecké soutěže se konaly v pražském Podolí a fotbalový turnaj na Maninách. Jakub měl jako vážený novinář možnost vyzpovídat reprezentanty planety F a dozvěděl se od nich, že dokážou uběhnout sto metrů za tři vteřiny, že fotbal hrají na krásu a při výsledcích měří talent a píli jednotlivých hráčů, vždy tak zvítězí největší dřiči. Na hrách se nevyvěšovaly vlajky, ani nehrály hymny, aby se jeden národ nepovyšoval nad ostatní.²³⁰

Devátou povídkou ve sbírce je *Jak to člověk vyhrál a potom prohrál*. Hlavními hrdiny této povídky jsou belgičtí cyklisté van Ivens a Hufkens, každý v ní má ale trochu jinou roli. Van Ivens byl mezi cyklisty nenáviděný, protože ostatním za jízdy kradl ovoce z kapes, nebo je prosil o pití, a když mu dali napít, všechno vypil, i když měl ještě vlastní. V jedné etapě závodu se před cílem dostal do úniku s Bulharem, který s ním nechtěl střídat tempo a tak ho van Ivens shodil z kola. Na špici s ním zbyl už jen Čech Žán, v cíli ho van Ivens předstihl a oblékl se žlutého trikotu pro průběžně vedoucího závodníka. V poslední etapě závodu ho ale peloton předjel a nikdo mu nechtěl pomoci v dotahování. Belgický cyklista nakonec rezignoval a ze závodu odstoupil. Druhý hrdina Hufkens jel celou etapu s velkým náskokem před ostatními, před cílem

²²⁸ PAVEL, Ota. *Pohár od Pánaboha*. 1. vyd. Praha: Olympia, 1971. ISBN 80-8663-116-8. s. 35.

²²⁹ Tamtéž, s. 42.

²³⁰ Tamtéž, s. 48.

u náměstí ale zastavil u své přítelkyně a políbil ji. Dostal od ní kytici a už pro něj nebylo důležité, jak závod dopadne.²³¹

Desátou povídkou v *Poháru od Pánaboha* je *Vlajka s medvědem*. Tato povídka je příběhem čtyřčlenného družstva v závodě hlídek ve složení: lyžař Toman, sedlák Batha, vystudovaný sportovec Matěj a mluvka Petr. Jejich družstvo se zúčastnilo orientačního závodu na dvacet pět kilometrů v Orlických horách. Petrovi v průběhu závodu začaly docházet síly, nejsilnější člen týmu Matěj se ho snažil neustále podporovat. Pár kilometrů před cílem se jeho únava vystupňovala, bylo mu do breku. Matěj se ho pokusil probudit fackou, která zabrala, a Petr se z posledních sil vyškřábal na závěrečnou střelbu, přál si, aby to týmu opět nezkazil. K překvapení všech zastřílel nejlépe z týmu a pomohl mu k celkovému vítězství. Odměnou vítězům byla vlajka s medvědem a dort.²³²

Poslední jedenáctou povídkou ve sbírce je *Kopnutí za 3000 dolarů*. V této povídce se Pavel vrátil ke vzpomínkám na cestu po USA s fotbalovým klubem Dukla Praha. Hráči Dukly chodili během pobytu v New Yorku trénovat v typických žluto červených dresech do Central parku, kam se na ně pravidelně chodil dívat jeden Čechoameričan. Před jedním z tréninků je poprosil, zda by si s nimi mohl zatrénovat. Trenér Vejvoda souhlasil a neznámý fanoušek se zapojil do tréninku. Nevadilo mu, že se příliš nedostal do hry a byl o hodně pomalejší než ostatní. Po tréninku vyšlo najevo, že se jednalo o známého chirurga profesora Václava Hanouska. Ten celý tým pozval na druhý den na večeři do luxusní restaurace, kde se hráči trochu opili a dělali ostudu. Večeře stála profesora tři tisíce dolarů. Když později přijel na návštěvu do Prahy na zápas Dukly, všichni se od něj distancovali, protože se nechtěli bavit s Američanem. Nakonec ho ale po zápase pozvali do kabiny a hráči jej radostně přijali. Připil si s nimi hořkým čajem a byl šťastný.²³³

5.5 Syn celerového krále

Rok po dalším úspěšném povídkovém souboru *Pohár od Pánaboha*, tedy v roce 1972, Pavel navázal souborem s názvem *Syn celerového krále*. Autor se v něm vrátil zpět k reálným postavám i příběhům konkrétních sportovců. Do tohoto souboru Pavel zařadil i některé již vydané a úspěšné povídky a také části z knihy *Dukla mezi*

²³¹ PAVEL, Ota. *Pohár od Pánaboha*. 1. vyd. Praha: Olympia, 1971. ISBN 80-8663-116-8. s. 53.

²³² Tamtéž, s. 60.

²³³ Tamtéž, s. 67.

mrakodrapy, které rozdělil do povídek. Na textech autor až do knižního vydání průběžně pracoval, upravoval je, nebo byl do úprav nucen cenzurou. Povídka *Když ti to nejede* vyšla poprvé ve sbírce *Plná bedna šampaňského*. Téhož roku vyšla i ve francouzském překladu v časopise *Miroir* pod názvem *Omyl* a pod novým názvem se pak ocitla v *Synovi celerového krále*. Povídky *Poslední zápas Františka Kloze*, *Sedm deka zlata*, *Dva bratři* (posléze *Bratři*) a *Salto nazad* byly upraveny minimálně, proto byly z tohoto souboru vyřazeny a zůstaly v původní verzi jen v *Plné bedně šampaňského*. Kniha ale obsahuje i mnohé povídky dosud nevydané, jež Pavel napsal na začátku 70. let. Z těchto povídek je patrné, že autor již vyzrál ve skvělého vypravěče. Znovu se v nich zaměřil na jemu nejbližší sporty, fotbal a cyklistiku. *Syn celerového krále* opět slavil úspěch mezi čtenáři i kritiky, už sice nebyl tak velký jako u prvních dvou vydaných knih, ale to bylo zřejmě způsobeno velkým očekáváním literární veřejnosti, které provázelo každé další autorovo dílo. V době vydání tohoto povídkového souboru byl Pavel již těžce nemocný, přesto stále dokázal psát s obrovským zaujetím a snahou o dokonalost. I když to Pavel sám neplánoval, stal se *Syn celerového krále* jakousi rozlučkou se sportovně zaměřenými povídkovými soubory.²³⁴

První povídkou v souboru je *Kolik má kůň chlupů*. Pavel v ní popisuje své začátky ve sportovní žurnalistice, konkrétně svůj vstup do Československého rozhlasu. Ve sportovní redakci se potkal s kapacitami svého oboru, Edmundem Koukalem, Josefem Horou, Otakarem Procházkou nebo Josefem Lauferem. Pavel v ní zpočátku působil jako elév a myslel si, že mu to dobře půjde a on časem dostane více prostoru. Myslel si, že když pracuje v redakci s takovými odborníky, zanedlouho bude stejně dobrý jako oni. Jenže se přepočítal a jeho začátky v redakci nebyly příliš jednoduché ani úspěšné. Zjistil, že psát kvalitní reportáže je mnohem těžší než myslel, a v této povídce vypráví, jak dělal jednu ze svých prvních reportáží. Dostal od Svazarmu povolení, že se může svézt s jedním pilotem ve větroni. Vyrázil tedy na letiště do Vrchlabí v přesvědčení, že budou všichni koukat, až si přečtou jeho reportáž. Do té doby letěl jen jednou, z Prahy do Brna, kam ho poslal otec kvůli prodeji mucholapek. Pilotem, o kterém měl napsat onu reportáž, byl Jaroslav Kumpošt, zkušený pilot, který do té doby nalétal přes šest tisíc hodin. Pavel ho před vzletem několik hodin vyzpovídal a poté vyletěli na okružní let. Když chtěl Kumpošt přistát, měl Pavel pocit, že trefí koně, kteří zrovna přecházeli přes cestu. Měl takový strach, že spočítal všechny

²³⁴ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003. ISBN 80-7304-036-0. s. 146.

chlupy, které měli, celkem jich prý bylo 1 498 322. Pilotovi se ale podařilo bez komplikací přistát a s Pavlem se příštích deset let neviděli.²³⁵

Druhou povídkou v souboru je již zmíněný *Prokletý cyklista*, publikovaný v *Plné bedně šampaňského*. Třetí povídkou v tomto souboru je *Jak Bohoušek Váňa oplatil hořký slzy Marušky Kettnerové*. V této povídce Pavel vypráví příběh Bohuslava Váni, který byl velkým fanouškem stolního tenisu. Za kapesné od rodičů se jel podívat na mezinárodní utkání do Prahy, ve kterém se střetli domácí reprezentantky s Maďarskem, a za Československo nastoupila vyhlášená krasavice Marie Kettnerová. V utkání se jí nedařilo a nakonec ho jasně prohrála, Bohuslav si přesto po utkání přišel za Marií pro podpis. Plakala, byla nešťastná a Váňa jí tehdy slíbil, že to Maďarům oplatí. Začal se intenzivně věnovat stolnímu tenisu, doma tvrdě trénoval, i když jen o zeď místo stolu. Poté se přihlásil do místního turnaje amatérů, kde zaujal funkcionáře pražské Sparty, kteří mu nabídli angažmá v jejich klubu. Váňa byl v té době věkem ještě kluk a většinu zápasů se zkušenějšími soupeři prohrával. Pro úspěch byl ale ochoten udělat téměř cokoli a trénoval až pět hodin denně. Postupně se vypracoval až do reprezentace a v roce 1938 se jako osmnáctiletý zúčastnil mistrovství světa v Londýně. Turnajem hladce procházel až do semifinále, kde se měl utkat s legendárním stolním tenistou a mnohonásobným mistrem světa, Maďarem Barnou. Utkání vyhrál jednoznačně tři nula na sety a postoupil do finále konaném na slavném stadionu Wembley. V něm se utkal s Rakušanem Bergmanem, první set sice prohrál, ale ve třech následujících zvítězil a stal se mistrem světa, totéž zopakoval i později v Paříži.²³⁶

Jak Bohoušek Váňa oplatil hořký slzy Marušky Kettnerové: „*V ruce držel jedinou zbraň, s kterou se vydává dobýt svět: raketu Schlezinger. Má tvrdé dřevo a skvěle se s ní útočí. Nikdy nevěděl, jestli je dřevo z jasanu nebo buku, nikdy nevnímal, jakou má barvu guma na pálce, ale věděl, že je to skvělá zbraň. Dřevo muselo nejspíš vyrůst v nějaké kouzelné zahradě. Nikdy neměl moc peněz a tahle pálka měli velkou cenu, těžko, přetěžko se sháněla, pro něho měla ještě větší cenu než nový automobil Rollsroyce. Vyšel ven a věděl, že už má velké sportovní srdce.*“²³⁷

Čtvrtou povídkou ve sbírce *Syn celerového krále* je již zmíněný Omyl, pátou povídkou je také již zmíněná povídka *Pár kilometrů od Terezína*. Šestou povídkou je do té doby knižně nevydaná *Reportážní povídka za pět litrů hříbků ve sladkokyselém nálevu*. Jejím hrdinou je sportovní nadšenec Jaroslav Pekař, jenž byl trenérem hokejového klubu Dukla Liberec a zároveň i fotbalového Dukla Zbiroh. Sport miloval,

²³⁵ PAVEL, Ota. *Syn celerového krále*. 3. vyd. Praha: Slávka Kopecká, 2004. ISBN 80-86631-18-4. s. 10.

²³⁶ Tamtéž, s. 32.

²³⁷ Tamtéž, s. 35.

věnoval se všem možným odvětvím, v žádném ale nevynikal. S Pavlem se znal už z dob v redakci Stadionu a sám Pekař ho oslovil s nabídkou, zda by nemohl napsat reportáž o jeho týmu Dukla Zbiroh, že mu za to dá pět litrů hříbků ve sladkokyselém nálevu. Pavel vzhledem k rodinné zálibě k houbaření souhlasil, Pekař mu to dokonce podložil písemně. Když se shledali, vyrazili do lesa, ale po hříbcích ani stopy. Nahodili tedy alespoň pruty, Pavel byl po otci vášnivý rybář, jenže ani ryby nebrali. Poté se Pavel vydal na utkání, o kterém měl napsat reportáž. Jednalo se o typický výkonnostní fotbal a na úrovni hry to bylo znát. Na utkání nedorazil ani rozhodčí a Zbiroh v něm porazil Rokycany čtyři nula. Pavel pak napsal, že úroveň nebyla příliš vysoká, ale hráči hrají s ohromným srdcem a nadšením, které by jim mohli závidět mnozí profesionální hráči.²³⁸

Sedmou povídkou ve sbírce je vzpomínka na fotbalistu Dukly Praha, Jaroslava Borovičku, s názvem *Já jsem král, ty jsi král*, jenž byla vydaná už v *Dukle mezi mrakodrapy*. Borovička nebyl mezi fanoušky příliš oblíbený hráč, říkali mu Hrubíán, protože byl rebel týmu a ani s Pavlem nebyli příliš velcí přátelé. Jeho předci i rodiče pěstovali nejlepší celer široko daleko, a tak ho nazývali také *Syn celerového krále*. Když byl ale Pavel hospitalizován v nemocnici, Borovička ho navštívil. Pavel na něj ale neměl náladu a poslal ho pryč, druhý den však přišel znovu a přinesl mu květiny. V následujícím roce mu Dukla neprodloužila smlouvu, protože ho považovala za neperspektivního a odešel bez fanfár. Kariéru si ještě prodloužil ve Vítkovicích, Vlašimi nebo Sokolovu, už se ale nejednalo o nejvyšší soutěž. Musel nastoupit do práce a začínal na pozici grafika v tiskárně. Jeho snem bylo se stát spisovatelem, jakým byl Ota Pavel, jenže neuměl psát na stroji. Pavel mu tedy v jeho začátcích pomáhal a naučil ho psát všemi deseti. Dával mu pak číst své první pokusy o povídky a Pavel mu doporučil, ať raději zůstane u fotbalu a zkusí se stát trenérem.²³⁹

Osmou povídkou ve sbírce *Syn celerového krále* je *Hálo, taxi!* Pavel v ní vypráví příběh dvou postav, taxikáře a cestujícího a i tato povídka je autorovou vzpomínkou na Duklu mezi mrakodrapy. Z New Yorku přiletěl do Prahy Čechoameričan, nasedl na letišti do taxíku a chtěl odvézt ke Karlovu mostu, že prý ho už neviděl přes dvacet let. Taxikář vypráví, že emigroval a jmenuje se František Studnička, vyprávěl mu také vzpomínky na Duklu, které chodil fandit při jejím turné v Americe. Vzpomínal na talentovaného útočníka Rudolfa Kučeru, kterého milovala celá Amerika a považovali ho tam za nejlepšího fotbalistu světa. Vyprávěl, jak ho při

²³⁸ PAVEL, Ota. *Syn celerového krále*. 3. vyd. Praha: Slávka Kopecká, 2004. ISBN 80-86631-18-4. s. 79.

²³⁹ Tamtéž, s. 92.

oslavě po jednom z utkání sám nesl na ramenou. Oním taxikářem byl sám Rudolf Kučera, ale svoji totožnost nepřiznal a dál poslouchal vyprávění svého obdivovatele.²⁴⁰

Hálo, taxi!: „A tomu Kucera řekli, aby v Amerika zůstal, že bude mít peněz jako železo. A von řek žurnalistům, že v Amerika nemůže zůstat, a když se ho ptali proč, tak jim řek, že by nemoh bejt bez toho vašeho Václavského náměstí, kde prej chodí holky jak malina. Takový prej nejsou nikde na světě. Všichni se moc smáli a on vodjel domů. Žurnalisti to s těm holka dali do novin. U nás frýdom – svoboda. Ale Amerika Kucera milovat. U vás malej kluci milují kovboj, a u nás český americký kluci milovat Kucera. A chtěli být Kucera.“²⁴¹

Devátou povídkou ve sbírce je již výše zmíněná povídka s názvem *Nejhorší je bejt brankářem*. Další, tedy desátou povídkou, jsou Baroni na kolech, jež je příběhem o italském cyklistovi Christianu Battagliovi, jehož Pavel považoval za jednoho z nejlepších sportovců světa, aniž by vyhrál velký závod. Jeho rodina pocházela z Itálie, ale on se i s matkou a otcem usídlili v jižních Čechách. On i jeho sestra byli od dětství vášniví cyklisté a přáli si stát se slavnými. Christian dokonce později závodil za Československou reprezentaci, když se ale měl zúčastnit olympijských her v Berlíně 1936, při tréninku před hrami si zlomil ruku. Závodil až do padesáti let a vytvořil také rekord v počtu startů na závodě Praha – Karlovy Vary – Praha, na němž se pětadvacetkrát snažil o vítězství, nikdy však neskočil lépe než čtvrtý. Jeho sestra musela se závoděním skončit po srážce s automobilem. Pavel ho obdivoval i pro jeho skromnost, protože si na své cyklistické výlety po celé Evropě bral jen vodu a chléb.²⁴²

Jedenáctou povídkou v *Synovi celerového krále* je *Služebník náš Hubert*. Pavel v ní vypráví příběh oblíbeného a uznávaného lékaře pražské Dukly Huberta Topinky. Pavel s bývalými hráči Dukly přijel na jeho pohřeb a společně vzpomínali. Pohřbu se zúčastnila řada osobností. Topinka býval zubařem, poté pracoval jako lékař ve fotbalové Spartě, ale největší část života strávil s Duklou, se kterou cestoval po světě a měl u nich velkou důvěru. Po zápase s brazilským Santosem se na něj se zraněním obrátil i samotný Pelé, nejlepší hráč na světě. Za svoji práci dostal doktor Topinka vyznamenání od prezidenta republiky. V klubu pracoval až do šedesáti, když se ale po jednom z utkání vrátil domů, usnul a už se nikdy neprobudil.²⁴³

Poslední dvanáctou povídkou v této sbírce je Alfréd Jindra. Tato povídka je osobní nostalgickou vzpomínkou Pavla na veslařského závodníka s těžkým osudem.

²⁴⁰ PAVEL, Ota. *Syn celerového krále*. 3. vyd. Praha: Slávka Kopecká, 2004. ISBN 80-86631-18-4. s. 109.

²⁴¹ Tamtéž, s. 112.

²⁴² Tamtéž, s. 132.

²⁴³ Tamtéž, s. 145.

Jindra pocházel z chudé rodiny a dětství strávil po ústavech, kde ho často šikanovali. Když ho z ústavu propustili, začal pracovat v továrně a objevil novou lásku, řeku. Půjčil si kánoe a každý den trénoval, přihlásil se do místního veslařského klubu, kde to dotáhl až do reprezentace. Jeho týmovým kolegou byl známý Josef Holeček, favorit každého závodu. Společně se zúčastnili olympijských her v Helsinkách 1952, na níž Jindra závodil stále s vypůjčenou kánoí. Holeček tehdy slavně vyhrál závod na kilometrové trati, kde skončil Jindra v poli poražených. Ve vytrvalostním závodě na deset kilometrů už ale bylo všechno jinak, Jindra jel téměř celý závod na čele, Holeček okolo šestého místa. V cíli ho však dva soupeři předjeli a skončil třetí. Po olympiádě dostal těžkou žloutenku a už ho nechtěli ponechat členem armádního klubu. Jindra tehdy neměl téměř žádné peníze a jedl pouze suché rohlíky. Z nemoci se vyléčil a nastoupil znovu do továrny, aby si vydělal na živobytí. Stále trénoval a pomalu se vracel na dřívější úroveň. Jenže před olympiádou v Melbourne 1956, kam se toužil probjovat, u něj lékaři zjistili zánět mozkových blan. Znovu se vyléčil a znovu se vrátil k závodění. Po roce ho však srazila další rána, lékaři mu diagnostikovali obrnu, na kterou tehdy umíralo mnoho sportovců. S nemocí bojoval několik let, dostal se psychicky na dno a chtěl se zastřelit. Nikdy to však neudělal a dál bojoval. Po všech nemocích, kterými si prošel, se zjistilo, že se nakazil ve znečištěné řece, z čehož dostal žloutenku, jež odstartovala zdravotní patálie. Staří přátelé od řeky ho už dávno opustili, chtěl se vzdělávat, a proto se přihlásil na vysokou školu. Změnil svůj život a vytvořil si nový svět, svět bez řeky.²⁴⁴

5.6 Pohádka o Raškovi

Pohádka o Raškovi přinesla do české literatury dosud nepoznané. Tato silně beletrizovaná a stylizovaná autobiografie nejslavnějšího skokana na lyžích v české i československé historii Jiřího Rašky zcela přesáhla rámec sportovní žurnalistiky. Bohumil Svozil označil *Pohádku o Raškovi* jako novelu, spíše se ale opravdu podobá pohádce. Toto dílo je považováno za vrchol autorovy tvorby, jeho vydání se ale bohužel nedežilo. Dílo sice v únoru 1972 dokončil, vydáno však bylo až v roce 1974, tedy necelý rok po jeho smrti. Autor moderní pohádky cíleně zjednodušuje a schematizuje tak, aby původně obyčejný příběh dostal mytický nádech. Přesně taková je i *Pohádka o Raškovi*. Jiří Raška v ní jako chlapec vykročil za svým

²⁴⁴ PAVEL, Ota. *Syn celerového krále*. 3. vyd. Praha: Slávka Kopecká, 2004. ISBN 80-86631-18-4. s. 155.

ušlechtilým snem a v dospělosti na něj skutečně dosáhl. Obklopují ho postavy, jejichž rady si bere k srdci, pronásledován nástrahami, které musí překonat. Zároveň je provázený jevy, které mají pohádkový nádech. Impulz ke vzniku tohoto díla dostal Pavel v polovině roku 1968, kdy mu Jiří Raška při návštěvě převyprávěl svůj život a sportovní zážitky. Pavel se poté na základě tohoto vyprávění rozhodl napsat na půl fiktivní a na půl pravdivý příběh. Tuto variantu zvolil, protože se mu zdála nejužitečnější pro smysl Raškova života a práce. Po přečtení knihy lze dát autorovi za pravdu, protože Raškův životní příběh opravdu připomíná krásnou legendu o chudém chlapci, který dobyl svět. I v tomto díle je patrný styl vypravěčské lehkosti a úsměvného humoru, což je typické i pro ostatní Pavlova díla. Text obsahuje velké množství metafor a přirovnání, autor v něm často užívá jazykové hravosti i dvojznačných slov.²⁴⁵

Typickou ukázkou autorova užití metafor a přirovnání může být: *„O modravých nedělích bral tatínek děti na kopce. Modravá neděle je taková, kdy nebe je modré a jenom bílí beránci po nich valí jak linecké cukroví rolky mraků a občas čůrají na matičku zemi. Lesy jsou také domodra a jsou plné voňavého dříví. Vytéká pryskyřice a všechno voní nenapodobitelně jak na čarokrásném pultě. A potoky jsou nejmodřejší jako holka šmolka. Pustíš nahoře na pramínku lodičku udělanou z papíru dole pod horou, v době, kdy hustě prší, ti připlave na rozbouřené řece parník.“²⁴⁶*

Výše zmíněné jazykové poetizační prostředky se v této novele nenacházejí vedle sebe, nýbrž se vzájemně propojují. Do vydání Pohádky o Raškovi nebyl tento styl pro Pavla typický, v ní se ale objevuje poměrně často. Zapojení pohádkových jevů ale skutečně do příběhu zapadá:²⁴⁷ *„Když viděl pod sebou na malém můstku sněhovou díru, zamrazilo ho. Když spatřil na velkém můstku propast, sevřelo se mu srdce. Zavřel oči. Pořád měl hlavu mezi rameny a zkřížené lyže. Spadl na zem a oslepl. Sníh mu zalepil oči, rozházel mu ruce a nohy, roztočil ho jak špatně přišíitý knoflík. Ze všeho nejvíc se podobal kachně. Ze všeho nejmíň albatrosu. Stál pod kopcem a tekly mu slzy. Plavalo v nich slunce a les. A ve špičkách smrků krákorali havrani: „Co bude dál, ogare? Ty bábovko s hroznikama! Ty pazgrívče! Vždyť jsi chtěl trhat šíšky ze stromů! Kdo chce létat, musí být jako houžev.“ Vztekla je pozoroval a lezl znovu zarputile na*

²⁴⁵ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003. ISBN 80-7304-036-0. s. 148.

²⁴⁶ PAVEL, Ota. *Pohádka o Raškovi*. 3. vyd. Praha: Kentaur/Polygrafia, a. s., 1995. ISBN 80-85285-67-3. s. 11.

²⁴⁷ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003. ISBN 80-7304-036-0. s. 149.

*můstek. Tisíckrát skákal na sněhových můstcích bez lidí. Havrani se mohli na větvích smíchy uřehtat. Člověk a chce létat!*²⁴⁸

Pohádka o Raškovi bývala přirovnávána ke Klapzubově jedenáctce od Eduarda Basse, kterou sám Pavel označil za vrchol sportovně literární tvorby, a ve které čerpal inspiraci pro svá pozdější díla. Klapzubova jedenáctka patří do zlatého fondu české literatury a podobně se zařadila i Pohádka o Raškovi. Zatímco Klapzubova jedenáctka je příběhem autorovy fantazie, Pavlova Pohádka o Raškovi je skutečná a reálná. Autor v ní nezapře svoji genezi reportéra a pracuje s konkrétní postavou i ověřitelnými fakty. I když po Synovi celerového krále tvrdil, že se jedná o jeho poslední knihu se sportovní tematikou, protože považoval tuto oblast za uzavřenou. Měl pocit, že už o sportu bylo z jeho strany řečeno vše, myslel si, že už dosáhl pomyslného vrcholu. Příprava na Pohádku o Raškovi změnila jeho úsudek, Pavel se rozhodl, že příběh tohoto skokana musí znát každý, kdo se o sport zajímá. Pozoruhodné je, že tato kniha není oblíbená jen u sportovních fanoušků, našla si totiž své místo i u sportem nezasažených čtenářů.²⁴⁹

²⁴⁸ PAVEL, Ota. *Pohádka o Raškovi*. 3. vyd. Praha: Kentaur/Polygrafia, a. s., 1995. ISBN 80-85285-67-3. s. 23.

²⁴⁹ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003. ISBN 80-7304-036-0. s. 150.

6 NEMOC OTY PAVLA

Šestá a zároveň poslední kapitola popisuje první příznaky a průběh Pavlovy nemoci, kvůli které byl od vypuknutí v roce 1964 do své smrti v roce 1973 mnohokrát hospitalizován v psychiatrické léčebně.

První příznaky vážné nemoci měl Ota Pavel na zimních olympijských hrách v Innsbrucku 1964, kam jel jako sportovní redaktor čtrnáctideníku Československý voják. Právě tam ho postihl první záchvat bipolární afektivní poruchy neboli maniodepresivní psychózy. Vylezl do kopce nad město k jednomu statku, utíkal před přeludy, jimiž ho začala trápit maniodepresivní psychóza, ztrácel sebekontrolu a svým jednáním začal být společensky nebezpečný. Vyhnal ze statku všechny zvířata, s výjimkou černého koně, ve kterém viděl ďábla a statek podpálil.²⁵⁰

Sám Pavel na tento moment poté popisoval v léčebně: *„Zbláznil jsem se na zimní olympiádě v Innsbrucku. Zatáhl se mi mozek, jako kdyby přišla mlha z Alp. Potkal jsem tam jednoho pána a pro mě to byl čert se vším všudy. Měl kopyta, chlupy, rohy a staleté vykotlané zuby. Šel jsem pak zapálit do hor selské stavení. Přál jsem si, aby se rozsvítilo velké světlo a zahnal mlhu. Když jsem vyváděl krávy a hřebce z chléva, aby neuhoreli, dorazila rakouská policie. Dali mi železka a vedli mě do údolí. Nadával jsem jim, strhl jsem si boty a šel jsem sněhem bos jako Kristus, kterého vedou na kříž.“*²⁵¹

Pavla poté hospitalizovali v místní nemocnici a po návratu do vlasti sanitkou ho ihned převezli na psychiatrické oddělení v Ústřední vojenské nemocnici. Jeho innsbrucká anabáze měla ještě jeden podtext. Pavel totiž v jednu chvíli, sužován manickým záchvatem, nechal zastavit autobus s delegací a vyběhl ven, funkcionáři poté domů odeslali depeši, že Ota Pavel emigroval a zradil svojí vlast.²⁵²

Na tyto události vzpomínal s odstupem času i Arnošt Lustig: *„Všichni si mysleli, že utekl a odmítali ho hledat. Byl jsem zoufalý, věděl jsem, že je to jinak. Když ho našli, telefonoval mi z ústavu: „Arnošte, poslouvej pozorně. Budu šeptat. Vedle mě sedí Hitler a předstírá, že je švec, a vedle něj sedí Heydrich v bílém plášti jako doktor a taky*

²⁵⁰ CIBULA, Václav. *Lidové noviny – 101 Pohnuté osudy* 2. s. 8.

²⁵¹ LUSTIG, Arnošt. *Okamžiky – Arnošt Lustig vzpomíná na Otu Pavla*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Andrej Šťastný, 2003. ISBN 80-903116-9 -5. s. 197.

²⁵² CIBULA, Václav. *Lidové noviny – 101 Pohnuté osudy* 2. s. 8.

Göring a Goebbels. Prosím tě nahlas to!“ Nevěděl jsem, jestli se mám smát nebo brečet.”²⁵³

Že něco není v pořádku, si všiml i jeho syn Jan nedlouho před otcovým odjezdem do Innsbrucku, když na něj totiž dolehla psychická tíseň, začal po domě rozdávat peníze nebo usínal se sekerou u hlavy. Obrovské nasazení, se kterým tvořil, dopomohlo k rozvoji nemoci. V Innsbrucku spal jen několik málo hodin denně, bál se, aby něco nepromeškal.²⁵⁴ Tehdy začal Pavlův konec, na samém začátku jeho dráhy. Přitom právě v tom roce vyšla jeho první kniha *Dukla mezi mrakodrapy*. Ačkoli se lékaři po několik let vytrvale pokoušeli regulovat průběh jeho nemoci a omezit vliv její fyziologické příčiny, nepodařilo se ji úplně eliminovat. Lékaři zjistili, že trpěl závažnější formou maniodepresivní psychózy s prvky schizofrenie. Stále se vracející manické záchvaty mu neumožňovaly se plnohodnotně vrátit do života a často při nich byl nebezpečný i pro svoji rodinu. Byl jedním z prvních pacientů, u kterých byla tato nemoc léčena lithiem, jež mělo za vedlejší účinek výrazné přibrání na váze. V roce 1966 byl Pavlovy uznán předčasný invalidní důchod.²⁵⁵

Pavel v počátcích této nemoci říkal, že nejhorší to nebylo pro něj, ale pro jeho nejbližší, kteří ho měli rádi a nedokázali se dívat, jak se trápí. On sám se necítil tak zle, cítil se prý jako Kristus. Stěžoval si ale, že nejhorší na této nemoci je, že prášky dostanou člověka do stavu, ve kterém si sám uvědomí, že je blázen. Čím dál víc si uvědomoval, že už ho může zachránit jenom zázrak. V roce 1968 přišel definitivní zlom Pavlových ideálů. S vpádem vojsk Varšavské smlouvy do Československa ztratil veškeré iluze o ideách komunismu a propadl letargii. Všechno v co věřil, bylo najednou pryč, vojska v něm umrtvila poslední naděje ve správný vývoj naší země. Nedlouho poté přišla druhá rána, když zemřel jeho otec Leo. Když to Pavlovi volala matka Hermína, nechtěl věřit, říkal, že ho ještě minulý týden viděl rybařit a že je určitě v pořádku. Nechtěl se smířit s výraznými životními změnami a jeho zdravotní stav se zhoršoval.²⁵⁶

Mezi lety 1964–1974 byl celkem šestnáctkrát hospitalizován v léčebnách, dohromady v nich strávil tři roky života. I když si uvědomoval vážnost svého onemocnění, milovaného psaní se až do konce života nevzdal. Například Pohádku o Raškovi psal v době, kdy na tom nebyl zdravotně dobře, ale chtěl dílo dokončit. V pátek 30. března 1973 ho po dalším záchvatu bratr Jiří odvezl do psychiatrické

²⁵³ LUSTIG, Arnošt. *Okamžiky – Arnošt Lustig vzpomíná na Otu Pavla*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Andrej Šťastný, 2003. ISBN 80-903116-9 -5. s. 198.

²⁵⁴ PAVLOVÁ, Věra. *Vzpomínky na Otu Pavla*. 1. vyd. Praha: V. P. K., 1993. ISBN 80-85622-32-7. s. 79.

²⁵⁵ CIBULA, Václav. *Lidové noviny – 101 Pohnuté osudy 2*. s. 9.

²⁵⁶ PAVLOVÁ, Věra. *Vzpomínky na Otu Pavla*. 1. vyd. Praha: V. P. K., 1993. ISBN 80-85622-32-7. s. 80.

léčebny v pražských Bohnicích, kde za nejasných okolností druhý den odpoledne, tedy 31. března 1973 zemřel.²⁵⁷

²⁵⁷ CIBULA, Václav. *Lidové noviny – 101 Pohnuté osudy* 2. s. 9.

ZÁVĚR

Na začátku této diplomové práce si autor vytyčil cíl zasadit spisovatele a sportovního novináře Otu Pavla do kontextu doby, ve které se narodil, ve které vyrůstal a ve které poté tvořil své sportovně zaměřené texty. Autor ve své práci detailně popisuje veškerou autorovu sportovní tvorbu, nejen redakční, ale i literární. Pomocí rešerše Pavlových textů publikovaných v časopisech Stadion a Československý voják v Oddělení časopisů knihovny Národního muzea v Místodržitelském letohrádku autor práce podhalil vývoj jeho článků a témat, které ho dovedly k pozdějším úspěchům v literární tvorbě. Autor se v diplomové práci zaměřuje také na vliv doby a rodinné situace v jeho textech. Po bádání v dobových textech a vzpomínkových knihách na život tohoto autora zjistil, že doba, ve které autor vyrůstal, velmi ovlivnila jeho pohled na svět, a to se později významně promítlo i do jeho textů, ve kterých hledal charakterní sportovní hrdiny, kteří nemuseli být vždy úspěšní, museli mít však především smysl pro fair play. Pavel celý život ve společnosti postrádal čestnost a hrdost. Druhá světová válka mu vzala ideály o spravedlnosti, zjistil, že spravedlnost, jak ji chápal, neexistuje. V dospělosti inklinoval k podpoře vládnoucí komunistické strany, v jejichž umírněnějších ideách se zhlédl. Vzhledem k tomu, že byl židovského původu a věděl, čím si jejich národ musel projít, hledal ve společnosti i ve svých textech rovnost a naprostou harmonii. Považoval za správné, že jsou si lidé napříč rasami rovni. Podobně tomu bylo i u jeho rodiny, ke které se Pavel po celý svůj život upínal a v mnohých dílech čerpal z charakterů jejich členů. Orientaci jeho tvorby ovlivnili také autorovi předchůdci a mnozí kolegové v branži, ať už to byl Miroslav Horáček, díky kterému si zamiloval fotbal, nebo Eduard Bass, jehož Klapzubova jedenáctka položila základ sportovní literatury a již sám Pavel považoval za pomyslný vrchol sportovní tematiky. Významnými mentory mu byli Arnošt Lustig, jenž ho vždy považoval za obrovský talent, a také Josef Laufer, který mu byl kolegou v rozhlasu a dával mu první rady ohledně sportovních reportáží.

Autor v práci detailně sleduje vývoj jeho redakční tvorby od nástupu do redakce Československého rozhlasu až do jeho odchodu ze scény v roce 1966 a zjistil, že v počátcích Pavlovy tvorby nebyly jeho texty ničím výjimečné a nijak výrazně se neodlišovaly od konkurenčních novinářů. Pavel se ovšem tvrdou prací a neuvěřitelnou pílí vypracoval v jednoho z nejuznávanějších českých sportovních novinářů 20. století. Tato práce sleduje vývoj jeho redakčně publikovaných textů od prvního zveřejněného článku v časopisu Stadion, o kterém sám autor po několika letech řekl, že nijak

nevybočuje z průměru, až do téměř mistrovské podoby jeho reportáží v redakci Československého vojáka, kdy byl veřejně uznávaným a velmi oblíbeným novinářem. V době, kdy Pavel dosáhl profesního vrcholu, ho postihla nevyléčitelná maniodepresivní psychóza, přesto se dokázal přeorientovat z redakční tvorby na tvorbu čistě literární. V ní pak dotáhl své novinářské mistrovství téměř k dokonalosti, i proto se jeho díla těšila a stále těší velké oblíbenosti čtenářů. Jedinečnost této diplomové práce spočívá v nejpodrobnějším popisu jeho redakční tvorby, o které je jen velmi málo dostupných informací, a dosud nevznikla žádná publikace ani závěrečná práce zaměřující se na toto období.

Autorův obrovský přínos do historie české literatury byl doceněn až po jeho smrti. Nikdo se již dnes nedozví, jaká další geniální díla mohl napsat, kdyby se dožil víc, než jen čtyřiceti dvou let. I přes relativně malý počet knih a krátkou životní etapu spisovatele si Pavel oprávněně vydobyl své místo mezi veličinami naší literatury. Pro Pavla jsou v jeho tvorbě nejdůležitějšími hodnotami láska, pravda, přátelství a statečnost v protikladu k lidské špinavosti, prolhanosti, falši, zbabělosti a malodušnosti. Tyto hodnoty pak nechal zápasit v konfliktech, jejichž nositelem je sportovec. Důkazem, že způsob jakým autor pojal své povídky, byl dosud nevídaný, může být i dovětek časopisu Kulturní tvorba, který v roce 1967 napsal, že to mohla být jen jedna z mnoha reportáží o ukřivděném sportovci, kdyby ji nebyl pojal jako ohnisko, v němž se zračí a vyjevují všechny rozpory mezi malostí a velkorysostí, mezi oceněním a zapřením hodnot, mezi vytrvalostí a odevzdaností.

Pavlovo nadání bylo téměř od začátku kariéry sportovního novináře vedeno směrem, kde je sport mravní zkouškou člověka, v době, kdy se zdálo, jako by role jednotlivce ztrácela v mase svůj skutečný význam. Proto byly jeho práce už od těch prvotních považovány za zralé a překládali je do angličtiny, němčiny, francouzštiny a mnoha dalších světových jazyků. Někomu se mohlo zdát, že je Pavel dítě štěstěny, která mu přinesla mimořádnou úrodu cen v nejrůznějších literárních soutěžích se sportovními náměty. Tajemství jeho úspěchu ale spočívalo ve vnímání skutečnosti, v jeho pojetí sportu jako společenského jevu, který utváří člověka nejen po fyzické, ale i etické stránce. Zároveň spočívá v kvalitě jeho textů, v téměř sisyfovském úsilí, s jakým dokázal mnohé práce přepisovat třeba i stokrát, než byl opravdu spokojený a nezůstal v nich jediný falešný tón. Pavel ve svých dílech líčí příběhy sportovních hrdinů, jak je dosud nikdo neznal.

Původ tohoto smýšlení lze nalézt v jeho dětství, když chodil do osmé třídy, ostatní děti byly ještě příliš malé, aby chápaly, kolik je na světě problémů. V té době

ještě ani ne čtrnáctiletý Pavel chodil po škole pracovat do dolů v okolí Kladna a každý večer na něj doma čekala jen matka, nikdo jiný. Oba starší bratři i otec byli v koncentračních táborech, svět byl v té době rozdělen nejen na třídy a kasty, ale zároveň i na rasy. Jen děti ze smíšených manželství, které ještě nedovršily čtrnáct let, což byl jeho případ, ještě neodjížděly do táborů a věznic. Dítě zřejmě nikdy nedokáže opravdu pochopit, jak se cítí žena, které vzali dvě děti i manžela, ale zřejmě právě v této době se v Pavlovi zrodil smysl pro rytířství. Už ve čtrnácti byl postaven do nelehké situace, musel se stát oporou matce vyčerpané prací a strachem z osudu roztržené rodiny. Když se večer co večer vracel ze směny v dole, nechtěl na sobě dát znát, že není tak silný, jak by sám chtěl. Tehdy poprvé pochopil, že se člověk může ocitnout v situaci, kdy proti němu stojí celý svět a záleží jen na něm, jak obstojí. Že musí nejdříve vyhrát vnitřní boj mezi pohodlností a činorodostí, mezi vzdorem a rezignací. Po druhé světové válce se vrátili oba bratři i otec, tím skončila pro něj zřejmě nejtěžší životní etapa. Lidé v poválečné době hledali novou existenci a u Pavla tomu nebylo jinak. Tápal a nevěděl, jakým směrem by se měl jeho život ubírat. Vystřídal několik zaměstnání, než nastoupil ve sportovním zpravodajském oddělení pražské pobočky Československého rozhlasu. Tam se dostal do kolektivu odborníků své doby, jako byli například Ludvík Aškenazy, František Gel, Jiří Hronek, Otakar Procházka nebo Josef Laufer. Všichni, včetně velkého přítele Arnošta Lustiga, viděli v Pavlovi velký talent, a když se u něj projevila obrovská píle a chuť dotvářet i sebemenší dílo k dokonalosti, které spojil s osobní statečností vidět a popsat pravdu až k nejzazšímu bodu poznání, bylo zřejmé, že se zrodil výjimečný spisovatel. Jeho díla můžou být i v dnešní době povzbuzením pro mladé lidi, kteří se v životě o něco snaží, a na jeho životě mohou poznat, že když si jde člověk tvrdě a s nezbytným zaujetím za svým přesvědčením, může svých snů a cílů dosáhnout. Z jeho knih čtenáři vyčtou vše o jejich autorovi a zároveň i něco o sobě, může jim totiž pomoci pochopit, že v životě jsou věci, se kterými je třeba bojovat, i věci, které stojí za enormní úsilí, protože teprve po jejich pokoření pochopí, že vynaložená energie měla smysl. Ota Pavel se řídil pravidlem, podle kterého lze každou věc uchopit ze dvou konců, když něco udělá špatně, když na tom ulpí stín špinavosti, už nikdy nikdo tento stín, alespoň před naším vlastním svědomím, neodstraní. Ale když věc uchopí za čistý konec, nikdy na tom neprodělá, i když se to někdy na první pohled může zdát jinak. Nemá smysl nic šidit, protože každá snaha o ulehčení si práce se jednou vrátí proti němu. Slovní spojení fair play, bylo pro Pavla v jeho životě stěžejním a sám ho považoval za důležitější, než cokoli jiného. Česká literatura přišla v osobě tohoto autora předčasně

o jednoho z nejpозорuhodnějších spisovatelů minulého století nejen sportovní tematiky. Ve 21. století, v době internetu a jednoduché dostupnosti informací s důrazem na aktuálnost, se kvalitě sportovní žurnalistiky Oty Pavla jen velmi stěží někdo vyrovná.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

- BASS, Eduard. *Klapzubova jedenáctka*. 29. vyd. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-2461-495-3.
- BEDNAŘÍK, Petr, JIRÁK, Jan, KÖPPLOVÁ, Barbora. *Dějiny českých médií*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3028-8.
- BERÁNKOVÁ, Milena, KŘIVÁNKOVÁ, Alena, RUTTKAY, Fraňo. *Dějiny československé žurnalistiky III. díl. 1. vyd.* Praha: Novinář, 1988. ISBN 80-7347-133-6.
- BERÁNKOVÁ, Milena. *Dějiny československé žurnalistiky I. díl. 1. vyd.* Praha: Novinář, 1981.
- BLODIGOVÁ, Alexandra, KÖPPLOVÁ, Barbara, SEKERA, Martin, KONČELÍK, Jakub, KRYŠPÍNOVÁ, Jitka a kol. *Dějiny českého novinářství a českých novinářských spolků: výstava k dějinám českého tisku na území České republiky. 1. vyd.* Praha: Státní ústřední archiv, 2002.
- BUREŠ, Prokop, PLICHTA, Jan. *Sport a tělesná kultura v Československé republice a cizině. 1. vyd.* Praha: Nakladatelství almanachu sportu, 1931.
- HÁJKOVÁ, Alena. *Knížka o Karlu Poláčkovi. 1. vyd.* Praha: Academia, 1999. ISBN 80-200-0739-3.
- HORÁČEK, Miloslav. *Football*. Praha: Nakladatelství Emil Šolc, 1922.
- HRABÁK, Josef. *František Kožík. 1. vyd.* Praha: Československý spisovatel, 1984.
- HUDEC, Vladimír a kol. *Z historie naší novinářské organizace (1877–1987). 1. vyd.* Praha: Novinář, 1987.
- JEŠUTOVÁ, Eva. *Od mikrofonu k posluchačům: z osmi desetiletí Českého rozhlasu. 1. vyd.* Praha: Český rozhlas, 2003. ISBN 80-86762-00-9.
- JEŽEK, Přemysl. *Česká tělovýchovná a sportovní literatura 1919–1945. 1. vyd.* Praha: Fakulta tělesné výchovy a sportu UK, 2002. ISBN 80-86317-26-9.
- JEŽEK, Přemysl. *České sportovní časopisy vydávané od jejich počátku až do roku 1918. 1. vyd.* Praha: Panorama, 1965.
- KALÁT, Ondřej. *Sport v československém denním tisku mezi lety 1918–1928*. Praha: Univerzita Karlova, 2014. Diplomová práce.
- KALVA, Jaroslav. *Aviatika. 1. vyd.* Praha: Nakladatel Josef R. Vilímeček, 1914.

- KAVČIAK, Vladimír. *Tu rybu jsem nechytil! Ota Pavel ve vzpomínkách syna Jana a bratra Huga*. 1. vyd. Čechtice: BVD, 2008. ISBN 978-80-87090-09-1.
- KONČELÍK, Jakub, ORSÁG, Petr, VEČEŘA, Pavel. *Dějiny českých médií 20. století*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8.
- KÖSSL, Jiří, KRÁTKÝ, František, MAREK, Jaroslav. *Dějiny tělesné výchovy II*. 1. vyd. Praha: Olympia, 1986.
- KÖSSL, Jiří, ŠTUMBAUER Jan, WAIC, Marek. *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury III*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-1566-0.
- KŘIVÁNKOVÁ, Alena, VATRÁL, Josef. *Dějiny československé žurnalistiky IV*. díl. 1. vyd. Praha: Novinář, 1989. ISBN 80-7077-036-8.
- LAUFER, Josef. *50 let v našem sportu*. 2. vyd. Praha: Mladá fronta, 1968. ISBN 23-022-68.
- LUKŠŮ, David. *Počátky sportovní žurnalistiky na stránkách periodického tisku na přelomu 19. a 20. století. Sport jako součást masového tisku*. Praha: Univerzita Karlova, 2011. Disertační práce.
- LUKŠŮ, David. *Sport na stránkách novin a specializovaných časopisů v prvním desetiletí 20. století - zrod moderní žurnalistiky*. Praha: Univerzita Karlova, 2007. Diplomová práce.
- LUSTIG, Arnošt. *Okamžiky – Arnošt Lustig vzpomíná na Otta Pavla*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Andrej Šťastný, 2003. ISBN 80-903116-9 -5.
- MERHAUT, Leoš a kol. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce. 4 /II*. 1. vyd. Praha: Academia, 2008. ISBN 80-200-0469-6.
- PACINA, Václav. *Sport v království českém*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1986.
- PAVEL, Ota. *Cena vítězství*. 1. vyd. Praha: Naše vojsko, 1968. ISBN 28-007-68.
- PAVEL, Ota. *Dukla mezi mrakodrapy*. 2. vyd. Praha: Naše vojsko, 1964. ISBN 28-056-64.
- PAVEL, Ota. *Plná bedna šampaňského*. 3. vyd. Praha: Olympia, 1990. ISBN 27-062-90.
- PAVEL, Ota. *Pohádka o Raškovi*. 3. vyd. Praha: Kentaur/Polygrafia, a. s., 1995. ISBN 80-85285-67-3.
- PAVEL, Ota. *Pohár od Pánaboha*. 1. vyd. Praha: Olympia, 1971. ISBN 80-8663-116-8.
- PAVEL, Ota. *Syn celerového krále*. 1. vyd. Praha: Slávka Kopecká, 2004. ISBN 80-86631-18-4.

PAVEL, Ota. *Výstup na Eiger*. 1. vyd. Praha: Olympia, 1989. ISBN 27-073-89.

PAVLOVÁ, Věra. *Vzpomínky na Otu Pavla*. 1. vyd. Praha: V. P. K., 1993. ISBN 80-85622-32-7.

PETRŮ, Karel. *Dějiny československé kopané*. 1. vyd. Praha: Národní nakladatelství A. Pokorný, 1946.

POLÁČEK, Karel. *Muži v offsidu*. 13. vyd. Praha: Paseka, 2004. ISBN 80-7185-690-8.

RŮŽIČKOVÁ, Martina. *Ota Pavel – osobnost dvou tváří*. 1. vyd. Praha: Petrklíč, 2008. ISBN 978-80-7229-200-4.

SÍGL, Miroslav a kol. *Almanach českých novinářů 1989–2008*. 1. vyd. Praha: Libri, 2008, ISBN 978-80-7277-356-5.

STEJSKAL, Jan. *Zprávy z českého století. Tiskové agentury a česká společnost 1848–1948*. 1. vyd. Praha: Triton, 2008. ISBN 978-80-7387-170-3.

SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2003. ISBN 80-7304-036-0.

SWIERCZEKOVÁ, Lucie. *Průvodce po archívních fondech a sbírkách Oddělení dějin tělesné výchovy a sportu Národního muzea*. 1. vyd. Praha: Národní muzeum, 2007. ISBN: 978-80-7036-220-4.

Seznam použitých internetových zdrojů

AIPS. *Výňatek z článku o historii AIPS*. [online] © 2008. [cit. 2015-02-08]. Dostupné z: http://www.aipsmedia.com/index.php?page=brief.htm&sw_menu=2 &sw_smenu=999

ARCHIV SPORTU A TV. *Profil Viléma Heinze*. [online] © 2010. [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: http://www.nm.cz/admin/files/HM/download/novod_dejiny/telesna_vychova/vilem-heinz-henry.pdf

DĚDEK, Jan. *Ferda, ragby, výsměch Hitlerovi, Ondřej Sekora, talent všeho druhu*. [online] © 2006–2015. [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/relax/zabava/ferda-ragby-vysmech-hitlerovi-ondrej-sekora-talent-vseho-druhu_319234.html#.VU6Vn5Pp-UI

KOHOUT, Tomáš, KANTA, Jakub. *Rozhlasový guru Josef Laufer se narodil před 120 lety*. [online] © 1997–2015. [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/ostatnidiscipliny/_zprava/881713

KOVÁŘ, Pavel. *Z průměrného atleta skvělý reportér*. [online] © 2004–2011. [cit. 2015-03-09]. Dostupné z: <http://www.atletika.cz/zaostreno-na/casopis-atletika/jednotliva-cisla/atletika-jednotliva-cisla-2003/z-prumerneho-atleta-skvely-reporter/>

NÁRODNÍ TECHNICKÉ MUZEUM. *Profil Jaroslava Kalvy*. [online] © 2000–2015. [cit. 2015-02-27]. Dostupné z: <http://www.ntm.cz/data/archiv/fondy-sbirky/752.pdf>

NÁRODNÍ TECHNICKÉ MUZEUM. *Profil Viléma Heinze*. [online] © 2000–2015. [cit. 2015-02-27]. Dostupné z: <http://www.ntm.cz/data/archiv/fondy-sbirky/753.pdf>

PAMĚTNÍ SÍŇ A PŘÍVOZ OTY PAVLA. *Život v datech*. [online] © 2015. [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: http://otapavel.cz/?page_id=104

REDAKCE AKTUÁLNĚ. CZ. *Zasloužili umělci – Eduard Bass*. [online] © 1999–2015. [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: <http://www.aktualne.cz/wiki/osobnosti/zaslouzili-umelci/eduard-bass/r~158e8c0248c711e4973a002590604f2e/>

SEVEROČESKÁ VĚDECKÁ KNIHOVNA V ÚSTÍ NAD LABEM. *Profil Emila Vachka*. [online] © 2015. [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://oldwww.svkul.cz/dat/bib/aut/00104-medailon.pdf>

Seznam ostatních zdrojů

CIBULA, Václav. *Lidové noviny – 101. Pohnuté osudy 2.*, Knihovna Národního muzea.

Československý voják. 10. číslo. 11. 5. 1957, Knihovna Národního muzea.

Československý voják. 11. číslo 3. 7. 1960, Knihovna Národního muzea.

Československý voják. 12. číslo 17. 7. 1962, Knihovna Národního muzea.

Československý voják. 17. číslo 2. 9. 1957, Knihovna Národního muzea.

Československý voják. 21. číslo 27. 10. 1958, Knihovna Národního muzea.

Československý voják. 22. číslo 12. 11. 1959, Knihovna Národního muzea.

Československý voják. Od 1. čísla 3. 1. 1958 do 26. čísla 20. 12. 1958, Knihovna Národního muzea.

Československý voják. Od 1. čísla 3. 1. 1959 do 26. čísla 20. 12. 1959, Knihovna Národního muzea.

Československý voják. Od 1. čísla 3. 1. 1960 do 26. čísla 20. 12. 1960, Knihovna Národního muzea.

Československý voják. Od 1. čísla 3. 1. 1961 do 26. čísla 20. 12. 1961, Knihovna Národního muzea.

Československý voják. Od 1. čísla 3. 1. 1962 do 26. čísla 20. 12. 1962, Knihovna Národního muzea.

Československý voják. Od 1. čísla 3. 1. 1963 do 26. čísla 20. 12. 1963, Knihovna Národního muzea.

Československý voják. Od 10. čísla 11. 5. 1957 do 26. čísla 20. 12. 1957, Knihovna Národního muzea.

Československý voják. 1957. číslo 10, Knihovna Národního muzea.

Československý voják. 2. 11. 1958, Knihovna Národního muzea.

Lidové noviny. 20. 4. 1926, Knihovna Národního muzea.

Lidové noviny. 30. 8. 1922, Knihovna Národního muzea.

Lidové noviny. 5. 2. 1924, Knihovna Národního muzea.

Národní listy, 1. 1. 1928, Knihovna Národního muzea.

Národní politika, 13. 4. 1938, Knihovna Národního muzea.

Právo lidu, 8. 6. 1924, Knihovna Národního muzea.

Stadion. 4. ročník 19. číslo 2. 5. 1956, Knihovna Národního muzea.

Stadion. 4. ročník 26. číslo 5. 7. 1956, Knihovna Národního muzea.

Stadion. 4. ročník 34. číslo 27. 10. 1956, Knihovna Národního muzea.

Stadion. 4. ročník 36. číslo 11. 11. 1956, Knihovna Národního muzea.

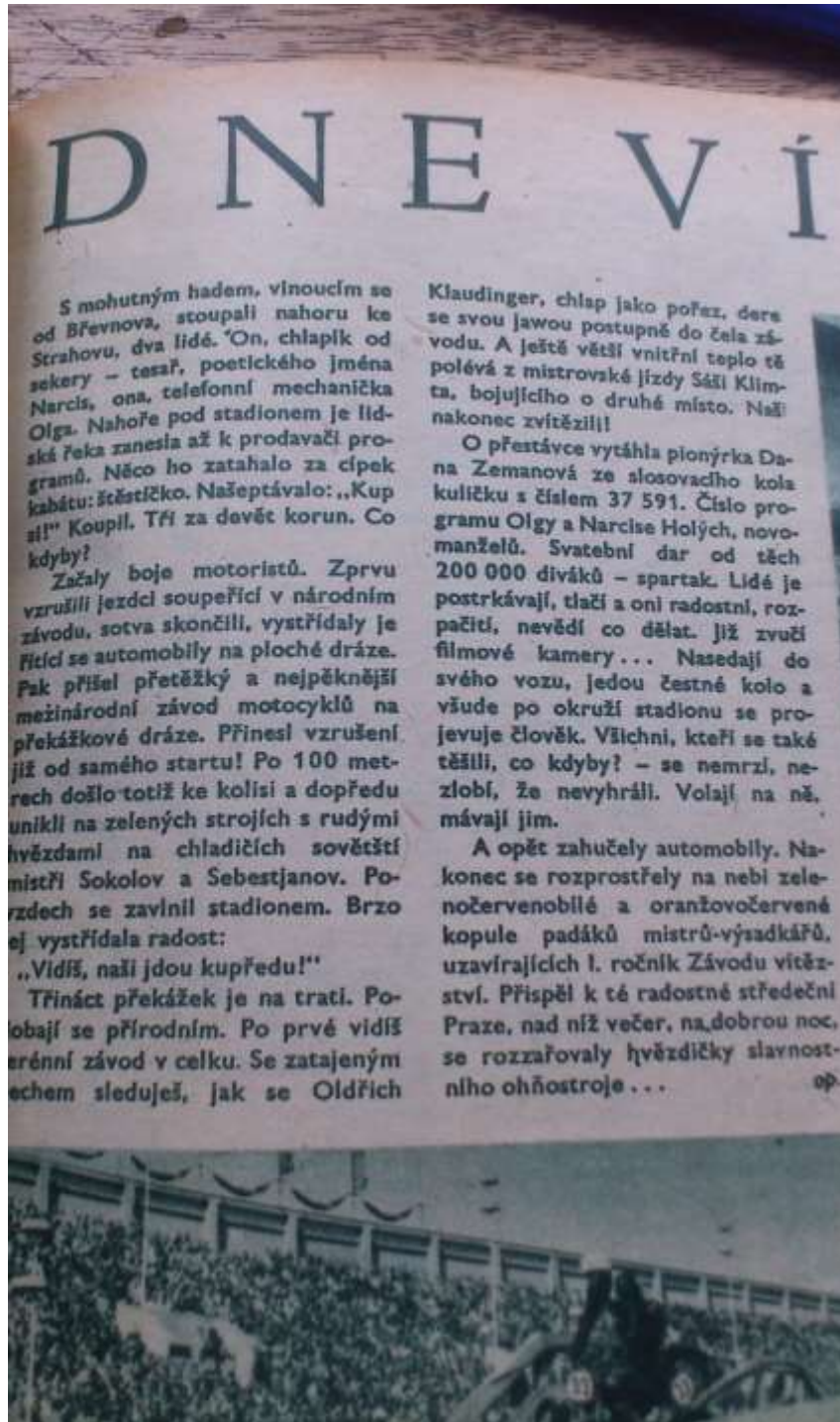
Stadion. 5. ročník 13. číslo 29. 3. 1957, Knihovna Národního muzea.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Stadion – Den vítězství	I
Příloha B – Stadion – Hostili jsme mistry světa I.....	II
Příloha C – Stadion – Hostili jsme mistry světa II.	III
Příloha D – Stadion – Komentář týdne I.	IV
Příloha E – Stadion – Komentář týdne II.....	V
Příloha F – Stadion – Skifař Ivanov	VI
Příloha G – Československý voják - Narodili se na vojně.	VII
Příloha H – Československý voják - Neměním za Rivieru!	VIII
Příloha I – Československý voják - Nepočítají s naším postupem	IX
Příloha J – Československý voják - Proč spartakiáda.....	X
Příloha K – Skončil tanec v rukavicích.....	XI
Příloha L – Československý voják - Kde jsou noví Zátopkové	XII

PŘÍLOHY

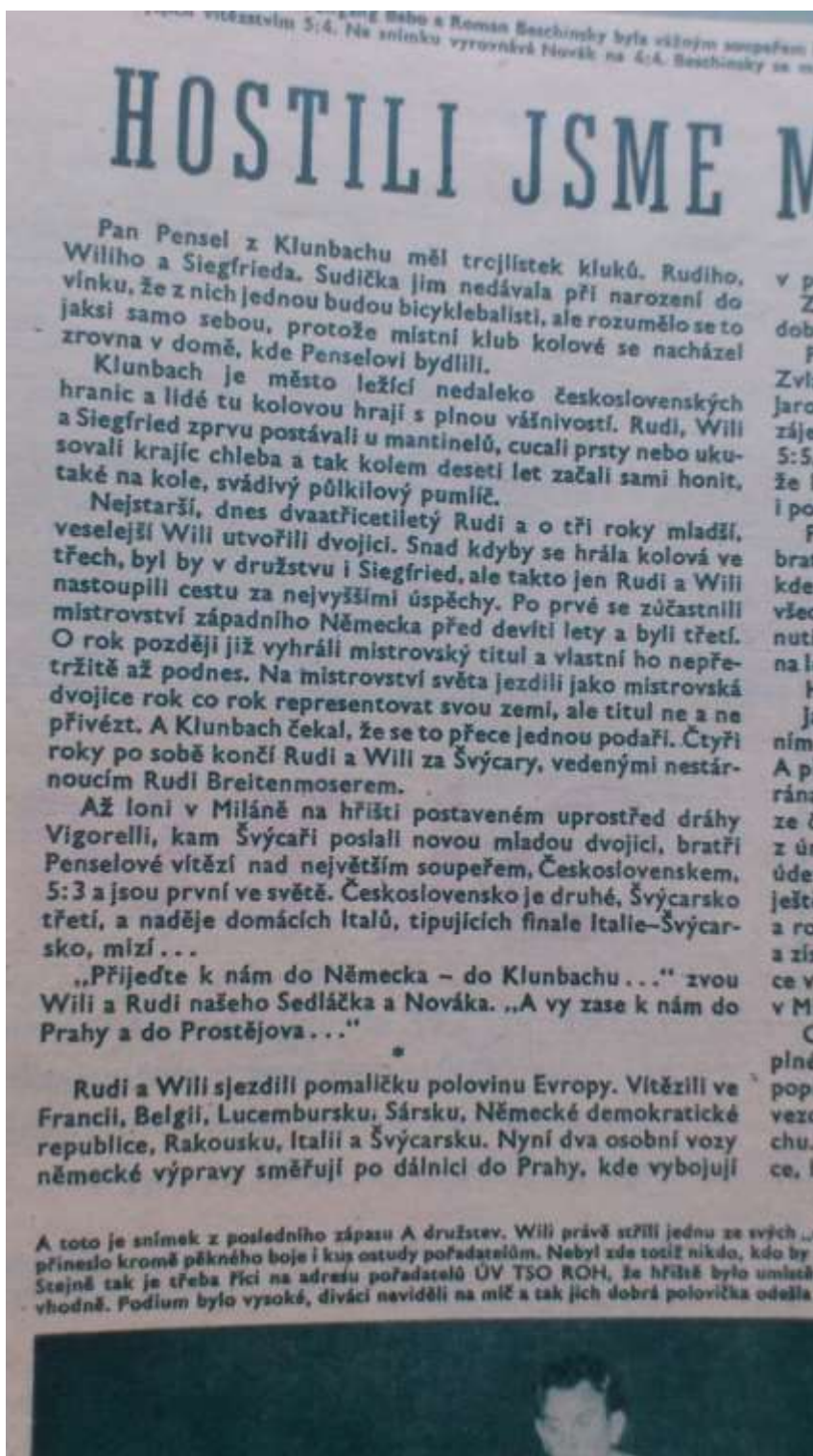
Příloha A – Stadion – Den vítězství

Zdroj²⁵⁸

²⁵⁸ Foto autor práce, 2015 (Knihovna Národního muzea).

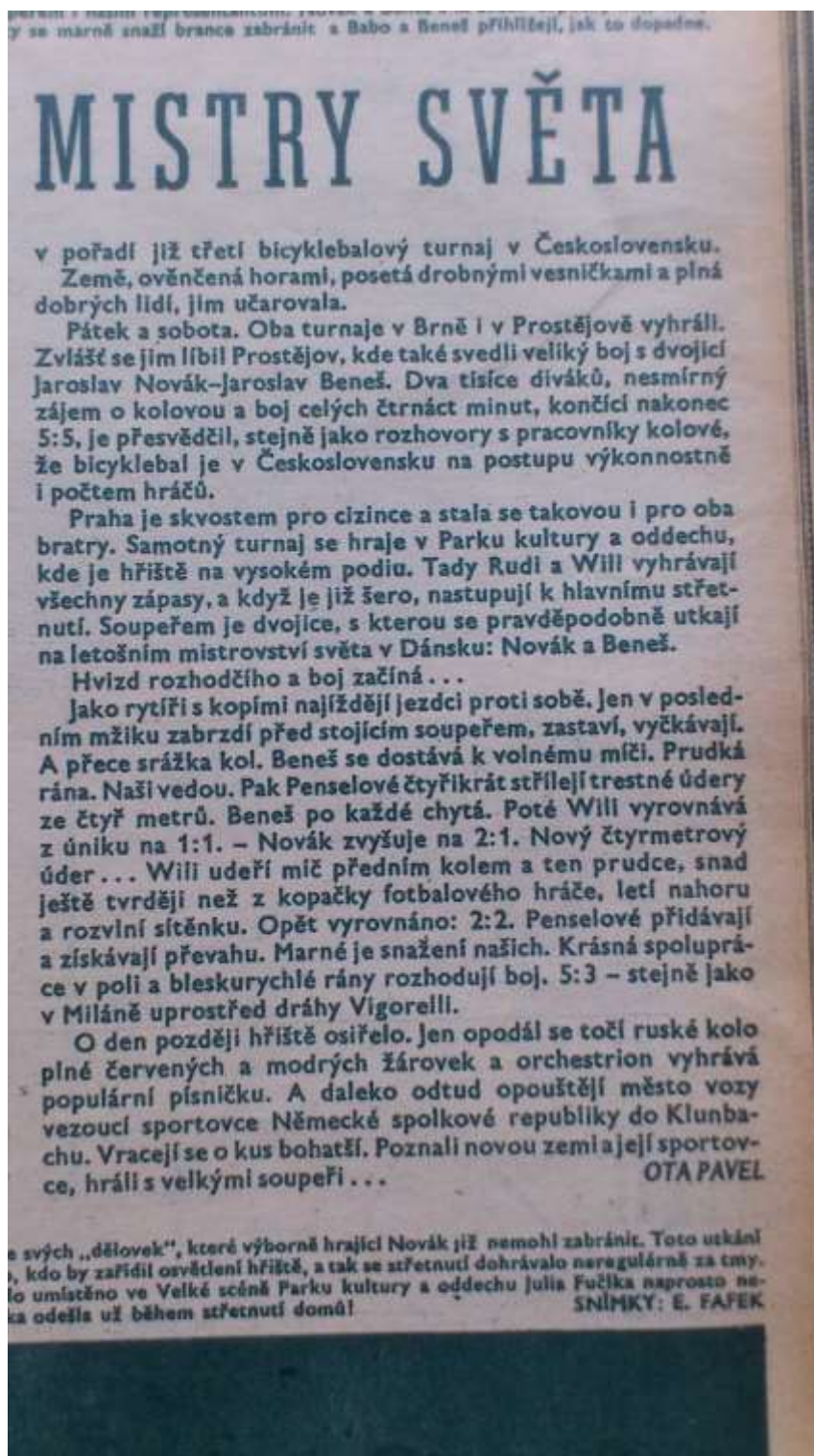
Příloha B – Stadion – Hostili jsme mistry světa I.

Zdroj²⁵⁹

²⁵⁹ Foto autor práce, 2015 (Knihovna Národního muzea).

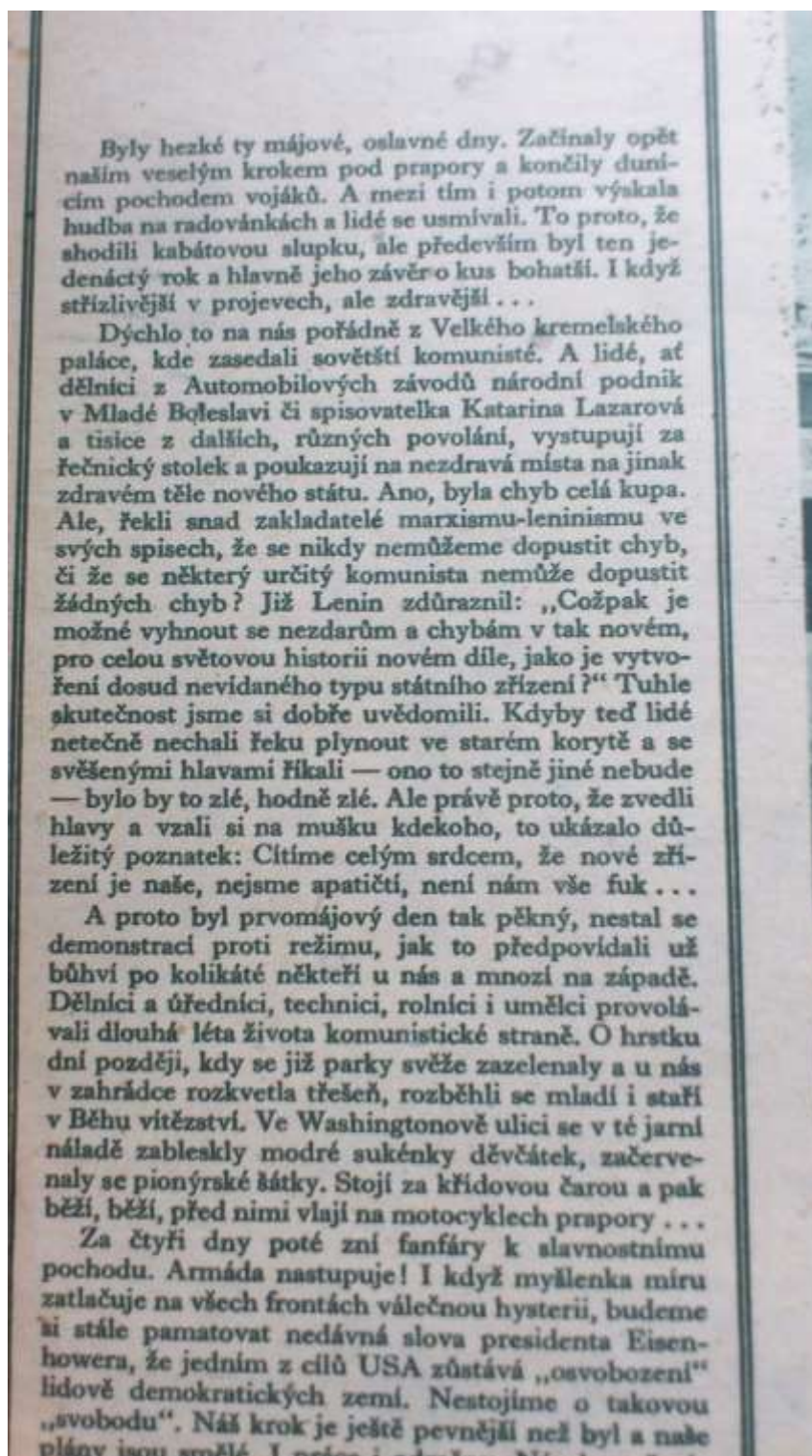
Příloha C – Stadion – Hostili jsme mistry světa II.

Zdroj²⁶⁰

²⁶⁰ Foto autor práce, 2015 (Knihovna Národního muzea).

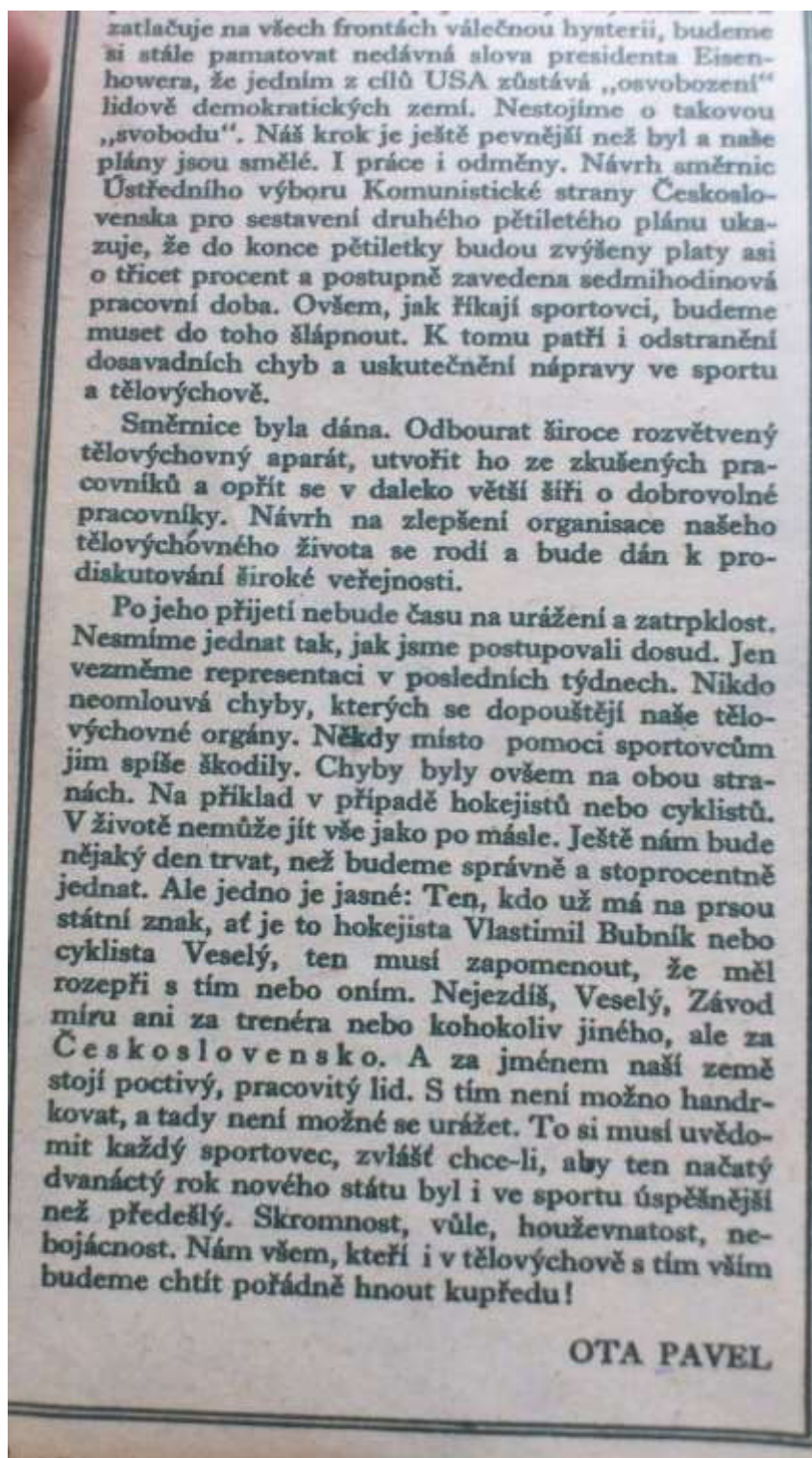
Příloha D – Stadion – Komentář týdne I.

Zdroj²⁶¹

²⁶¹ Foto autor práce, 2015 (Knihovna Národního muzea).

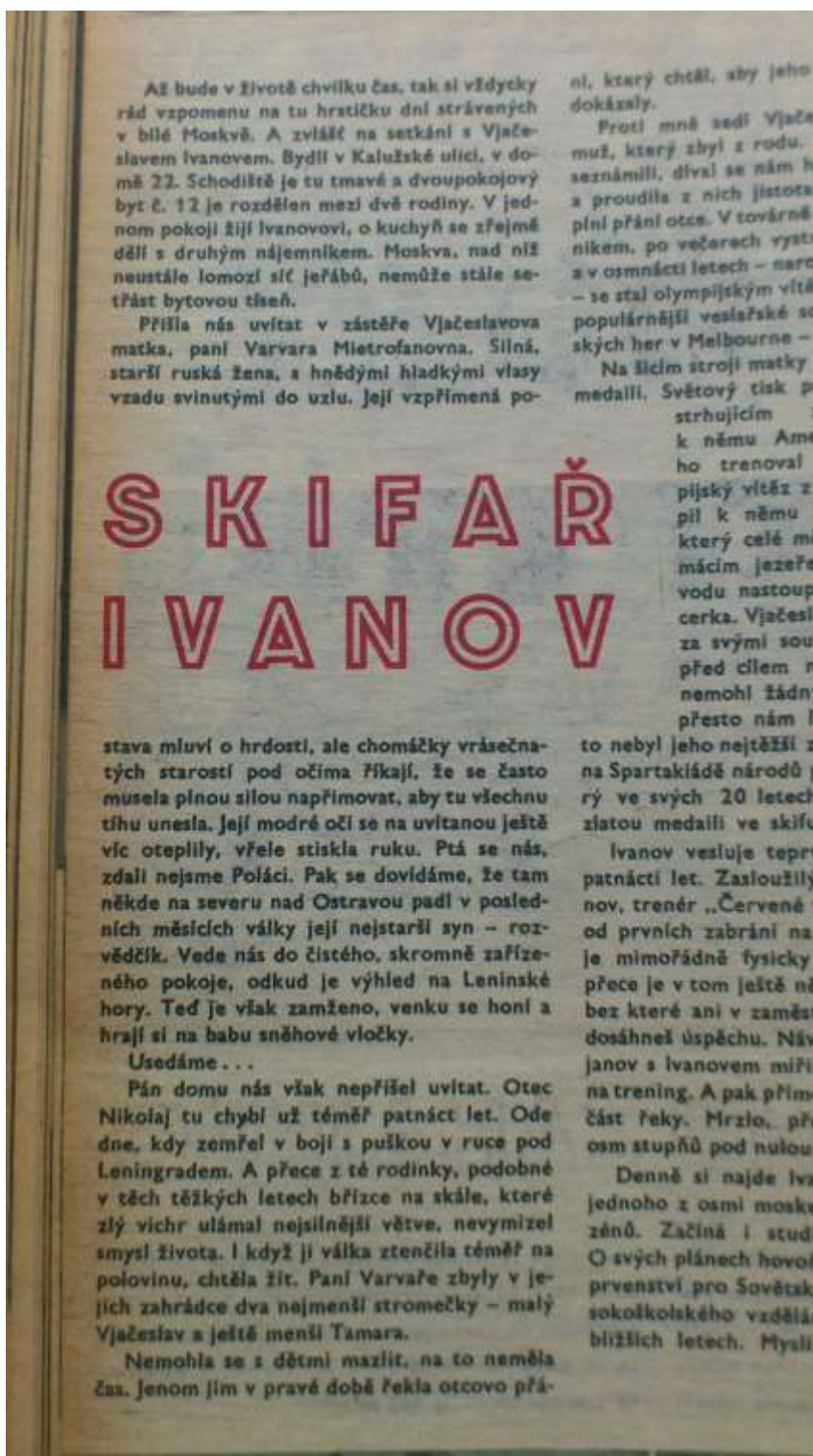
Příloha E – Stadion – Komentář týdne II.

Zdroj²⁶²

²⁶² Foto autor práce, 2015 (Knihovna Národního muzea).

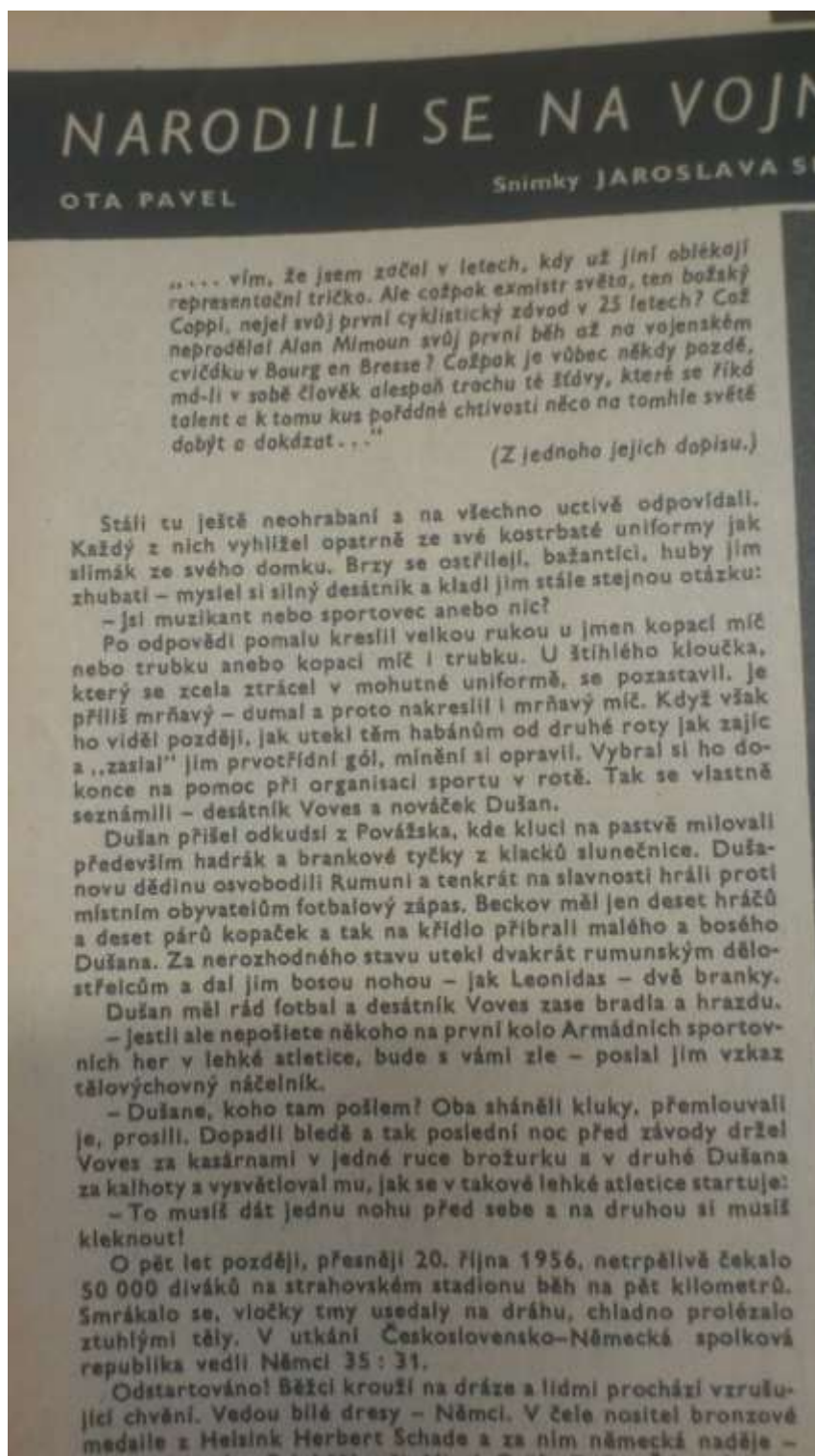
Příloha F – Stadion – Skifař Ivanov

Zdroj²⁶³

²⁶³ Foto autor práce, 2015 (Knihovna Národního muzea).

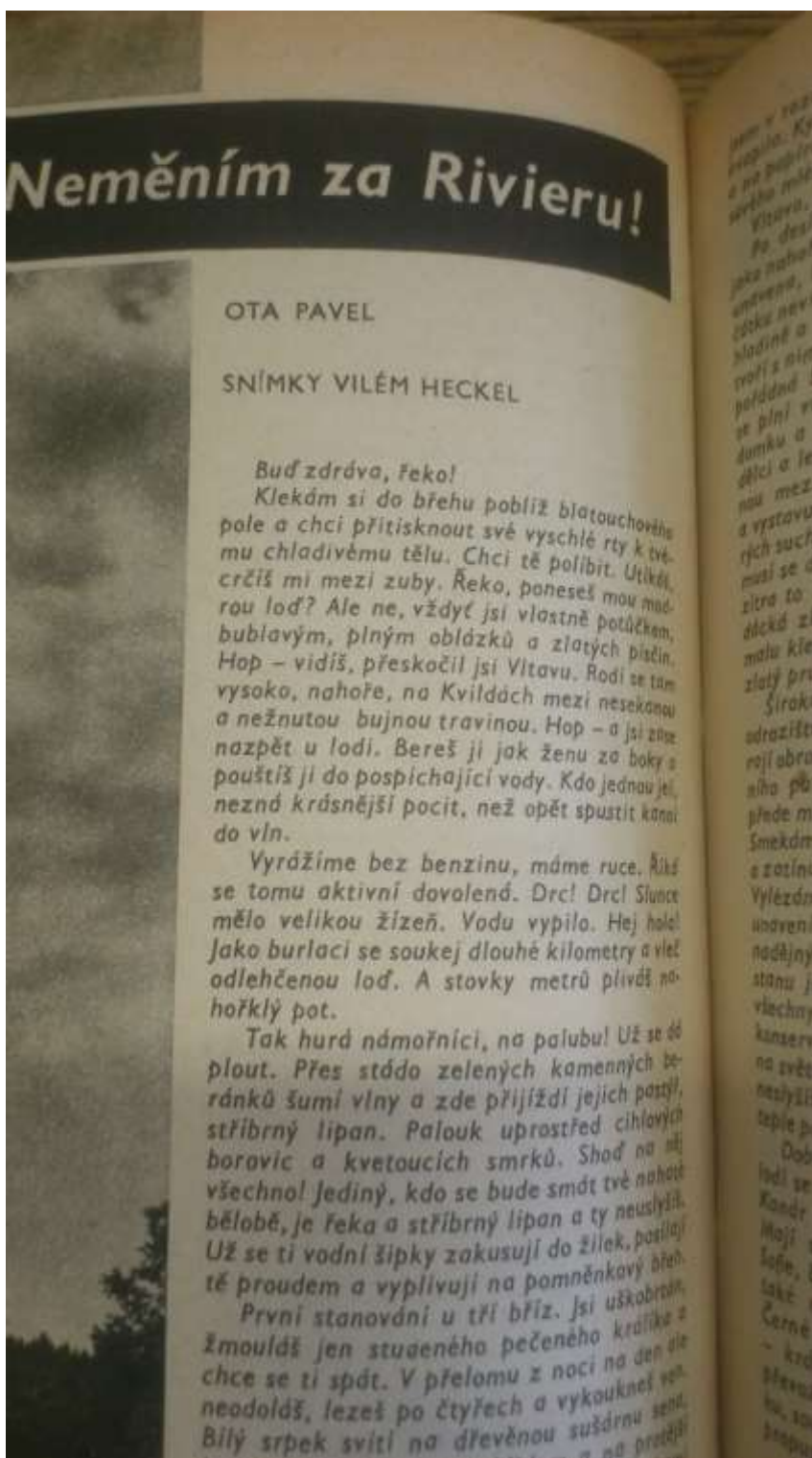
Příloha G – Československý voják – Narodili se na vojně.

Zdroj²⁶⁴

²⁶⁴ Foto autor práce, 2015 (Knihovna Národního muzea).

Příloha H – Československý voják – Neměním za Rivieru!

Zdroj²⁶⁵

²⁶⁵ Foto autor práce, 2015 (Knihovna Národního muzea).

Příloha I – Československý voják – Nepočítají s naším postupem

NEPOČÍTÁJÍ S NAŠÍM POSTUPEM?

24 OTÁZEK KARLOVI KOLSKÉMU
od našich čtenářů a našeho redaktora Oty Pavla

Jste spokojen s naším vylosováním? Co říkáte soupeřům?
Pokládám naše soupeře za dobrá mužstva. Mohli jsme však být vylosováni s těžšími, ale také s lehčími soupeři.

Která mužstva chybí podle vašeho názoru mezi šestnácti nejlepšími na světě?
I když Uruguay prodělávala v posledních letech v kopané pokles, je její nečinnost na mistrovství světa ve Švédsku překvapující. Italská a španělská oddílová mužstva jsou dobrá, ale hraje v nich hodně cizinců.

Která mužstva se pravděpodobně proboují mezi posledních osem a kdo má největší možnost získat titul mistra světa?
Usuzoval bych na takovou pravděpodobnost pouze u Maďarska. Jinak by se spíše dalo soudit o některých mužstvech, že z prvního kola nepostoupí. A budoucí mistr světa? To je otázník. Kdopak by byl tipoval před čtyřmi lety Německou spolkovou republiku?

Myslíte, že po nešťastné katastrofě mužstva Manchester United se podaří Angličanům postavit stejně dobré mužstvo?
Myslím, že ano.

Jak se využilo pro trénink národního mužstva zimního období?
Nominováni hráči se připravovali ve svých oddílech. Se všemi trenéry, kteří mají v nominaci více hráčů, jsem otázku přípravy reprezentantů v oddíle projednal.

Jak spolupracuje trojice Kolský, Blažej, Jira? Jak vám pomáhá trenérská rada?
Má nejlepší vůli projednat záležitosti, jejichž řešení spadá do působnosti sekce a ústřední trenérské rady. Ústřední trenérská rada se svědomitě zabývá všemi iniciativními podněty, ať vzejdou od cudkoliv, tedy také mámi.

Mlají oddíly vše pro to, aby byli reprezentanti z jejich řad řádně připraveni?
Nepochybují o tom, neboť všechny oddíly už rozjely přípravu tak široce, že to bylo možné. Přípravou jedu-

Podle mého názoru musí být hra stejně mohutná v obraně jako v útoku. „Obranný“ systém jako zásadu pokládám za nemohoucí. To však nerměná, že v konkrétních situacích nebo utkáních by neměla být vložena váha úsilí do obrany.

Pohlédáte WM systém v současné době za nejdokonalejší a čím asi bude překonán?
„Čistý“ WM systém je podle mého mínění věcí minulosti. Na mnoha místech se s ním snažili vyrovnat po svém. Myslím, že nejlépe se to podařilo Maďarům v době špičky jejich úrovně, asi před pěti lety.

Bude při nominaci přihlíženo k sehranosti jednotlivých hráčů?
Ano, nebudou-li silnější důvody k jinému řešení.

Co si lze přát? Aby to u naší bran vždycky takhle skončilo . . .

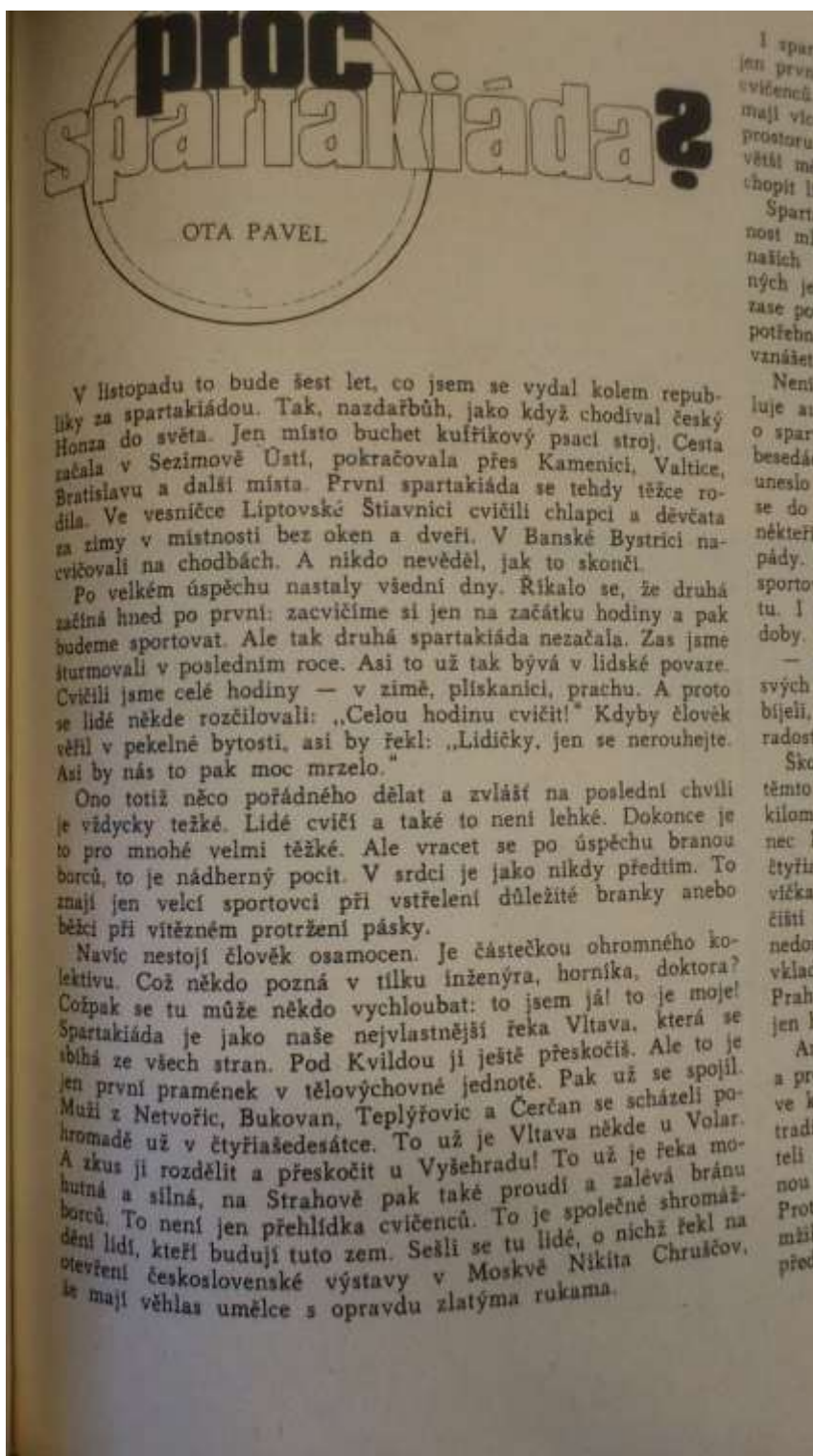
Snímky: Karel Novák, Dalibor Riehl
Kamilay Picture Service

Budou k . . .
a kdo bude . . .

Zdroj²⁶⁶

²⁶⁶ Foto autor práce, 2015 (Knihovna Národního muzea).

Příloha J – Československý voják – Proč spartakiáda

Zdroj²⁶⁷

Foto autor práce, 2015 (Knihovna Národního muzea).

²⁶⁷ Foto autor práce, 2015 (Knihovna Národního muzea).

Příloha K – Skončil tanec v rukavicích

Zdroj²⁶⁸

²⁶⁸ Foto autor práce, 2015 (Knihovna Národního muzea).

Příloha L – Československý voják – Kde jsou noví Zátopkové

Zdroj²⁶⁹

²⁶⁹ Foto autor práce, 2015 (Knihovna Národního muzea).

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Martin Skalický

Obor: Sociální a mediální komunikace

Forma studia: kombinovaná

Název práce: Spisovatel Ota Pavel jako sportovní novinář

Rok: 2015

Počet stran textu bez příloh: 84

Celkový počet stran příloh: 12

Počet titulů českých použitých zdrojů: 68

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 10

Vedoucí práce: PhDr. Hugo Schreiber